

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

SUOMEN PANKKI

1971

VUOSIKIRJA

52. VUOSIKERTA

HELSINKI 1972

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
I. Taloudellinen kehitys vuonna 1971	5
 II. Luotto- ja pääomamarkkinat	
Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet	10
Rahalaitokset	14
Arvopaperimarkkinat	19
Valtiontalous	20
 III. Valuuttapolitiikka ja maksutase	
Valuuttakurssit	25
Ulkomainen maksuliike	30
Vaihtotaseen ja pääomanliikkeiden kehitys	31
Valuuttatilanne	34
 IV. Pankin taseet	
Ulkomaiset tilit	36
Valtion tilit	37
Pankkien tilit	38
Yritysten tilit	39
Muut tilit	39
 V. Suomen suhteet kansainvälisiin rahalaitoksiin	
Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)	41
Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)	43
Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)	45
Kansainvälinen Kehittämisjärjestö (IDA)	46
Aasian Kehityspankki (ADB)	47
Kansainvälinen Järjestelypankki (BIS)	48

Taulukot: Suomen Pankin toiminta

1. Omaisuustase vuosina 1964—1971	2
2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1968—1971	10
3. Tulostase vuosina 1966—1971	10
4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1958—1971.....	11
5. Kotimainen clearingliike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tili-siirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1968—1971	11
6. Setelinanto vuosina 1962—1971	12
7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1966—1971 lopussa	14
8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1969—1971	15
9. Setelit ja metallirahat vuonna 1971	15
10. Avistamyntikurssit vuonna 1971	16
11. Avistamyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1969—1971	28
12. Avistamyntikurssit vuosina 1961—1971	30

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1971 lopussa	32
Suomen Pankki vuoden 1971 lopussa (henkilöluettelo)	32

I. TALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 1971

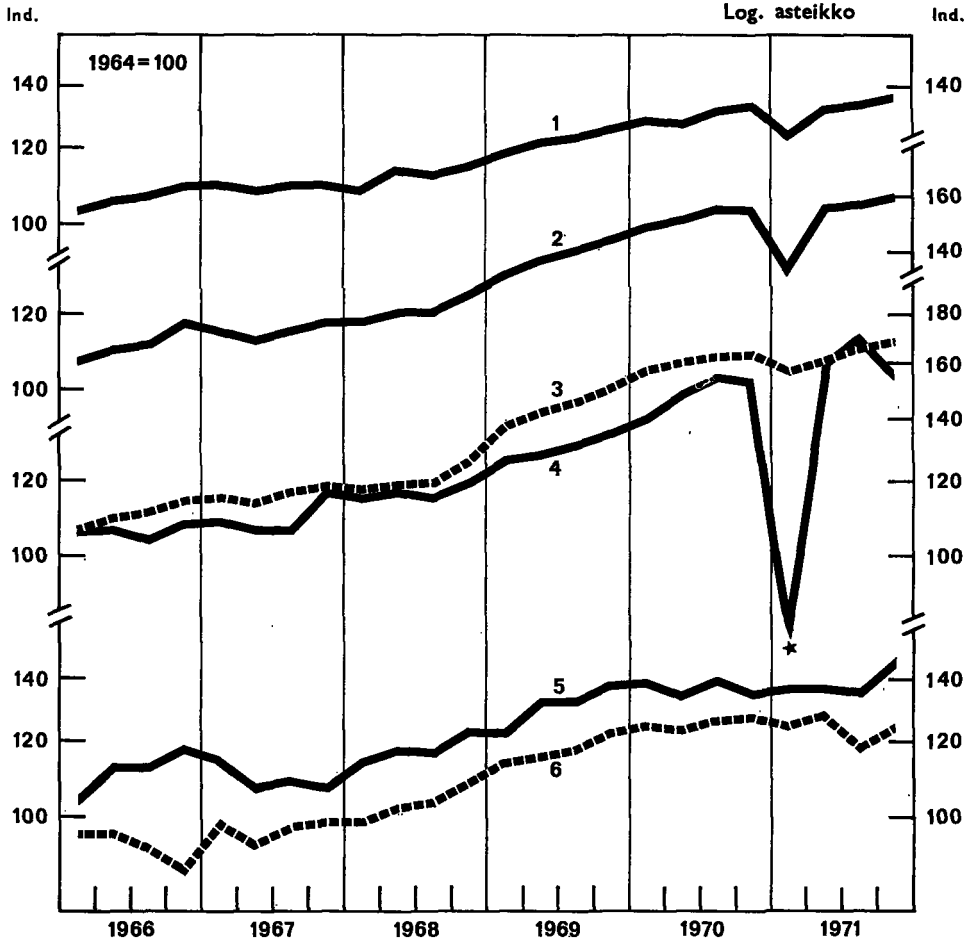
Vuosien 1969 ja 1970 voimakas taloudellinen kasvu hidastui selvästi vuonna 1971. Vientikysynnän heikentymisen ja vuoden alkupuolen työnseisauksien johdosta kokonaistuotannon kasvu vuonna 1971 jäi runsaaksi prosentiksi oltuaan edellisenä vuonna 8 %. Viennin määrän supistumisen vuoksi kauppataseen vajoaus suureni huolimatta tuonnin määrän pienenemisestä. Hintatason nousu kiihtyi vuoden 1971 aikana yhtäältä tuontihintojen kohoamisen ja toisaalta kotimaisten kustannustekijöiden johdosta.

Yksityisen investointitoiminnan kasvuvauhti hidastui alkuvuodesta ja kääntyi laskuun toisella vuosipuoliskolla. Yksityisten investointien volyymi jäi kertomusvuonna suunnilleen edellisen vuoden tasolle. Asuinrakennusinvestoinnit lisääntyivät noin prosentin verran lähinnä valtion tukeman asuntotuotannon kasvun johdosta, sen sijaan tuotannolliset rakennusinvestoinnit supistuivat yleisen suhdannekehityksen mukaisesti. Yrityssektorin kone- ja laitehankinnat jatkuivat vielä melko vilkkaina, mikä johtui korkeasuhdanvaiheessa aloitettujen laajennusten loppuun saattamisesta. Kertomusvuoden loppupuolella tuettiin jonkin verran taloudellista kasvua julkisella investointitoiminnalla. Loppuvuodesta aloitettu suhdannevaraus-ten purkaminen ei sekään ennättänyt vaikuttaa vuoden 1971 investointien tasoon.

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot lisääntyivät huomattavasti vähemmän kuin kahtena edellisenä vuotena, mutta kasvoivat kuitenkin kokonaistuotantoa nopeammin. Suhdanvaiheelle tyypillisen kulutusalttiuden heikkenemisen johdosta yksityisen kulutuksen määrä kasvoi käytettävissä olevaa tuloa hitaammin eli noin 2 ½ %. Kulutusalttiuden alenemiseen vaikutti osaltaan myös kesäkuussa kestokulutustavaroille säädetty 15 prosentin lisävero. Isojen kestävien kulutustavaroiden myynnin volyymi supistui n. 10 % edelliseen vuoteen verrattuna. Uusien henkilöautojen hankinnat vähentyivät peräti 17 %. Muista kysyntäkomponenteista palvelukset lisääntyivät huomattavasti enemmän kuin kulutus keskimäärin vuonna 1971. Julkisen kulutuksen kasvu oli kaksinkertainen yksityisen kulutuksen kasvuun verrattuna.

Vallitseva taloudellinen taantuma löi leimansa koko tuotantotoimintaan. Ainoastaan palveluelinkeinoissa tuotannon kasvuvauhti ei osoittanut sanottavaa hidastumista. Syvimpänä lasku tuntui metsätaloudessa, jossa tuotannon määrä oli 4 ½ % pienempi kuin edellisenä vuonna. Talonraken-

BRUTTOKANSANTUOTE JA TEOLLISUUSTUOTANTO VUOSINA 1966—1971
Volyyymi-indeksit kausivaihteluista puhdistettuina

1. Bruttokansantuote
2. Koko teollisuus
3. Kulutushyödyketeollisuus

4. Investointitavarateollisuus
5. Paperiteollisuus
6. Puuteollisuus

★ Lakko.

nustuotanto väheni $2\frac{1}{2}$ %, mikä johtui liike- ja teollisuusrakentamisen jyrkästä vähenemisestä, kun taas asuntotuotanto pysyi lähes edellisvuotisella tasollaan. Maataloustuotannon supistuminen jatkui edellisten vuosien tapaan myös vuonna 1971. Sen sijaan maa- ja vesirakennustoiminnan volyyymi väheni enää vain hieman.

Teollisuustuotannon volyymin supistumiseen vuonna 1971 melkein prosentin verran vaikutti suhdanteiden heikkenemisen lisäksi keväällä val-

linnut metallilakko. Metalliteollisuuden toimialoista vain sähköteknillisen teollisuuden tuotanto lisääntyi kertomusvuonna. Vaatetusalan ja kemian teollisuudet sekä sähkö-, kaasu- ja vesijohtolaitokset lisäsivät niin ikään tuotantonsa, mutta näidenkin volyymin lisäys jäi selvästi keskimääräisen kasvun alapuolelle. Paperi- ja selluloosateollisuudessa jatkui edellisenä vuonna alkanut tuotannon kasvuvauhdin hidastuminen. Kulutustavateollisuuden volyymi kasvoi hieman, kun sitä vastoin investointitavateollisuuden ja raaka-aineteollisuuden tuotantomäärät laskivat selvästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuosien 1970 ja 1971 vaihteessa alkanut työllisyystilanteen heikkeneminen jatkui läpi koko vuoden. Keskimääräinen työttömyysaste vuonna 1971 oli 2.2 %. Suhdannelaskun työllisyyttä heikentävä vaikutus kohdistui lähes yksinomaan maan pohjois- ja itäosiin. Pohjois-Suomen työttömyyttä lisäsi Ruotsiin suuntautuvan muuttoliikkeen vähentyminen ja kääntymisen paluuvoittoiseksi vuoden loppupuolella.

Markkinahintaisen bruttokansantuotteen hintaindeksi nousi vuonna 1971 keskimäärin 8.0 %, elinkustannusindeksi 6.5 % ja tukkuhintaindeksi 5.1 %. Joulukuusta 1970 joulukuuhun 1971 oli elinkustannusindeksin nousu 8.7 %. Tuotannon kasvuvauhdin odotettua jyrkemmästä hidastumisesta seurasi, että alkuvuonna tehtyihin sopimuksiin perustunut nimellispalkkojen nousu ylitti runsaasti toteutuneen tuottavuuden nousun ja lisäsi näin ollen kustannuspainetta. Osaltaan vaikuttivat inflaatiokehitykseen myös kansainvälisen hintatason nousu, valuuttakurssien kohoaminen sekä julkisen vallan toimenpiteet ulkomaankaupan tasapainottamiseksi.

Vuoden 1971 alun ja vuoden 1972 maaliskuun lopun väliseksi ajaksi tehdyn tulopoliittisen kokonaisratkaisun sisältämät toimenpiteet merkitsivät yli 7 prosentin korotusta sopimuspalkkoihin maaliskuusta 1971 maaliskuuhun 1972. Korotukset olivat kuitenkin monilla aloilla tätä suurempia. Kaikkien palkansaajien ansiotaso nousi vuonna 1971 edellisestä vuodesta keskimäärin 12.8 %, josta palkkaliukumaa oli noin 3.8 %. Työntekijöiden ansiotaso nousi 15.2 % ja toimihenkilöiden 9.4 %. Palkkatulojen osuus kansantulosta nousi 56.3 prosenttiin verrattuna 54.4 prosenttiin vuonna 1970.

Kokonaisratkaisun sisältämien maatalouden hinnankorotusten lisäksi sai maatalous marraskuussa pinta-alalainaa 20 milj. mk kompensoimaan sopimuskauden tulokehityksen jälkeensä jääneisyyttä.

Kansainvälinen suhdannetaantuma, metalliteollisuuden lakko sekä viisivuotisen runkosopimuksen ensimmäisestä vuodesta johtuva itäviennin hidastuminen aiheuttivat tavaraviennin määrän supistumisen. Selvimmin kansainvälisten suhdanteiden vaikutus oli nähtävissä paperiteollisuustuotteiden viennissä, jonka arvo supistui pari prosenttia huolimatta hintojen noususta. Metalliteollisuustuotteiden viennin arvon supistumiseen peräti 5 % vaikuttivat lisäksi lakko ja itäviennin heikko kehitys. Muiden teollisuustuotteiden

viennin kasvu jatkui, joskin edellisestä vuodesta heikentyneenä. Maataloustuotteiden viennin arvon kasvu yli neljänneksellä johtui lähes yksinomaan hintojen noususta. Kaikkiaan tavaraviennin määrä supistui 3 %.

Tavaroiden tuonnin määrä pieneni vuonna 1971 kokonaistuotannon hitaan kasvun, varastojen käytön sekä tuonnin kasvua hillitsevien toimenpiteiden johdosta. Eniten supistui raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuonti. Ainoastaan investointitavaroiden tuonnissa tapahtui määrän kasvua. Tuonnin arvon nousu oli huomattava sekä investointitavaroiden että poltto- ja voiteluaineiden ryhmässä tuontihintojen voimakkaan nousun johdosta. Kulutustavaroiden tuonnin määrä supistui edellisestä vuodesta hie-man ja henkilöautojen lähes viidenneksen. Tavarantuonnin määrä supistui kokonaisuudessaan 1 ½ % edelliseen vuoteen verrattuna.

Kansainvälisen hintatason noususta, valuuttakurssien nostamisesta sekä öljyn suurista hinnankorotuksista seurasi, että tuontihinnat nousivat huomattavasti. Hintojen nousu oli voimakkainta ryhmässä »muut teollisuustuotteet» sekä maataloustuotteiden osalta. Keskimäärin tuontihinnat nousivat vientihintoja nopeammin, joten ulkomaankaupan vaihtosuhte heikkeni vuoden aikana. Vientihinnat kohosivat runsaat 5 % ja tuontihinnat noin 7 %.

Tavaroiden viennin arvo vuonna 1971 kasvoi 2 % ja oli 9 845 milj. mk. Kun tavaroiden tuonnin arvo nousi edellisestä vuodesta 6 % eli 11 765 milj. markkaan, kauppataseen alijäämäksi muodostui 1 920 milj. mk. Vaihtotaseen alijäämä oli kertomusvuonna 1 437 milj. mk, kun se edellisenä vuonna oli ollut 1 005 milj. mk.

Kansainväliset pääomamarkkinat pysyivät valuuttamarkkinoiden häiriöistä huolimatta varsin keveinä kautta vuoden. Pitkäaikaisen pääoman tuonti nousi nettomäärältään 1 580 milj. markkaan oltuaan edellisenä vuonna 330 milj. mk ja oli näin ollen vaihtotaseen alijäämää suurempi. Pitkäaikaisista lainoista pääosa tuotiin keskipitkien rahoitusluottojen muodossa, mutta tuntuvaa lisäystä oli myös tavaraluottojen nostoissa sekä uusissa obligaatiolainoissa. Lyhytaikaisen pääoman tuonti oli kertomusvuonna 578 milj. mk. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto kasvoi 555 milj. mk. Valuuttapankkien ulkomaisen nettovelan vähentyessä 251 milj. mk kasvoi maan koko valuuttavaranto 806 milj. mk ja oli vuoden lopussa 2 433 milj. mk.

Rahalaitosten otto- ja antolainaus kasvoivat vuonna 1971 suhteellisen voimakkaasti huolimatta tulonmuodostuksen kasvun hidastumisesta. Ottolainaus yleisöltä lisääntyi 2 529 milj. mk eli 13.8 % ja antolainaus yleisölle 2 764 milj. mk eli 15.0 %. Rahalaitosten antolainauskasvun enemmyydeksi verrattuna ottolainauskasvuun muodostui 235 milj. mk. Yleisön käteistalletusten suhteellinen kasvu oli selvästi nopeampaa kuin aikatalletusten kasvu. Määräaikaistalletusten osuus kaikista aikatalletuksista säilyi noin kolmanneksena, mutta niiden sisäinen jakautuma muuttui 24 kuukauden tilien osuuden suuretessa. Koko ottolainauksen kasvu ajoittui poikkeuk-

sellisen selvästi vuoden jälkipuoliskolle. Rahalaitosten suotuisaan ottolainauskehitykseen myötävaikuttivat osaltaan talletuskorkojen korotus, kes- tokulutustavaroille asetettu lisävero ja ulkomaisen pääoman tuonti.

Korkeasuhdanteen aikana aloitettujen investointien loppuun saattaminen ja yritysten kustannusten nousu pitivät pankkeihin kohdistuvaa luottojen kysyntää vilkkaana huolimatta huomattavasti kasvaneesta ulkomaisen rahoituksen käytöstä. Kotimaisen luotonannon kasvu ajoittui ottolainauskehitystä myötäillen vuoden jälkipuoliskolle. Antolainauksen kasvusta vekseli- ja shekkitililuottojen osuus lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna. Pankkisektorin asema keskuspankkiin nähden pysyi vuoden lopun lukujen mukaan lähes ennallaan, vaikkakin liikepankkien keskuspankkivelan taso oli kertomusvuoden aikana yleensä edellisen vuoden tasoa korkeammalla.

II. LUOTTO- JA PÄÄOMAMARKKINAT

Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet

Vuosi 1971 oli Suomen Pankin rahapolitiikan kannalta taitevuosi, jonka aikana noususuhdanteen hillitsemiseen tähtäävistä toimenpiteistä siirryttiin asteittain kokonaiskysyntää ja työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin. Taloudellista aktiviteettia tukevat toimenpiteet ajoittuivat vuoden jälkipuoliskolle ja niillä tähdättiin ennen kaikkea vuoden 1972 tuotannon ja työllisyyden vahvistamiseen. Jatkuvasti suuri vaihtotaseen vajaus sekä voimistunut kustannus- ja hintapaine rajoittivat mahdollisuuksia elvyttäviin rahapolitiisiin toimenpiteisiin. Kansainvälisten pääomamarkkinoiden keveneminen teki mahdolliseksi vuoden loppua kohti voimistuneen pitkäaikaisen ulkomaisen pääoman tuonnin, jolla pyrittiin vahvistamaan valuuttavarantoa ja samalla suhdanteita tukevan rahapolitiikan pohjaa.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöt pysytettiin tammi—syyskuussa sillä tasolla, jolle ne oli vuoden 1970 joulukuussa nostettu. Tämän mukaisesti kiintiöt olivat 10 % vuoden 1969 syyskuun ns. perustason yläpuolella eli yhteensä 898 milj. mk. Keskuspankkiluoton tarpeen alenevan kausiliikkeen huomioon ottaen kiintiöiden pysyttäminen tällä tasolla merkitsi niiden lievää väljentämistä.

Vuoden 1971 alusta oli johtokunta saanut uudelleen valtuudet periä liikepankkien keskuspankkivelasta enintään 4 % lisäkorkoa. Vuoden alusta voimaantulleet lisäkoron perimistä koskevat määräykset poikkesivat aikaisempina vuosina sovelletuista siinä, että koron nousu ei uusien määräysten mukaan tapahdu liukuvasti vaan portaittain. Maaliskuun alusta siirryttiin lisäkoron laskennassa päivittäiseen lisäkoron määräämiseen. Aikaisemmin lisäkorko oli määräytynyt liikepankkien keskuspankkivelan kuukausikeskimäärän perusteella. Näiden uudistusten tavoitteena oli lähinnä keskikorkolaskennan yksinkertaistaminen ja kiintiöiden ylityksiä koskevien määräysten tehostaminen. Kiintiöiden ylitykset ja vastaavasti perittyjen lisäkorkojen määrä jäivät vuoden aikana pieniksi.

Vaihtotaseen jatkuvasti suuren vajauksellisuuden nähtiin vaarantavan mahdollisuudet kotimaista kysyntää ja työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin edessä olevana hitaamman kasvun aikana. Lähinnä juuri maksutaseen vah-

vistamiseksi päätettiin toukokuussa panna toimeen korkokannan yleinen yhden prosenttiyksikön korotus. Korkokannan korotus tuli valtaosaltaan voimaan kesäkuun 1 päivänä. Suomen Pankin antamien ohjeiden mukaan rahalaitokset veloittivat uusista ja uudistettavista luotoista korotettua korkoa jo kuitenkin toukokuun 24 päivästä alkaen. Suomen Pankin liikepankkien keskuspankkiluotosta veloittama korko korotettiin kesäkuun 1 päivästä lukien 7 %:sta 8 ½ %:iin.

Korkokannan yleisen korottamisen yhteydessä päätettiin toukokuussa pankkien antamia kulutusluottoja koskevasta supistamisohjelmasta, jonka mukaan pankkien tuli supistaa henkilöluottojensa määrää, lukuun ottamatta kiinteistö- ja asunto-osakeluottoja sekä opintolainoja, siten että näiden luottojen määrä olisi kussakin rahalaitoksessa syyskuun lopussa vähintään 5 % ja joulukuun lopussa vähintään 15 % alempi kuin joulukuun 1970 lopussa. Tällä pankkien antamien kulutusluottojen rajoittamisella pyrittiin hillitsemään kestokulutushyödykkeiden tuontia, jonka kasvu oli vaihtotaseen heikkenemisen osatekijä.

Korkokannan yleisestä korotuksesta käytyjen neuvottelujen yhteydessä käynnistettiin raha- ja luottolaitosten kanssa keskustelut näiden soveltaman korkoporrastuksen tarkistamisesta. Näissä neuvotteluissa päädyttiin yleislinjaan, jonka mukaan korkeimpaan korkoryhmään kuuluisivat ennen kaikkea kulutusta ja kulutustavarain tuontia edistävät luotot sekä alimpaan vientiä ja tuontia korvaavaa tuotantoa edistävät luotot. Tarkistettua korkoporrastusta sovittiin sovellettavaksi vain uusiin ja uusittaviin luottoihin. Tämän yleisluonteisen suosituksen soveltaminen käytäntöön jäi yksityiskohdissaan kunkin raha- ja luottolaitoksen tai raha- ja luottolaitosryhmän päätettäväksi. Liikepankit olivat jo vanhastaan noudattaneet huomattavan laajaa korkoporrastusta Suomen Pankin suosittelemien periaatteiden mukaisesti.

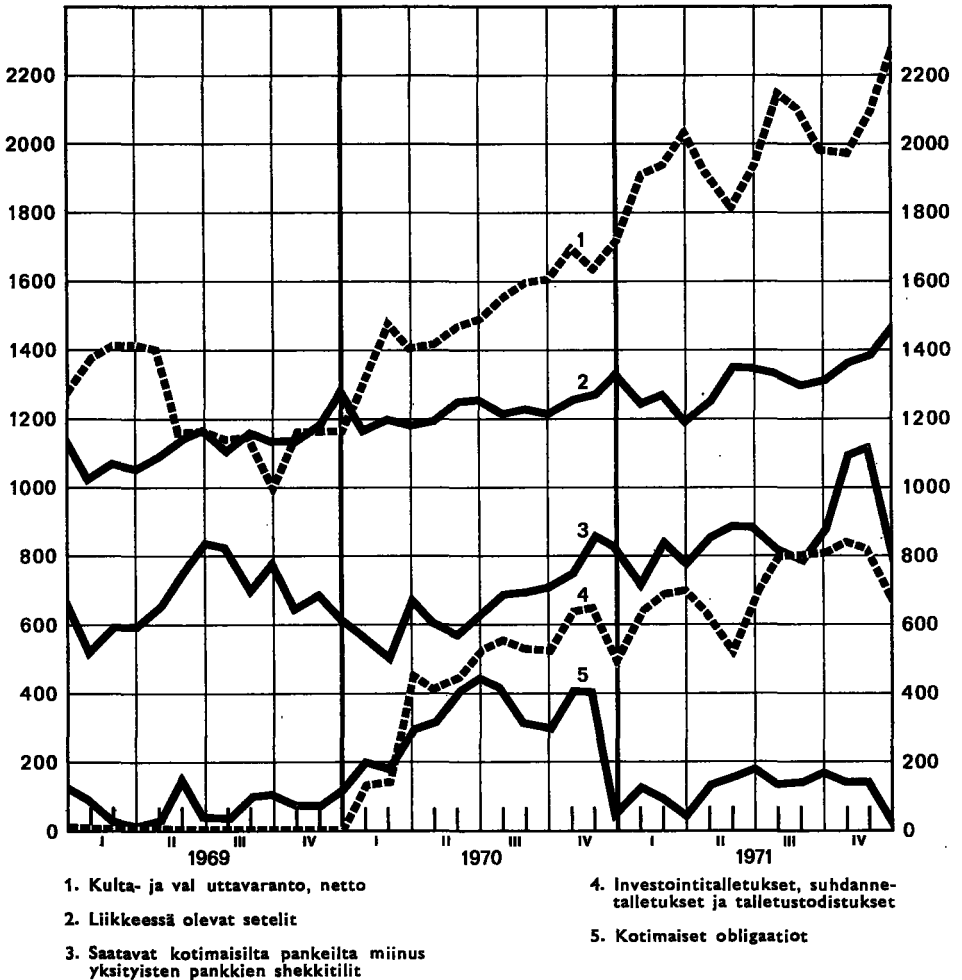
Kevään korkopoliittisten ratkaisujen yhteydessä Suomen Pankki kumosi voimassa olleen määräyksen, joka asetti ylärajan liikepankkien antolainauksen keskikorolle. Tällainen keskikoron rajoittaminen osoittautui tehostetun korkoporrastuksen toteuttamisen esteeksi, koska eri rahalaitosten luotonannon rakenne on huomattavan erilainen ja toisaalta rahalaitokset soveltavat yhtenäisiä ottolainauuskorkoja. Suomen Pankki seuraa kuitenkin edelleen kiinteästi kaikkien rahalaitosten antolainauksen keskikoron kehitystä rahalaitosten määräajoin antamien ilmoitusten perusteella.

Muiden maksutaseen tasapainottamiseen pyrkivien toimenpiteiden täydennykseksi Suomen Pankki päätti kesäkuun lopulla korottaa rahoitusosuuttaan kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestelyssä aikaisemmasta 20 %:sta 30 %:iin. Samalla luoton myöntämisessä noudatettua teknistä menettelyä yksinkertaistettiin. Vastaavasti yksinkertaistettiin myös uusvientiluottojen myöntämistä, kuten jäljempänä yksityiskohtaisemmin esitetään.

SUOMEN PANKIN TASEEN TÄRKEIMPIEN ERIEN KEHITYS
VUOSINA 1969—1971

milj. mk

milj. mk

Syksyyn tultaessa katsottiin kokonaiskysyntää tukevien toimenpiteiden tehostaminen ajankohtaiseksi. Elokuun lopulla valtioneuvosto oli päättänyt vapauttaa vuonna 1969 tehdyn sopimuksen mukaisesti Suomen Pankkiin suhdannetalletuksina ja investointitalletuksina kootut 330 milj. mk suhdanvarauksia. Näiden varojen vapauttamisesta oli alustavasti ilmoitettu jo toukokuussa. Varat vapautettiin nostettavaksi loppuvuodesta 1971 alkaen siten, että pääosa niistä vapautuu vuoden 1972 aikana.

Jotta täydennettäisiin ja tuettaisiin suhdanne- ja investointitalletusten vapauttamisen vaikutuksia investointien rahoitusmahdollisuuksiin, korotettiin liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöitä lokakuun alusta lukien

yhteensä 1 224 milj. markkaan eli 50 % ns. perustason yläpuolelle. Samalla pysytettiin edelleen voimassa henkilöluottoja koskeneet rajoitukset, jotta lisääntyneet rahoitusmahdollisuudet eivät olisi purkautuneet kulutusluottojen kasvuna vaan olisivat nimenomaan lisänneet investointien rahoitusedellytyksiä.

Joulukuussa tehtiin päätös korkokannan yleisestä alentamisesta vuoden 1972 alusta lukien $\frac{3}{4}$ prosenttiyksikköä. Alennuksen ulkopuolelle jäivät kuitenkin tuonti- ja kulutusluotot, mikä merkitsi näiden osalta sovelletun korkoporrastuksen jyrkentymistä. Korkokannan alentamisella pyrittiin osaltaan tukemaan vuoden 1972 taloudellista kehitystä. Samalla pyrittiin lieventämään patoutunutta kustannus- ja hintapainetta sekä helpottamaan ratkaisuun pääsemistä kevään 1972 tulopoliittisissa neuvotteluissa. Vahvistunut kansainvälinen maksuvalmius puolestaan antoi perusedellytykset suoritetulle korkokannan alentamiselle.

Joulukuussa päätettiin jatkaa pankkien kulustarkoituksiin antamia henkilöluottoja koskenutta rajoitusta vuoden 1972 kesäkuun loppuun asti. Rajoitus pysytettiin vuoden 1971 lopun tasolla, joka oli 15 % edellisen vuodenvaihteen tason alapuolella. Kokonaisuutena katsoen olivat pankit jo syyskuun loppuun mennessä supistaneet kulutusluottonsa lähes tälle tavoite-tasolle. Rajoituksen jatkamisella tähdättiin keuhkukulutushyödykkeiden luottorahoitukseen nojautuvan kysynnän hillitsemiseen näitä hyödykkeitä koskeneen ns. pisteveron perimisen päätyttyä vuoden 1971 lopussa.

Pankki jatkoi vuoden 1971 aikana talletustodistusten kauppoja. Talletustodistusten määrä kasvoi vuoden aikana 203 milj. markasta 400 milj. markkaan.

Pankki jatkoi vuonna 1971 edelleen osallistumistaan ns. kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestelyyn. Loppukevällä suoritettujen maksutaseen tasapainottamiseen tähtäävien toimenpiteiden yhteydessä tehostettiin toimitusluottojen rahoitusjärjestelyä kesäkuun lopulla. Tällöin Suomen Pankin rahoitusosuus toimitusten luototettavaksi jäävästä kauppahinnan osasta nostettiin 20 %:sta 30 %:iin. Samalla luoton myöntämisessä noudatettua teknistä menettelyä yksinkertaistettiin siten, että luotonuksen edellyttämät käytännölliset toimenpiteet siirrettiin yksityisten rahoittajapankkien hoidettaviksi. Toimitusluottojärjestelyn puitteissa rahoitettavien tavarantoimitusten kokonaisarvon alaraja pysytettiin edelleen 0.5 milj. markassa.

Niiden tavarantoimitusten kokonaisarvo, joihin luottovaruksia tämän toimitusluottojärjestelyn puitteissa oli myönnetty, nousi vuoden aikana 1 608 milj. markasta 1 888 milj. markkaan. Suomen Pankin antamia luottovaruksia oli vuoden lopussa 411 milj. mk ja muiden rahoittajapankkien antamia luottovaruksia 1 059 milj. mk. Luottovaruksia oli myönnetty 51 eri toimittajalle ja ne jakaantuivat 103 tilaajan kesken. Suomen Pankin tämän järjestelyn puitteissa antamaa luottoa oli vuoden lopussa käytössä 174 milj. mk.

Aikaisempaan, vuonna 1963 käynnistettyyn metalliteollisuuden keskipitkiä toimitusluottoja koskevaan järjestelyyn liittyviä luottoja oli vuoden lopussa käytössä enää vain 1 milj. mk.

Ns. uusvientiluottojärjestelyä jatkettiin vuonna 1971. Näidenkin osalta luottojen myöntäminen siirrettiin kesäkuussa pääasiassa rahoittajapankkien tehtäväksi tiettyjen, tarkemmin määrättyjen kriteerien mukaisesti siten, että luotot, jotka täyttivät asetetut ehdot, rahoitti Suomen Pankki täysimääräisesti. Luottojen enimmäissuuruudeksi vahvistettiin 1 milj. mk yritystä kohden. Tämän rajan ylittävät luotot siirrettiin vuoden loppuun mennessä ao. liikepankkien rahoitettaviksi. Näiden luottojen käytössä oleva määrä aleni vuoden aikana 66 milj. markasta 37 milj. markkaan lähinnä juuri luotoille asetetun yrityskohtaisen ylärajan vuoksi. Uusvientiluottoasiakkaina oli vuoden 1971 päättyessä kaikkiaan 185 yritystä.

Kertomusvuoden joulukuussa pankkivaltuusmiehet käsitelivät heille esitettyä muistiota Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston (Sitran) rahoitustuen kysynnästä ja tarpeesta. Muistion perusteella he päättivät ehdottaa eduskunnalle, että Suomen Pankin vuoden 1971 tilinpäätöksen yhteydessä siirrettäisiin pankin omistamia obligaatioita ja niihin verrattavia arvopapereita 100 milj. markan nimellisarvosta rahastoon. Pääoman siirto ei merkitse omaisuuden lahjoittamista pankin ulkopuolelle vaan sisäistä siirtoa.

Rahalaitokset

Huolimatta heikentyneistä suhdanteista muodostui rahalaitosten otto- ja antolainauksen kasvu vuonna 1971 lähes yhtä voimakkaaksi kuin edellisenä vuonna. Viime vuosien korkeasuhdanteen aiheuttamat investointitarpeet heijastuivat luoton kysynnässä vielä kertomusvuoden aikana. Toisaalta runsas pääoman tuonti piti rahoituksen tarjonnan riittävänä tulonmuodotuksen kasvun hidastuessa.

Rahalaitosten ottolainauksen muutokset vuosina 1970 ja 1971 esitetään seuraavassa asetelmassa:

	Muutos vuoden aikana			
	1970		1971	
	mlj. mk	%	mlj. mk	%
Liikepankit	+ 947.7	+ 15.1	+ 1 063.2	+ 14.7
Säästöpankit	+ 524.7	+ 11.6	+ 625.2	+ 12.4
Osuuspankit	+ 474.7	+ 15.0	+ 417.2	+ 11.5
Postipankki	+ 254.1	+ 15.5	+ 354.9	+ 18.8
Osuuskauppojen säästökassat	+ 52.6	+ 10.1	+ 68.1	+ 11.9
Suomen Kiinteistöpankki Oy	— 0.6	—100.0	—	—
Yhteensä	+ 2 258.2	+ 14.0	+ 2 528.6	+ 13.8

Rahalaitosten koko ottolainaus kasvoi kertomusvuonna 2 529 milj. mk eli 13.8 %. Ottolainauksen lisäyksestä oli 2 153 milj. mk aikatalletusten ja 376 milj. mk käteistalletusten kasvua. Aikatalletusten vuosikasvu oli 13.2 % ja niiden varanto oli vuoden päättyessä 18 418 milj. mk. Kasvu ajoittui poikkeuksellisen selvästi vuoden jälkipuoliskolle. Aikatalletusten kehitykseen vaikuttivat alkuvuonna supistavasti kevään lakot sekä kestokulutustavaroiden ostojen lisääntyminen ennen liikevaihtoveron lisäveron voimaantuloa kesäkuussa. Koron korotus kesäkuun alussa yhdessä pääoman tuonin ja kestokulutustavaroille asetetun lisäveron kanssa tuki aikatalletusten kasvua loppuvuodesta. Käteistalletukset kasvoivat vuoden aikana 17.8 % eli tuntuvasti edellisvuotista nopeammin. Käteistalletusten varanto oli kertomusvuoden päättyessä 2 487 milj. mk. Se on kasvanut neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana yli kaksinkertaiseksi.

Määräaikaistalletusten osuus näyttää vakiintuneen noin kolmannekseksi kaikista aikatalletuksista huolimatta kuluneena vuonna voimistuneesta inflaatiiokehityksestä. Vuoden 1971 päättyessä oli 24 kuukauden talletusten osuus runsaat 72 %, 12 kuukauden vajaat 25 % ja 6 kuukauden runsaat 3 % kaikista määräaikaistalletuksista. Kahden vuoden määräaikaistilien osuus lisääntyi vuoden kuluessa vajaat 4 prosenttiyksikköä, yhden vuoden tilien osuus supistui saman verran ja kuuden kuukauden tilien osuus säilyi ennallaan. Liikkeelle laskettujen yleisöobligaatioiden myyntien vähäisyys näyttää voimistaneen 24 kuukauden tilien kasvua.

Aikatalletukset jakaantuivat eri talletustileille seuraavasti:

Määräaikaistalletukset:	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Muutos	
	milj. mk	milj. mk	milj. mk	%
24 kuukauden talletukset	3 584.9	4 297.4	+ 712.5	+19.9
12 kuukauden talletukset	1 494.1	1 472.5	— 21.6	— 1.4
6 kuukauden talletukset	154.4	185.4	+ 31.0	+20.1
Yhteensä	5 233.4	5 955.3	+ 721.9	+13.8
Muut aikatalletukset	11 032.4	12 463.0	+1 430.6	+13.0
Yhteensä	16 265.8	18 418.3	+2 152.5	+13.2

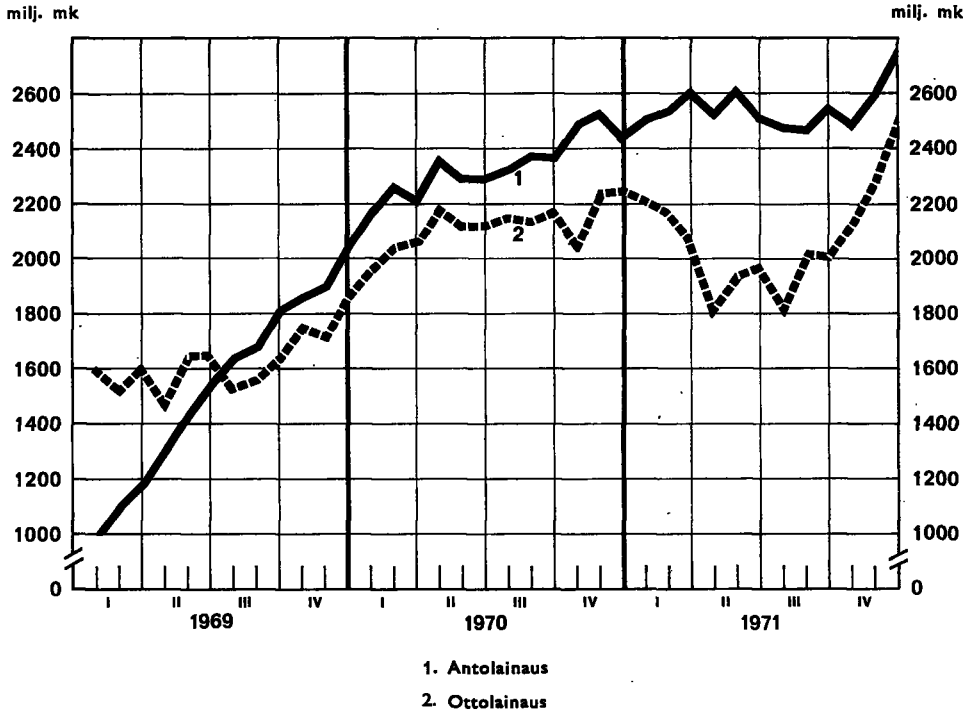
Luonnollisten henkilöiden ja jakamattomien kuolinpesien talletukset olivat vuonna 1971 edelleen verovapaita.

Rahalaitosten antolainauksessa yleisölle vuosina 1970 ja 1971 tapahtuneet muutokset käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta.

	Muutos vuoden aikana			
	1970		1971	
	milj. mk	%	milj. mk	%
Liikepankit	+1 071.3	+15.5	+1 270.2	+16.0
Säästöpankit	+ 539.3	+14.2	+ 454.1	+10.5
Osuuspankit	+ 481.7	+16.5	+ 432.2	+12.7
Postipankki	+ 195.3	+18.7	+ 261.9	+21.0
Kiinnitysluottopankit	+ 163.6	+12.7	+ 345.1	+23.7
Yhteensä	+2 451.7	+15.4	+2 763.5	+15.0

RAHALAITOSTEN OTTO- JA ANTOLAINAUS VUOSINA 1969—1971

Muutos edellisen vuoden vastaavasta kk:sta

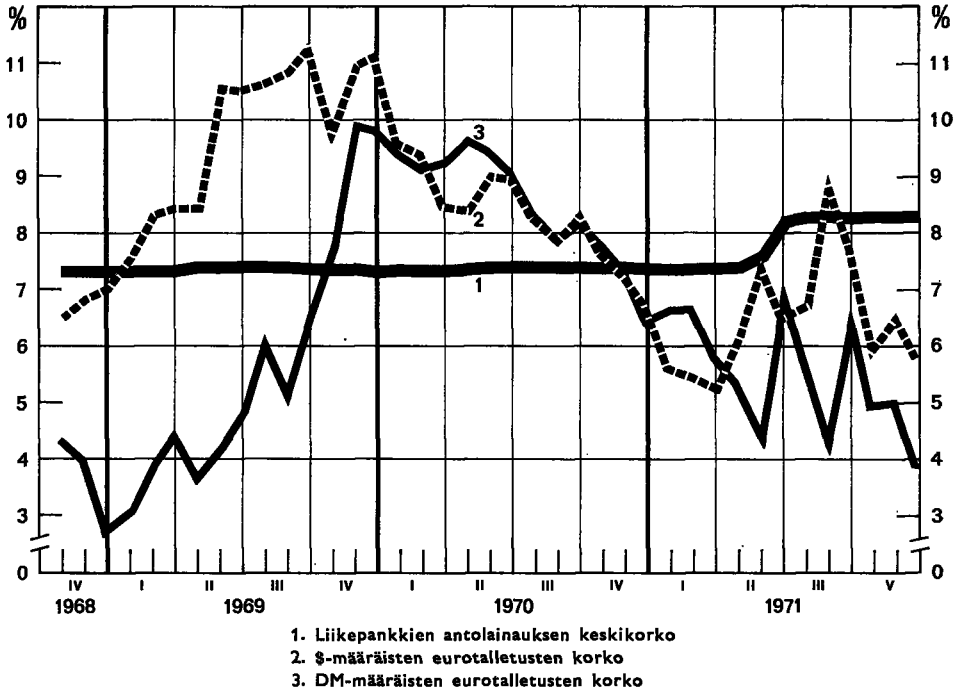
Rahalaitosten antolainaus yleisölle kasvoi 15.0 % eli hieman hitaammin kuin vuotta aikaisemmin. Valtaosa antolainauksen kasvusta toteutui vuoden jälkipuoliskolla. Luottojen kysyntä säilyi koko vuoden vilkkaana, mikä johtui pääasiassa korkeasuhdanteen aikana aloitettujen investointien loppuun saattamisesta, mutta myös yritysten kustannustason nopeutuneesta noususta. Antolainauksen lisäyksestä oli vekseli- ja shekkitaliluottojen osuus 402 milj. mk. Lainojen osuus oli 2 362 milj. mk, josta viime vuosina huomattavasti kasvaneiden opintolainojen osuus 240 milj. mk.

Rahalaitosten antolainausvaranto oli vuoden 1971 päättyessä 21 172 milj. mk ja ottolainausvaranto samana ajankohtana 20 905 milj. mk.

Tarkasteltaessa otto- ja antolainauksen kasvua kokonaisuutena kaikissa talletuspankeissa voidaan todeta niiden olleen lähes yhtä suuret. Eri rahalaitosryhmissä oli tässä suhteessa kuitenkin eroja. Liikepankeissa oli varsin selvä antolainausenemmyys, säästöpankeissa ja Postipankissa lähes yhtä selvä ottolainausenemmyys ja osuuspankeissa otto- ja antolainauksen kasvut olivat miltei yhtä suuret. Yllä olevassa kuviossa esitetään otto- ja antolainauskehitys 12 kuukauden liukuvina summina.

KOTIMAISEN JA ULKOMAISEN KORKOTASON KEHITYS VUOSINA 1968—1971

Rahalaitosten ottolainauksessaan soveltamat korot nousivat shekki- ja postisiirtotilien korkoja lukuun ottamatta kesäkuun alusta lukien yhden prosenttiyksikön. Vuoden 1971 aikana sovellettiin eri tileillä seuraavia korkoja:

	1. 1. — 31. 5.	1. 6. — 31. 12.
	%	%
24 kuukauden talletukset	6	7
12 kuukauden talletukset	5	6
6 kuukauden talletukset	4 ½	5 ½
Vakiotalletukset ¹ ja käyttötilit ²	4	5
Shekki- ja postisiirtotilit	0	0

Rahalaitosten antolainauksessaan soveltamat korot nousivat uusien ja uudistettavien luottojen osalta toukokuun 24 päivästä ja vanhojen luottojen osalta samasta päivästä lukien sitä mukaa kuin se kunkin luoton ehtojen mukaan oli mahdollista. Antolainauskorkojen yläraja nousi 10 %:sta 11 %:ksi. Punnittu keskimääräinen antolainauskorko oli vuoden 1971 lopussa liikepankeissa 8.39 %, säästöpankeissa 9.09 %, osuuspankeissa 9.23 % ja Postipankissa 8.45 % vuodessa. Koron korotuksen yhteydessä poistettiin samalla keskuspankkiluoton saannin edellytyksenä ollut keskimääräistä antolainauskorkoa koskeva rajoitus.

¹ Vakiotalletukset = karttavat talletustilit ja säästötilit.

² Käyttötileillä korko lasketaan kuukauden alimmalle saldolle.

Kuvio sivulla 17 esittää eräitä keskeisiä korkosarjoja, jotka osoittavat kotimaisen ja ulkomaisen korkotason kehitystä.

Liikepankkien yhdistetyssä omaisuustaseessa tapahtui vuoden 1971 aikana seuraavia muutoksia:

	Muutos, milj. mk	
Kassa		+ 4.7
Antolainaus yleisölle		
vekselit	+294.6	
shekkitilit	+ 25.2	
lainat	+950.9	+1 270.7
Ulkomaan rahan määräiset kotimaiset saatavat, netto		— 35.3
Osakkeet ja obligaatiot		+ 217.4
Vastaavat		+1 457.5
 Ottolainaus		
talletukset	+862.7	
shekkitilit	+200.5	+1 063.2
Ulkomaiset velat, netto		— 36.7
Maksujen välitykset, netto		+ 66.7
Kotimaiset rahalaitokset, netto		+ 159.9
Suomen Pankki		+ 13.4
Omat pääomat		+ 107.7
Muut erät, netto		+ 83.3
Vastattavat		+1 457.5

Vuoden 1971 aikana liikepankkien antolainaus yleisölle kasvoi runsaat 207 milj. mk enemmän kuin ottolainaus yleisöltä. Edellisenä vuonna antolainauksen kasvun enemmyyks oli 123 milj. mk. Vastaavien puolella antolainauksen 1 271 milj. markan kasvun ohella suurin muutos oli osakkeiden ja obligaatioiden 217 milj. markan lisäys, joka oli tuntuvasti edellisvuotista suurempi. Liikepankkien käteiskassat kasvoivat 5 milj. mk, kun ne edellisenä vuonna olivat supistuneet 135 milj. mk. Kotimaiset ulkomaan rahan määräiset saatavat supistuivat nettomääräisesti 35 milj. mk. Edellisenä vuonna ne olivat lisääntyneet 185 milj. mk.

Liikepankkien vastattavien puolella ottolainauksen 1 063 milj. markan kasvun jälkeen suurin lisäys, 160 milj. mk, tapahtui nettolainanotossa kotimaisilta rahalaitoksilta. Tämä erä supistui edellisenä vuonna 118 milj. mk. Liikepankkien ulkomainen nettovelka supistui kertomusvuonna 37 milj. mk; vuonna 1970 se oli kasvanut 350 milj. mk. Maksujen välitykset ja omat pääomat kasvattivat vastattavia, edelliset 67 milj. mk ja jälkimäiset 108 milj. mk. Liikepankkien diskonttaus- ja rediskonttausvelka lisääntyi vuoden aikana 13 milj. mk. Kunkin kuukauden lopun lukujen mukaan laskettuna mainitun keskuspankkivelan taso oli keskimäärin 240 milj. mk edellisen vuoden vastaavaa tasoa korkeammalla.

Arvopaperimarkkinat

Helsingin Arvopaperipörssin kokonaisvaihdon kasvu jatkui voimakkaana vuonna 1971 huolimatta suhdanteiden olennaisesta heikkenemisestä. Arvopaperipörssin kokonaisvaihto oli 92.5 milj. markkaa eli 19.7 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Neljän viime vuoden aikana pörssin vaihto on kasvanut kolminkertaiseksi, mutta se on edelleen melko pieni esimerkiksi muihin pohjoismaihin verrattuna. Viime vuosien suotuisaan pörssikehitykseen ovat vaikuttaneet voimakas korkeasuhdanne, toimeenpannut verouudistukset ja vuoden 1971 osalta mahdollisesti myös voimistunut inflaatiokehitys.

Vuonna 1971 osakkeiden ja merkintäoikeuksien osuus kokonaisvaihdosta oli 78 % ja obligaatioiden ja debentuurien osuus 22 %. Pankkiosakkeiden vaihdon kasvu oli prosentuaalisesti teollisuusosakkeiden vaihdon kasvua suurempi. Kokonaisuutena osakkeiden vaihto kasvoi runsaat 24 % ja obligaatioiden vaihto 42 %. Debentuurien myynti lisääntyi neljänneksen, kun taas merkintäoikeuksia myytiin lähes 40 % edellisvuotista vähemmän. Arvopaperipörssin vaihdon huiput ajoittuivat vuoden 1971 ensimmäiselle neljännekselle ja marras—joulukuuhun.

Osakeindeksin mukaan osakkeiden kurssit nousivat vuoden 1971 aikana kuukausikeskiarvojen perusteella laskettuna 7.1%. Edellisen vuoden kasvu oli 14.8 %. Korkeimmillaan osakekurssit olivat elokuussa. Pankkiosakkeiden indeksi nousi 12.8 %. Niiden kurssit olivat vuoden aikana suhteellisen vakaat lukuun ottamatta kahden viimeisen kuukauden aikana tapahtunutta nousua. Teollisuusosakkeiden kurssien kehitys oli melko epävakainen; niiden indeksi nousi 6.9 %.

Vuoden 1971 aikana laskettiin liikkeeseen kaikkiaan 36 obligaatiolainaa, joista 29 oli Suomen rahan määräisiä kotimaassa liikkeeseen laskettuja ja 7 ulkomaan rahan määräisiä.

Ulkomaisia lainoja olivat Helsingin kaupungin 15 milj. dollarin laina, Mortgage Bank of Finland Oy:n 15 milj. dollarin laina, Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n emittoima 60 milj. D-markan laina, Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n, Suomen Kiinteistöpankki Oy:n ja Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy:n yhteisesti emittoima 60 milj. D-markan kuntalaina, Imatran Voima Oy:n emittoima 60 milj. D-markan laina sekä Pekema Oy:n 8 milj. Sveitsin frangin laina ja 15 milj. dollarin laina.

Kotimaisista obligaatiolainoista oli valtion liikkeeseen laskemia 10, nimellismäärältään yhteensä 574.8 milj. mk. Näistä 5 oli tarkoitettu yleisölle, muut raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksille. Kaikkiaan myytiin valtion obligaatioita vuoden aikana 530.9 milj. markan arvosta.

Seuraavassa asetelmassa on esitetty vuonna 1971 liikkeeseen lasketut kotimaiset obligaatiolainat. Kotimaisista lainoista oli kiinteäkorkoisia 20 ja vaihtuvakorkoisia 9. Kiinteäkorkoisten lainojen korko vaihteli 7 1/2 %:sta 8 1/2 %:iin.

Vuonna 1971 liikkeelle lasketut obligaatiolainat

	Suunniteltu määrä milj. mk	Myyty- määrä milj. mk
Valtion lainat	574.8	530.9
8 %:n laina	25	19.5
7 ½ %:n laina	150	135.5
Vakuutuslaitoslaina	44	43.4
Työllisyysobligaatiolaina	26	24.9
II 8 %:n laina	20	13.2
II 7 ½ %:n laina	100	84.6
Työeläkekassalaina	9.8	9.8
III 7 ½ %:n laina	70	70
I vaihtuvakorkoinen rahalaitoslaina	70	70
II vaihtuvakorkoinen rahalaitoslaina	60	60
Luottolaitosten lainat	286	232.7
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	5	3.6
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	19.5
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	10	7.5
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	5	1.2
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	2.7
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	16	16
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	10	5.2
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	2.5
Suomen Kiinteistöpankki Oy	6	6
Suomen Kiinteistöpankki Oy	19	19
Suomen Kiinteistöpankki Oy	10	10
Suomen Kiinteistöpankki Oy	10	10
Suomen Kiinteistöpankki Oy	15	15
Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy	100	79.5
Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy	35	35
Teollisuusyhtiöiden lainat	42	42
Kemi Oy	10	10
Rauma-Repola Oy	10	10
Upo Osakeyhtiö	12	12
Yhtyneet Paperitehtaat Osakeyhtiö	10	10
Yhteensä	902.8	805.6

Valtiontalous

Valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarviota laadittaessa voitiin havaita vuonna 1968 alkaneen noususuhdanteen olevan taittumassa. Taloudellisen kehityksen odotettiin jatkuvan kuitenkin kohtalaisen suotuisana vuoden 1971 puoliväliin. Työttömyystilanteen arvioitiin heikkenevän syksyn 1971 mittaan. Kansantuotteen volyymin valtiovarainministeriö ennusti kasvavan

katsausvuonna 5 %. Kokonaiskysyntään pyrittiin valtiontalouden avulla vaikuttamaan alkuvuodesta restriktiivisesti ja loppuvuodesta ekspansiivisesti. Mm. lainanantoon varattu määrärahoja oli tarkoitus käyttää runsaasti vuoden jälkipuoliskolla.

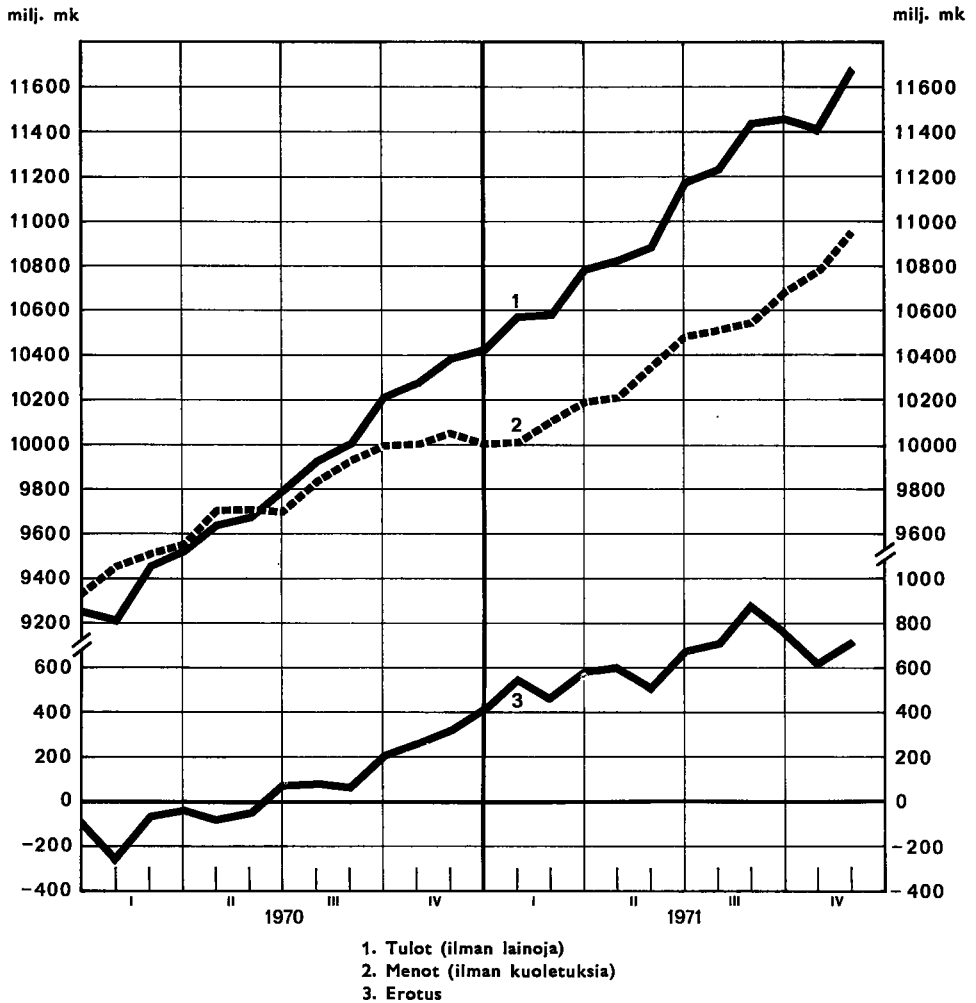
Varsinaista tulo- ja menoarviota hyväksyttäessä päätettiin mm. korottaa moottoribensiinin valmisteveroa, rautateiden tavaraliikenteen tariffeja sekä eräitä muita maksuja. Alkoholijuomien hintoja nostettiin keskimäärin 5 %. Tulon ja omaisuuden perusteella kannettavien verojen joukkoon tuli uusi arpajaisvero, jonka tuotosta puolet menee kunnille. Joulukuussa 1970 aikaansaadun UKK-sopimuksen maataloutta koskevien päätösten mukaisesti säädettiin ns. pehmeistä margariineista kannettava valmistevero, jonka avulla haluttiin vaikuttaa voion ja margariinin hintasuhteisiin. Yhtiöverokanta aleni vuoden 1971 alussa 47 %:sta 43 %:iin, kun vuonna 1968 suoritettuun yhtiöiden omaisuusveron poistamiseen liittyvästä tuloveron väliaikaisesta korotuksesta viimeiset 4 prosenttiyksikköä jäivät pois. Tullit alenivat jälleen vuoden 1971 alussa Kennedyn-kierroksen mukaisesti. Vuosina 1968—1970 kannetusta vähämerkityksisestä matkustajaverosta päätettiin luopua. Työnantajan sosiaaliturvamaksua korotettiin vuoden 1971 alusta ½ prosenttiyksikköä. Samalla maksun osuudet jaettiin uudestaan valtion ja kansaneläkelaitoksen kesken siten, että valtiolle tuleva lapsilisämaksu aleni puoleen entisestään ja kansaneläkemaksu taas kohosi; valtion osuus kansaneläkkeiden tukiosamenoista vastaavasti pieneni. Toimenpide alensi valtion tulojen ja menojen tasoa noin 350 milj. mk.

Syyskauden työllisyystilannetta varauduttiin hoitamaan työmäärärahoja lisäämällä. Asuntotuotantoon myönnettiin varoja noin 130 milj. mk edellisvuotista enemmän eli 580 milj. mk. Kehitysaluepolitiikkaa pyrittiin tehostamaan sekä uusien määrärahojen että entisiä lisäten. Maatalouden saamien tukipalkkioiden ei odotettu enää juuri kasvavan, sillä vaikeimmista ylituotanto-ongelmista katsottiin jo päästy. Sosiaalimenoja lisäsi mm. lapsilisien korotus vuoden alussa.

Eduskunnan hyväksymän budjetin loppusumma oli 11 003 milj. mk eli noin 2 % suurempi kuin vuoden 1970 tilinpäätöksen mukainen menojen loppusumma.

Vuoden aikana hallitus antoi eduskunnalle kolme lisätalousarvioesitystä. Huhtikuussa hyväksytyn ensimmäisen lisäbudjetin loppusumma oli 291 milj. mk. Siihen merkittiin lisäystä tuloihin 125 milj. mk uuden puunjalostusteollisuudelta kannettavan suhdanneveron arvioituna tuottona. Vero säädettiin osana joulukuun 1970 tulopoliittisia kokonaisratkaisuja, ja sen tuotto budjetoitiin käytettäväksi vuokra-asuntojen rakentamiseen, ammatikoulutuksen edistämiseen sekä metsänparannukseen. Menoksi merkittiin lisäksi mm. 150 milj. markan siirto valtion suhdannerahastoon, jolloin rahaston pääoma nousi kaikkiaan 250 milj. markkaan.

VALTIONTALOUS VUOSINA 1970—1971
(12 kk:n liukuva summa merkittynä viimeisen kuukauden loppuun)

Toisessa lisäbudjetissa, joka hyväksyttiin kesäkuussa, myönnettiin eri määrärahoja 173 milj. mk, mm. 20 milj. mk Maailmanpankin osakepääoman ja Kansainvälisen Kehittämisyjärjestön peruspääoman korotuksiin; jälkimmäiseen tarkoitukseen oli jo varsinaisessa budjetissa hyväksytty 10 milj. mk. Lisäbudjetissa myönnettiin edelleen määrärahoja mm. Suomen YK:n joukkojen menoihin, opetustoimeen, maatalouden tukipalkkioihin, elinkeinojen edistämiseen sekä maantie- ja rautatieinvestointeihin.

Vuoden kolmannen lisäbudjetin eduskunta hyväksyi joulukuussa. Siinä myönnettiin mm. opetustoimeen, maataloustuotteiden markkinointiin, sosiaaliturvaan, terveydenhoitoon sekä työllisyyden ylläpitoon yhteensä 708

milj. mk. Kun valtion tulojen kehitys vuoden mittaan osoittautui suotuisemmaksi kuin varsinaisessa tulo- ja menoarviossa oli arvioitu, voitiin tähän lisäbudjettiin merkitä tuloja 976 milj. mk, mistä summasta 100 milj. mk tuli kesäkuusta lähtien kannettujen liikevaihtoveron lisäveron ja tuonnintasausveron osalle. Liikevaihtoveron lisäveroa, jolla pyrittiin rajoittamaan kestokulutushyödykkeiden tuontia, kannettiin vuoden loppuun asti. Veron suuruus oli 15 % myynnin lisäverottomasta verotusarvosta, ja se koski 7—8 prosenttia yksityisestä kulutuksesta. Tuonnintasausvero, joka on edelleen voimassa, kohdistuu moniin ulkomailta tuotuihin jalostettuihin tuotteisiin, joita kotimaassa valmistettaessa rasittaa ns. piilevä liikevaihtovero. Vero koskee noin 60 prosenttia tuonnista, ja veroprosentti on tavara-ryhmästä riippuen 1.2—5.0.

Valtion budjetoitujen tulojen ja menojen rakenne ilmenee seuraavasta asetelmasta.

Tulot	Valtion tilinpäätös 1970	Varsinainen budjetti ja lisäbudjetit 1971
	milj. mk	
Verot ja veronluonteiset tulot	9 406	10 236
Muut tulot	1 099	1 110
Lainanotto	751	830
Tulot yhteensä	11 256	12 176
Menot		
Kulutusmenot	2 907	3 277
Siirtomenot	4 988	5 420
Reaalisijoitukset	1 166	1 362
Lainananto ja muut finanssisijoitukset	741	1 097
Muut menot	300	357
Kuolelutukset	679	662
Menot yhteensä	10 781	12 175

Kansantuotteen kasvu jäi katsausvuonna ennustettua pienemmäksi, mihin vaikuttivat osaltaan eräät selostetut finanssipoliittiset toimenpiteet. Palkkojen korotukset ja hintojen nousu muodostuivat kuitenkin niin suuriksi, että valtion tulot kasvoivat verotuspohjan nimellisen vahvistumisen ansiosta enemmän kuin budjettia laadittaessa oli voitu odottaa. Menojen puolella hinta- ja kustannustason nousu ei vaikuttanut samassa määrin. Niinpä tammi—marraskuussa tulot (ilman lainanottoa) olivat 10 810 milj. mk ja lisääntyivät 13.1 % verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuonna 1970. Erityisen voimakkaasti, 20 %, kasvoi tulo- ja omaisuusveron tuotto, sillä veroasteikot pysytettiin ennallaan. Tulot Oy Alko Ab:stä kasvoivat niin ikään 20 %. Liikevaihtoveroa kertyi 15 % ja eri valmisteveroja 12 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Tammi—marraskuun menot (ilman kuolelutuksia) olivat 9 918 milj. mk ja kasvoivat 10.5 % edellisvuodesta. Kulutusmenot lisääntyivät 15 %, siirtomenot 2 % ja reaalisijoitukset 7 %. Valtion lainananto kasvoi näitä enemmän, 18 %.

Valtion rahoitusaseman paraneminen ilmeni myös lainanoton vähentymisenä. Maailmanpankki myönsi Suomen valtiolle helmikuussa 13 milj. dollarin tielainan, jota nostettiin vuoden loppuun mennessä 20 milj. markkaa vastaava määrä. Muita ulkomaisia lainoja valtio ei vuonna 1971 ottanut. Ulkomaisia lainoja kuoletettiin vuoden aikana 140 milj. mk. Ns. yhdistetyn kruunuluoton lopullisesta järjestelystä tehtiin Ruotsin valtion kanssa sopimus kesäkuussa. Jo aikaisempina vuosina oli lainan korko- ja kuoletusmaksuihin saatu helpotuksia, mm. vuonna 1969 jäljellä olevaa pääomaa oli alennettu 81 milj. mk. Sopimuksentekohetkellä lainaa oli jäljellä 154 milj. mk. Suomi otti vastattavakseen Ruotsin Suomesta tilaaman jäänmurtaajan kaupahinnan, 65 milj. mk, ja sitoutui maksamaan Suomalais-ruotsalaiselle kulttuurirahastolle 7 milj. mk. Ruotsi luopui puolestaan jäljellä olleesta lainasaatavastaan. Kulttuurirahastolle menevä erä suoritettiin katsausvuonna. Jäänmurtaaja maksetaan vuosina 1971—1974.

Pitkäaikaisia kotimaisia lainoja valtio myi vuoden aikana 531 milj. mk eli 131 milj. mk vähemmän kuin vuonna 1970. Lainanottoa rajoitettiin pääasiassa yleisöltä, jolle tarkoitettuja lainoja laskettiin liikkeeseen tammi-, touko- ja lokakuussa. Niitä myytiin yhteensä 323 milj. markan edestä. Vakuutuslaitos- yms. lainoja myytiin vuoden kuluessa 78 milj. mk ja vuoden lopussa Postipankki merkitsi kaksi lainaa yhteismäärältään 130 milj. mk. Kotimaisia lainoja kuoletettiin vuoden aikana 501 milj. mk.

Valtion kassaylijäämä, joka kuvastaa valtion kassa- ym. varojen nettolisäystä ynnä lyhytaikaisen yms. luoton nettovähennystä oli tammi—marraskuulta 743 milj. mk vastaavan ylijäämän vuonna 1970 oltua 465 milj. mk. Varoihin sisältyvät mm. vientimaksuvarat, joita käytettiin tammi—marraskuussa 28 milj. mk (koko vuonna 103 milj. mk) sekä suhdanneverovarot, joita kertyi tammi—marraskuussa 84 milj. mk (koko vuonna 114 milj. mk).

Valtionvelka pieneni 233 milj. mk. Velan kehitys käy ilmi seuraavasta asetelmasta, jossa ulkomaiseen velkaan sisältyy yhdistetty kruunuluotto myös vuoden 1971 lopussa.

	31. 12. 1970	31. 12. 1971
	milj. mk	
Lainat	1 548	1 510
Kansainvälisille järjestöille annetut velkakirjat ..	9	14
Lyhytaikainen luotto	—	—
Ulkomainen velka	1 557	1 524
Lainat	2 437	2 467
Velkasitoumukset	3	2
Lyhytaikainen luotto	46	61
Kassavelka, netto	—284	—528
— konttokuranttiluotto ja shekkitaliluotto	209	—
— miinus kassa-, postisiirto- ja shekkitalivarat	—375	—399
— miinus vientimaksu- ja suhdanneverovarot	—118	—129
Kotimainen velka	2 202	2 002
Koko velka	3 759	3 526

Valtion Suomen Pankissa olevan shekkitalin saldo oli vuoden päättyessä 2 milj. mk.

III. VALUUTTAPOLITIIKKA JA MAKSUTASE

Valuuttakurssit

Maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin sekä Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartikloiden (Sop.S. 45/1969) edellyttämä markan kansainvälinen perusarvo eli pariarvo oli kertomusvuoden aikana 0.211590 grammaa hienoa kultaa, joka vastaa 146.999 markkaa troy-unssilta kultaa (4.19997 markkaa Yhdysvaltain dollarilta). Valuuttarahaston johtokunnan joulukuun 18 päivänä tekemän päätöksen (3463—(71/126)) nojalla Suomen Pankki otti joulukuun 20 päivänä käyttöön ns. keskuskurssin, joksi määrättiin 4.10 markkaa Yhdysvaltain dollarilta. Keskuskurssin tehtävänä oli toimia tilapäisesti perusarvon sijasta suureena, jonka pohjalta valuuttakurssien päivittäisten vaihteluiden rajat määrättiin. Samalla muutettiin näitä rajoja siten, että vaihtelualue Yhdysvaltain dollarin kurssien osalta laajeni $2\frac{1}{4}$ %:iin keskuskurssin kahden puolen ja muiden kurssien osalta enintään $4\frac{1}{2}$ %:iin keskuskurssien perusteella laskettujen kurssien molemmin puolin.

Kansainvälisessä maksujärjestelmässä usean vuoden aikana esiintynyt tasapainottomuus korostui entisestäänkin jo kertomusvuoden ensimmäisistä kuukausista lähtien. Toukokuun alkuun mennessä kansainvälisten valuuttamarkkinoiden rauhattomuus saavutti sellaiset mitat, etteivät Saksan liittotasavalta ja Hollanti toukokuun 10 päivästä lähtien noudattaneet Kansainvälistä Valuuttarahastoa koskevan sopimuksen edellyttämiä valuuttakurssiensa vaihtelurajoja. Tätä päivää edeltäneenä viikonvaihteena revalvoitiin Sveitsin frangi 7.07 % ja Itävallan šillinki 5.05 %. Suomen Pankki oli jo toukokuun 5 päivänä joutunut lopettamaan kurssien noteeraamisen Euroopan talousyhteisön jäsenmaiden sekä Sveitsin ja Itävallan valuutoille. Noteerauksiin jälleen toukokuun 10 päivänä ryhdyttäessä ei D-markan eikä Hollannin floriniin markkakursseille määrättyjä ääriarvoja enää noudatettu.

Kun Yhdysvaltain maksutasevajaus kasvoi edellisiäkin vuosia nopeammin ja kun maan kultavaranto lähestyi kriittisenä pidettyä 10 mrd. dollarin rajaa ja lopulta alitti sen, katsoi maan hallitus parhaaksi lopettaa elokuun 15 päivänä dollareiden vaihdettavuuden kultaan. Tästä puolestaan seurasi,

Valuuttojen markkamääräisten ostokurssien

	Ostokurssi		Ostokurssin	
	3. 5. 1971	29. 12. 1971	1. 6.	1. 7.
New York	4.164	4.134	+0.4	+0.1
Lontoo	10.072	10.530	+0.4	+0.20
Tukholma	80.62	84.15	+0.4	+0.2
Oslo	58.33	60.80	+0.7	+0.6
Kööpenhamina	55.50	58.05	+0.5	+0.2
Frankfurt a. M.	114.65	125.50	+2.7	+4.0
Amsterdam	115.72	125.85	+1.4	+1.0
Zürich ²	96.82	105.10	+5.2	+5.1
Pariisi ³	75.49	78.95	+0.1	+0.1
Moskova	4.653	4.932	0	0
			Keskimääräinen painotettu	
Valuutanlaskutusosuuksilla painotettu			0.80	0.81
Kaupankäyntiosuuksilla painotettu			0.95	1.03
Tuontiosuuksilla painotettu			1.06	1.19
Vientiosuuksilla painotettu			0.83	0.85

että valuuttamarkkinoiden oltua viikon suljettuina lähes kaikki valuuttarahaston johtavat jäsenmaat lakkasivat pysyttämästä valuuttakurssinsa säädettyjen vaihtelurajojen puitteissa. Kyetäkseen noteeraamaan näille valuutoille kurssit oli muiden jäsenmaiden tehtävä samoin. Englannin esimerkkiä seuraten Suomi ja muut pohjoismaat lakkasivat ylläpitämästä dollarin kurssin alemmaa vaihtelurajaa ja dollarin noteeraus liukui sen alapuolelle — Suomessa tosin vähemmän kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Tästä johtunut markan keskimääräisen kansainvälisen arvon aleneminen loppuvuoden kuluessa on eri tavoilla painotettuna esitetty yllä olevassa asetelmassa.

Elokuun 13 päivään saakka noteerattiin päivittäiset valuuttakurssit Suomessa edellisten vuosien aikana syntynyttä käytäntöä seuraten. Kansainvälisten valuuttamarkkinoiden ollessa suljettuina elokuussa ei Suomessakaan käyty valuuttakauppaa kuin pakottavissa tapauksissa. Tehdyissä kauppoissa perittiin tai suoritettiin markkamääräinen vasta-arvo elokuun 13 päivänä voimassa olleisiin kursseihin. Huomattavien rahamäärien ollessa kyseessä kauppojen osapuolet sopivat kuitenkin, että lopullinen tilitys suoritettaisiin niihin kursseihin, jotka ensimmäiseksi noteerattaisiin valuuttamarkkinoiden jälleen avauduttua.

Kun kurssija elokuun 23 päivästä lukien ryhdyttiin noteeraamaan, muutettiin aikaisempaa käytäntöä siten, että Suomen Pankki vahvisti virallisen

¹ Positiivinen muutosprosentti merkitsee markan arvon alenemista ja negatiivinen muutosprosentti markan arvon nousua kyseiseen valuuttaan nähden.

² Sveitsin frangin revalorointi 9. 5. 1971 on otettu luvuissa huomioon.

³ Kaupallinen kurssi.

muutokset toukokuun alusta 1971

muutos toukokuun alusta 1971 prosentteina¹

2. 8.	1. 9.	1. 10.	1. 11.	1. 12.	17. 12.	29. 12.
-0.1	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5	-0.7	-0.7
-0.15	+1.0	+2.2	+2.5	+2.5	+3.8	+4.5
0	+1.1	+2.3	+2.3	+3.8	+4.8	+4.4
+0.3	+2.9	+3.2	+3.3	+3.5	+4.8	+4.2
-0.1	+1.5	+2.3	+2.6	+3.2	+4.0	+4.6
+4.9	+6.3	+8.6	+8.1	+9.0	+10.5	+9.5
+1.1	+3.8	+5.9	+6.6	+7.8	+8.9	+8.8
+5.1	+6.9	+7.7	+6.6	+7.7	+9.6	+8.6
-0.1	-0.5	-0.6	-0.7	-0.5	-0.5	+4.7
0	0	0	0	0	0	+6.0

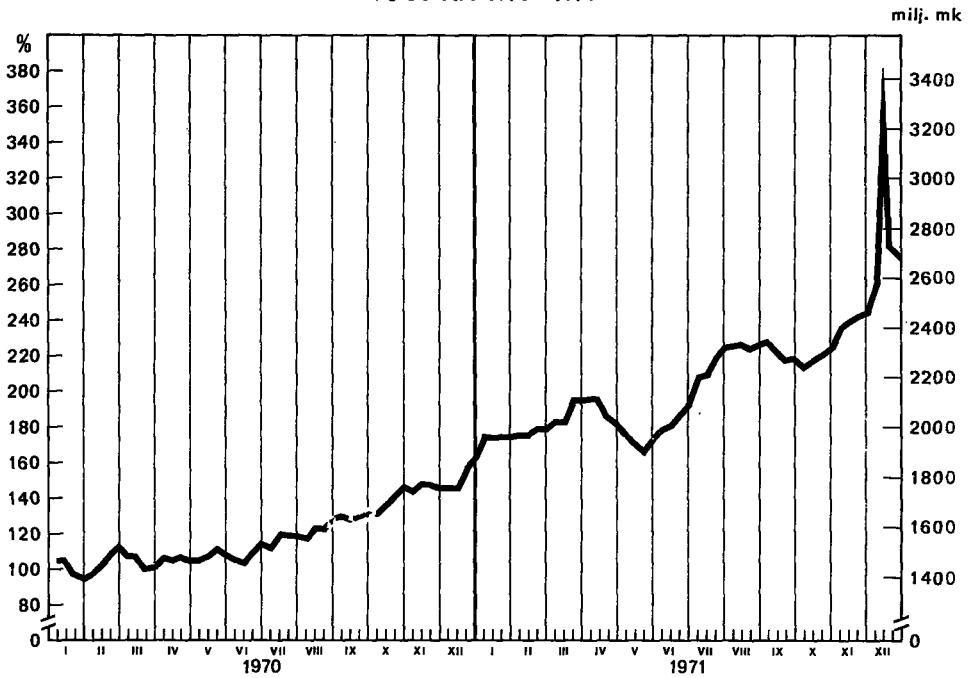
valuuttakurssien muutos prosentteina

0.76	1.48	2.33	2.32	2.77	3.48	4.27
1.04	2.07	3.16	3.12	3.73	4.65	5.65
1.23	2.27	3.36	3.31	3.95	4.89	5.83
0.81	1.84	2.86	2.89	3.46	4.35	5.51

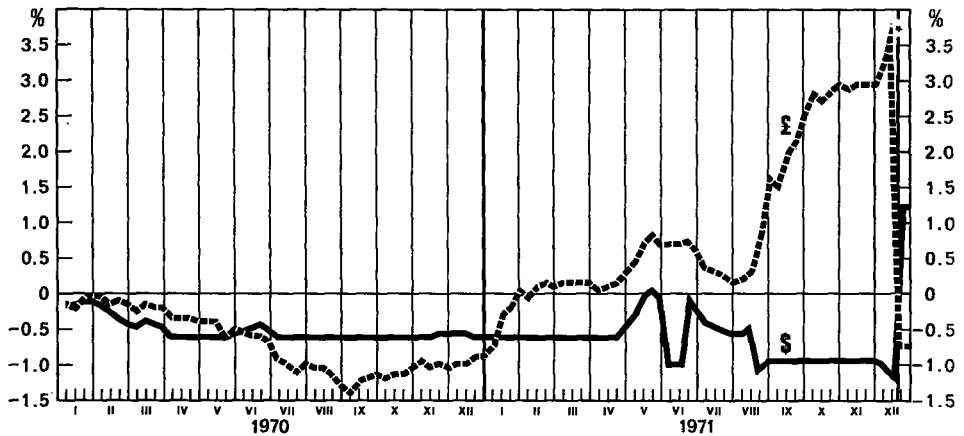
myyntikurssin ainoastaan Yhdysvaltain dollarille, clearingdollarille ja ruplalle, kun taas muut kurssit jäivät valuuttakauppalaan 12 §:n edellyttämällä tavalla laskettaviksi. Suomen Pankin ja valuuttapankkien kesken sovittiin kuitenkin, että näistäkin kurssista päätettäisiin yhteisesti. Noteeraustavan muutos katsottiin tarpeelliseksi, koska eri valuuttojen dollarikurssien liukuminen asetti järjestelmän joustavuudelle entistä suuremmat vaatimukset. Ranskan valuuttamarkkinoiden kahtiajaon seurauksena noteerattiin Suomessa samoin elokuun 23 päivästä lukien Ranskan frangille erilliset kurssit kaupallisia maksuja sekä muita maksuja varten. Poistaakseen Yhdysvaltain dollarin kurssin liukumisesta sen ja clearingdollarin kurssin välille syntyneen eron Suomen Pankki lakkasi joulukuun 20 päivänä noteeraamasta erillistä kurssia clearingdollarille, joita myytäessä ja ostettaessa sen jälkeen noudatettiin Yhdysvaltain dollarin kurssia. Ruplan kurssi nousi joulukuun 28 päivänä 5.99 % Neuvostoliiton valtionpankin alennettua dollarin rupla-kurssin 90 kopeekasta 82.9 kopeekkaan.

Vuonna 1958 muutettiin Suomen Pankin valuuttamääräyksiä siten, että valuuttojen ns. terminakaupat tulivat mahdollisiksi. Tietyistä valuuttamarkkinoiden rakenteeseen sekä kurssien suhteelliseen vakavuuteen liittyneistä syistä ei Suomessa kuitenkaan syntynyt aktiivisesti toimivia termiina-markkinoita. Kansainvälisen valuuttajärjestelmän toiminnassa entistä useammin ilmenneet häiriöt sekä niistä johtuneet järjestelmän muutokset lisäsivät kuitenkin valuuttakurssisiin sisältyvien epävarmuustekijöiden merkitystä siinä määrin, että Suomen Pankki katsoi vuoden lopulla tarkoituksenmukaiseksi ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin terminamarkkinoiden aktivoi-

KULLAN JA VAIHDETTAVIEN VALUUTTOJEN VARANNON MUUTOS
VUOSINA 1970—1971

DOLLARIN JA PUNNAN MYYNTIKURSSIN POIKKEAMA PARIKURSSISTA
(KESKUSKURSSISTA) VUOSINA 1970—1971

* Poikkeaman muuttuminen dollarin kurssin osalta kokonaan ja punnan kurssin osalta lähes kokonaan johtuu siirtymisestä parikursseista keskuskursseihin.

		Suomen Pankin myyntikurssit		Avistakurssien ääriarvot				Myynti- ja ostokurssien välinen ero 31. 12. 1971 enintään
		31. 12. 1970	31. 12. 1971	13. 8. 1971	20. 12.—	31. 12. 1971		
Muuttuvat kurssit				Alin osto- kurssi	Ylin myynti- kurssi	Alin osto- kurssi	Ylin myynti- kurssi	
New York	1 US \$	4.176	4.152	4.158	4.242	4.008	4.192	—0.018
Montreal	1 C \$	4.135	4.148	3.808 ¹	3.963 ¹	—	—	—0.020
Lontoo	1 £	9.995	10.605	9.895	10.265	10.209	11.168	—0.050
Tukholma	100 Skr	80.90	85.40	79.77	82.60	81.47	89.09	—0.50
Oslo	100 Nkr	58.55	61.95	57.75	59.83	58.99	64.54	—0.50
Kööpen- hamina	100 Dkr	55.78	58.80	55.03	56.98	56.16	61.43	—0.50
Frankfurt a. M.	100 DM	114.60	127.15	112.69 ²	116.85 ²	121.64	133.07	—0.80
Amsterdam	100 Hfl	116.12	127.85	114.00 ²	118.07 ²	126.96	132.16	—0.90
Brüssel	100 FB	8.405	9.270	8.254	8.548	8.747	9.569	—0.10
Zürich	100 Sfr	96.90	106.00	99.95 ³	105.79 ³	102.08	111.68	—0.90
Pariisi	100 FF	75.65	79.70 ⁴	74.31	76.95	76.63	83.83	—0.45 ⁴
			79.50 ⁵					—0.80 ⁵
Rooma	100 Lit	—0.6700	—0.6995	—0.6606	—0.6836	—0.6741	—0.7375	—0.007
Wien	100 ÖS	16.18	17.55	16.68 ³	17.31 ³	16.83	18.40	—0.20
Lissabon	100 Esc	14.64	15.35	14.30	14.92	14.39	15.73	—0.30
Reykjavik	100 Ikr	4.76	4.77	4.72	4.82	4.510	4.811	—0.05
Madrid	100 Ptas	6.03	6.32	5.90	6.10	6.080	6.650	—0.10

Klonteät kurssit

Moskova,

clearing	1 Rub	4.6799	4.960	4.6533	4.6799	4.932 ⁶	4.960 ⁶	—0.028
--------------------	-------	--------	-------	--------	--------	--------------------	--------------------	--------

Bukarest

Clearing-

dollari ⁷	1 cl-\$	4.212	4.152	4.188	4.212	—	—	—0.018
--------------------------------	---------	-------	-------	-------	-------	---	---	--------

Berlini, Budapest
ja Sofia

miseksi. Tämä tapahtui siten, että pankki joulukuun 13 päivästä lukien noteerasi päivittäin Yhdysvaltain dollarille termiinakurssit, joihin se oli valmis kattamaan valuuttapankkien markkinoilla tekemät termiinakaupat. Kurssit noteerattiin tavanomukaisesti 1, 2, 3, 6, 9 ja 12 kuukaudelle. Pankki ilmoitti kuitenkin voivansa erityistapauksissa suostua edellä mainituista poikkeaviinkin termiinoihin aina kahden vuoden pituisiin jaksoihin saakka.

¹ Kanadan dollarin avistakurssien ääriarvot eivät ole toistaiseksi voimassa, koska Kanada on 1. 6. 1970 lukien luopunut vastaavien raja-arvojen ylläpitämisestä.

² 10. 5. 1971 saakka.

³ 10. 5. 1971 saakka Sfr:n alin ostokurssi 93.44, ylin myyntikurssi 98.76.

⁴ 10. 5. 1971 saakka ÖS:n alin ostokurssi 15.87, ylin myyntikurssi 16.44.

⁵ Kaupallinen kurssi.

⁶ Kl-kaupallinen kurssi.

⁷ 28. 12. 1971 lähtien.

⁸ Clearingdollarin noteeraus lopetettiin 20. 12. 1971 ja sen sijasta ryhdyttiin käyttämään US \$:n kurssia.

Jo ennen vuoden loppua Suomen Pankin ja valuuttapankkien kesken tehtyjen kauppojen melko huomattava kokonaismäärä osoitti uuden järjestelyn herättäneen varsinkin viejien mielenkiintoa.

Kuten edellä on jo mainittu, katkaistiin kullan ja valuuttojen välinen virallinen yhteys elokuun 15 päivänä Yhdysvaltain hallituksen päätettyä lopettaa dollareiden vaihdettavuuden kultaan. Joulukuun 18 päivänä Yhdysvaltain hallitus ilmoitti ehdottavansa kongressille kullan hinnan muuttamista 35 dollarista unssilta 38 dollariin unssilta, mikä merkitsisi kullan hinnan nousua 8.57 % ja dollarin devalvointia 7.89 %. Esityksen teko siirtyi kuitenkin vuoden 1972 puolelle. Samassa yhteydessä useat muut johtavat teollisuusmaat sitoutuivat muuttamaan valuuttojensa perusarvoja, sen jälkeen kun dollarin uusi perusarvo on vahvistettu. Vapailla markkinoilla oli kullan hinta alimmillaan tammikuussa, eli 34.75 dollaria unssilta, ja nousi vuoden loppuun mennessä 44 dollariin unssilta.

Valuuttamarkkinoilla vallinneen rauhattomuuden sekä valuuttavarannon voimakkaan nousun johdosta oli kurssienmäärittelytilaisuuksissa tehtyjen valuuttakauppojen arvo korkea ja nousi 778 milj. markkaan.

Asetelmassa sivulla 29 on esitetty Suomen Pankin valuuttojen myyntikurssit vuosien 1970 ja 1971 lopussa samoin kuin niiden vaihtelualueiden ääriarvot elokuun 13 päivään saakka sekä joulukuun 20 päivästä alkaen vuoden loppuun. Lisäksi asetelmasta käyvät ilmi vuoden lopussa sovelletut myynti- ja ostokurssien väliset enimmäiserot.

Ulkomainen maksuliike

Kahdenkeskisissä maksusopimuksissa, joita Suomella kertomusvuoden päättyessä oli Bulgarian, Neuvostoliiton, Romanian, Saksan demokraattisen tasavallan ja Unkarin kanssa, käytettiin selvitysvaluuttoina edelleen ruplaa ja clearingdollaria. Maksuliike Kiinan kansantasavallan ja Suomen välillä tapahtui markkoina pidetyn kahdenkeskisen selvitystilin kautta. Maksuissa Puolan ja Tšekkoslovakian kanssa jatkettiin edelleen kokeiluluonteista järjestelyä, jonka mukaisesti tilit pidettiin Yhdysvaltain dollareina.

Valuutansäännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun lain voimassaoloaikaa jatkettiin Suomen Pankin esityksestä 30 päivänä joulukuuta 1970 annetulla lailla vuoden 1972 loppuun. Samalla kumottiin tämän lain 2 § sekä valuutansäännöstelystä 17 päivänä joulukuuta 1959 annetun valtioneuvoston päätöksen 23 §, koska niiden soveltamisen katsottiin johtavan ristiriitaan eräiden Suomen kansainvälisten sopimusten kanssa. Kertomusvuoden toukuussa muutettiin vuonna 1970 annettua määräystä eräisiin tullinimikkeisiin kuuluvien, lähinnä kulutustavaroiden hinnan maksamisesta tai tallettamisesta ennen tavarantoimitusta tai varastoon panoa määräämällä, että mak-

sua tai talletusta ei enää vaadita ennen tavaran panoa yleiseen tai yksityiseen tullivarastoon, vapaavarastoon tai vapaasatamaan. Määräys tavaran maksamisesta ennen tullausta jäi edelleen voimaan.

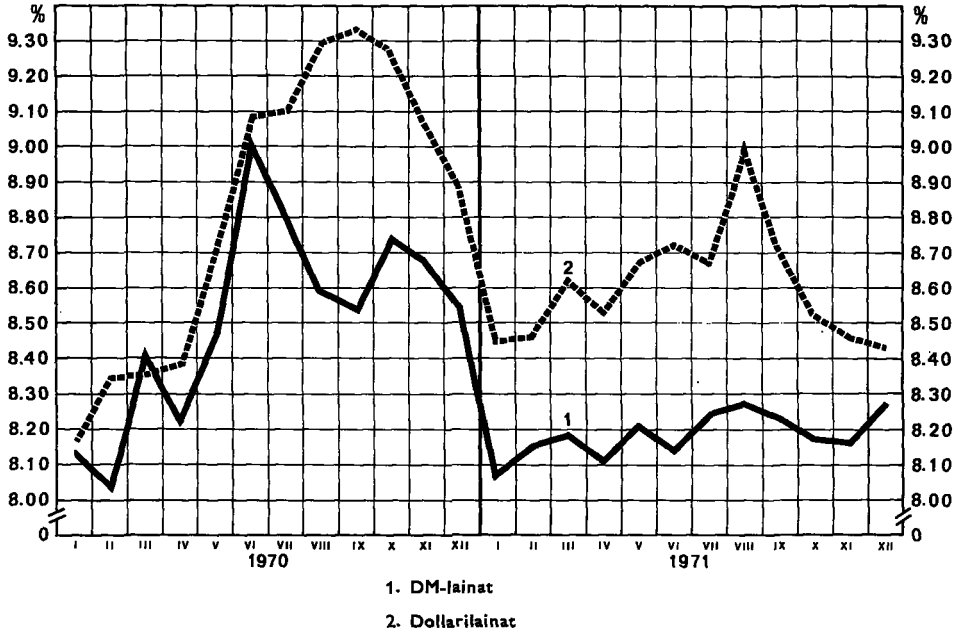
Vaihtotaseen ja pääomanliikkeiden kehitys

Vuonna 1971 vaihtotaseen epäsuotuisa kehitys jatkui. Edellisestä vuodesta alijäämä kasvoi yli 40 %, mikä johtui erityisesti kauppataaseen ennätysellisestä vajauksesta. Viennin arvo kasvoi 2 % ja tuonnin arvo 6 % vuodesta 1970. Sekä viennin että tuonnin volyymi supistui muutaman prosenttiyksikön. Viennin kehitykseen vaikuttivat ennen kaikkea kansainvälinen suhdannetaantuma, idänkaupan ajoittuminen ja metalliteollisuuden lakko. Tuonnin arvoa lisäsi mm. öljyn hinnan nousu; sen volyymin supistuminen johtui ensisijaisesti kokonaistuotantomme hitaasta kasvusta sekä jonkin verran myös talouspoliittisista toimenpiteistä. Vuonna 1971 viennin arvo oli 9 845 milj. mk ja tuonnin 11 765 milj. mk, joten kauppataaseen alijäämäksi muodostui 1 920 milj. mk. Kun vaihtotaseen muut erät tuottivat 483 milj. markan ylijäämän, koko vaihtotaseen vajoaus muodostui 1 437 milj. markaksi.

Valuuttakursseissa vuonna 1970 vallinnut vakavuus, johon kuitenkin kätkeytyi huomattavan suuria pääomaliikkeitä, päättyi kertomusvuonna yleiseen, valuuttajärjestelmän perustaa horjuttaneeseen kriisiin. Vuonna 1970 alkanut dollarivirta Yhdysvalloista Eurooppaan vahvistui edelleen vuoden 1971 aikana ja johti epävakaiden valuuttakurssien ohella siihen, että eurovaluuttamarkkinoilla oli liikkeessä runsaasti spekulatiivista pääomaa. Keventyneen rahataloudellisen tilanteen ansiosta emissiovolyymi kansainvälisillä euro-obligaatiomarkkinoilla kasvoi kertomusvuonna ennätysmäisesti. Uusista emissioista oli dollarimääräisiä noin kaksi kolmasosaa. Dollarimääräisten emissioiden suureen osuuteen vaikutti korkotuoton ohella mm. se, että Länsi-Saksassa ulkomaisia lainanottajia päästettiin markkinoille varsin varovaisesti. Suomenkin uusista pitkäaikaisista ulkomaisista lainoista otettiin viime vuonna yli puolet dollarimääräisinä. Ulkomaisten pääomamarkkinoiden keveneminen vaikutti Suomen pääomantuonnin rakenteeseen jo vuoden 1970 viimeisestä neljänneksestä lähtien, jolloin pitkäaikaisen lainapääoman tuonti alkoi voimakkaasti lisääntyä.

Uusia pitkäaikaisia ulkomaisia lainoja nostettiin viime vuonna lähes kaksi kertaa niin paljon kuin edellisenä vuonna eli yhteensä 2 769 milj. mk. Kuoletukset olivat vastaavasti 882 milj. mk oltuaan 694 milj. mk vuonna 1970. Pitkäaikaisen lainapääoman nettotuonti oli siten 1 887 milj. mk, mikä määrä on 1 102 milj. mk edellisvuotista suurempi. Lähes kokonaisuudessaan kyseinen pääomavirta suuntautui yrityssektoriin; valtion ja kuntien ulkomainen lainanotto oli vähäistä.

SUOMEN ULKOMAISTEN OBLIGAATIOLAINOJEN EFEKTIIVINEN KORKO
PÖRSSINOTEERAUSTEN MUKAAN LASKETTUNA VUOSINA 1970—1971

Valuuttakriisi aiheutti myös muutoksia Suomen ulkomaisten velkojen markkamääräiseen tasoon. Kurssien muutoksista johtuva 289 milj. markan suuruinen kirjanpidollinen lisäys huomioon otettuna pitkäaikainen ulkomainen velka nousi vuoden 1971 aikana 5 774 milj. markasta 7 950 milj. markkaan keskuskurssien mukaan laskettuna.

Kertomusvuonna laskettiin liikkeeseen seitsemän ulkomaista obligaatiolainaa, yhteismäärältään 432 milj. mk. Näistä oli kolme eurodollarilainaa, kolme D-markkalainaa sekä yksi Sveitsin frangin määräinen laina. Helmikuussa Mortgage Bank of Finland Oy laski liikkeeseen Banque Lambert S.C.S:n johtaman konsortion välityksellä 15 milj. dollarin lainan. Imatran Voima Oy:n 60 milj. D-markan laina laskettiin Westdeutsche Landesbank Girozentralen johtaman konsortion välityksellä liikkeeseen maaliskuussa ja toukokuussa emittoitiin 60 milj. D-markan kunnallislaina Berliner Handelsgesellschaft-Frankfurter Bankin johtaman konsortion välityksellä. Pekema Oy laski liikkeeseen kaksi obligaatiolainaa, joista toinen oli 8 milj. Sveitsin frangin ja toinen 15 milj. dollarin laina. Frangilainan välitti viisi sveitsiläistä pankkia ja dollarilainan Hill Samuel & Co. Ltd:n johtama konsortio. Helsingin kaupunki laski marraskuussa S. G. Warburg & Co:n johtaman konsor-

Suomen pitkäaikaiset ulkomaiset velat ja saatavat lainojen luonteen mukaan jaoteltuna, milj. mk

	31. 12. 1970	Nostot	Kuoletukset	Muutokset 1971		31. 12. 1971	
				Nettomuutos	Kurssi- muutokset		
Ulkomaiden hallituksilta saadut luotot	567	—	79	—	79	+ 15	503
— Neuvostoliitto .	230	—	41	—	41	+ 11	200
— Ruotsi	159	—	9	—	9	+ 8	158
— Yhdysvallat ..	178	—	29	—	29	— 4	145
Kansainväliset rahoituslaitokset	546	54	31	+	23	+ 21	590
Obligaatiolainat ...	1 612	432	67	+	365	+ 130	2 107
Rahoituslainat	2 196	1 716	422	+	1 294	+ 60	3 550
Tavaraluotot	853	567	283	+	284	+ 63	1 200
Pitkäaikainen velka	5 774	2 769	882	+	1 887	+ 289	7 950
Pitkäaikainen saatava	1 148	..	..	..	..	..	1 505
Pitkäaikainen nettovelka	4 631	..	..	..	..	..	6 445

tion välityksellä liikkeeseen 15 milj. dollarin lainan. Joulukuussa emittoitiin Berliner Handels-Gesellschaft-Frankfurter Bankin johtaman konsortion välityksellä Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n 60 milj. D-markan laina. Näiden obligaatiolainojen laina-aika on yleensä 15 vuotta, kunnallislainan kuitenkin 12 vuotta. Liikkeessä olevia obligaatiolainoja kuoletettiin 67 milj. markan arvosta.

Ulkomaisilla pääomamarkkinoilla vallinnutta tilannetta kuvastaa sivulla 32 oleva kuvio, jossa esitetään noteerattujen kurssien perusteella laskettu efektiivinen korkotuotto suomalaisten obligaatioiden ostajille lainatyypeittäin. Kuvioista ilmenee, että kansainvälinen korkotaso valuuttakriisi huomioon otettuna pysyi suhteellisen vakaana sekä että dollari- ja D-markkalainojen välillä vuoden puolivälin tienoilla syntynyt korkoero tasoittui vuoden loppua kohti.

Ulkomaisen lainapääoman tuonti tapahtui kuitenkin ennen kaikkea ns. suorien rahoitusluottojen muodossa kuten yllä olevasta asetelmasta käy ilmi. Näitä finanssiluottoja nostettiin 1 716 milj. mk, mikä on 881 milj. mk enemmän kuin vuonna 1970, ja niiden nettotuonti oli 1 294 milj. mk. Tavaraluottoina tuotiin pitkäaikaista pääomaa nettomääräisesti 284 milj. mk. Maailmanpankin ja ulkomaisten hallitusten myöntämän lainapääoman osalta kuoletukset ylittivät vastaavat nostot 56 milj. markalla. Liikkeessä olevien

ulkomaisten lainojen kokonaismäärästä oli vuoden 1971 lopussa 40 % dollareina, 30 % D-markkoina, 10 % Sveitsin frangeina, 6 % puntina, 5 % Ruotsin kruunuina ja 3 % ruplina takaisin maksettavaa velkaa ja loppuosa jakautui useiden eri valuuttojen kesken. Markkoina takaisin maksettava velka oli 3 milj. mk.

Pitkäaikaisen velan hoitokustannuksista — koroista ja kuoletuksista — maksutaseelle aiheutuva suhteellinen rasitus osoitti vuosina 1969 ja 1970 laskevaa suuntausta. Vuonna 1971 hoitokustannukset nousivat, ilmaistuna prosentteina vaihtotaseen tuloista, kuitenkin viennin heikon kehityksen johdosta suunnilleen vuoden 1968 tasolle, jolloin mainittu suhdeluku oli vajaat 10 %. Pitkäaikaisen velan hoitokustannukset olivat viime vuonna 1 284 milj. mk eli 26 % edellisvuotista suuremmat.

Suomen pitkäaikaiset ulkomaiset saatavat koostuvat lähinnä vientituloista ja suomalaisten yritysten ulkomailla sijaitseville tytäryhtiöilleen myöntämistä lainoista. Pitkäaikainen ulkomainen nettovelka oli kertomusvuoden lopussa 6 445 milj. mk eli 1 814 milj. mk suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Valuuttatilanne

Valuuttatilanteen kehitystä vuoden 1971 aikana Suomen Pankin ja valuuttapankkien osalta valaisevat alla oleva asetelma ja oheinen kuvio.

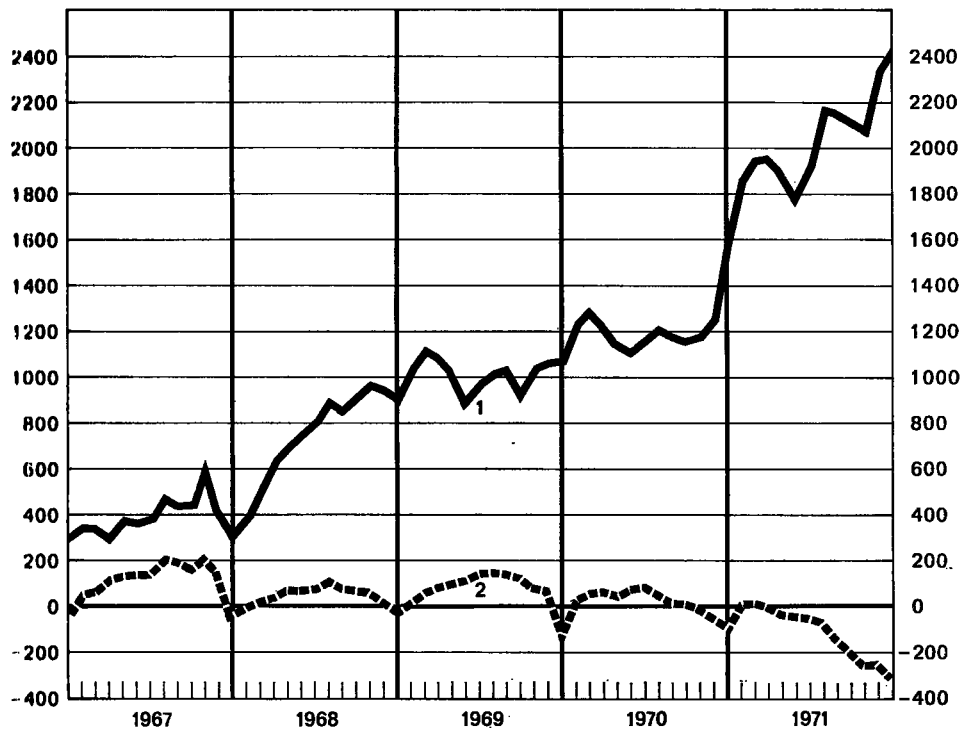
	Varanto 31. 12. 1970			Varanto 31. 12. 1971			Muutos		
	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä
	milj. mk								
Kulta	121	—	121	205	—	205	+ 84	—	+ 84
Erityiset nosto-oikeudet	98	—	98	197	—	197	+ 99	—	+ 99
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	280	—	280	268	—	268	— 12	—	— 12
Vaihdettavat valuutat .	1 302	—103	1 199	1 920	143	2 063	+ 618	+ 246	+ 864
Sidotut valuutat	—63	—8	—71	—297	— 3	—300	—234	+ 5	—229
Yhteensä	1 738	—111	1 627	2 293	140	2 433	+ 555	+ 251	+ 806

Huolimatta kauppataseen edelleen kasvaneesta alijäämäisyydestä koko maan valuuttavaranto nousi ulkomaisen luotonoton voimakkaan lisääntymisen johdosta 806 milj. mk eli 2 433 milj. markkaan, mikä vastasi lähes 11 viikon tuontia. Vuoden 1971 lopussa oli Suomen Pankin kulta- ja valuuttavarannosta vajaat 9 % kulta, erityisiä nosto-oikeuksia samoin vajaat 9 %. kultaosuus Valuuttarahastossa lähes 12 % sekä vaihdettavia valuuttoja lähes 84 %. Sidotuilla tileillä ollut velka vastasi noin 13 prosenttia pankin kulta- ja valuuttavarannosta.

VALUUTTATILANNE VUOSINA 1967—1971

milj. mk

milj. mk

1. Suomen Pankin ja valuuttapankkien varanto

2. Siitä: sidottuja valuuttoja

IV. PANKIN TASEET

Suomen Pankin taseista annetaan vuosikirjan taulukko-osastossa yksityiskohtaisia lukuja. Seuraavassa esitetään tase-erien sisällöstä ja kehityksestä eräitä täydentäviä tietoja ja yhteenvetoja.

Ulkomaiset tilit

Pankin ulkomaiset tilit kehittyivät kertomusvuonna seuraavasti:

	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Muutos
		milj. mk	
Kulta	121	205	+ 84
Erityiset nosto-oikeudet	98	197	+ 99
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	280	268	— 12
Ulkomaiset valuutat	1 344	1 950	+ 606
Ulkomaiset vekselit	85	119	+ 34
Ulkomaiset obligaatiot	37	37	+ 0
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	518	530	+ 12
Vastaavat	2 483	3 306	+ 823
Ulkomaiset valuuttatilit	94	297	+ 203
Ulkomaiset markkatilit	12	30	+ 18
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	518	530	+ 12
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	88	174	+ 86
Vastattavat	712	1 031	+ 319
Ulkomainen nettosaatava	1 771	2 275	+ 504

Koska pankin kultavaranto oli edellisenä vuonna alentunut sen johdosta, että Suomen jäsenosuutta Kansainvälisessä Valuuttarahastossa korotettaessa korotuksen ns. kultaosuus oli suoritettu pankin omista kultavaroista,

päätö pankki kertomusvuoden elokuussa valuuttavarannon nousun sekä kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla vallinneen epävarmuuden takia vaihtaa 20 milj. dollaria kullaksi. Osto suoritettiin elokuun 11 päivänä Yhdysvaltain valtiovarainministeriöltä, ja pankin kultavaranto nousi tällöin 84 milj. mk. Erityisten nosto-oikeuksien määrä nousi vuoden alussa 86 milj. mk pankin vastaanotettua Suomen osuuden erityisten nosto-oikeuksien toisesta jaosta. Vastaava kirjaus tehtiin myös velkojen puolella olevaan tase-erään. Pankin hallussa olevien erityisten nosto-oikeuksien määrä kasvoi lisäksi vuoden kuluessa ns. superkultaosuuden sekä ostettujen erityisten nosto-oikeuksien korkojen verran ja sen johdosta, että Valuuttarahasto osti markkoja. Rahaston markkaostot näkyvät pankin taseessa myös kultaosuuden piene-
nemisenä sekä markkaosuuden ja Valuuttarahaston markkatilien 12 milj. markan kasvuna.

Pankin ulkomaiset valuuttasaatavat lisääntyivät 606 milj. mk. Valuuttavelat kasvoivat puolestaan 221 milj. mk. Pankin kulta- ja valuuttavaranto nousi nettomääräisesti 555 milj. mk ja oli vuoden päättyessä 2 293 milj. mk.

Valtion tilit

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi pankin ja valtion tilisuhteiden kehitys.

	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Muutos
	milj. mk		
Shekkitili	2	2	+ 0
Vientimaksutili	118	15	—103
Suhdanneverovarot	—	114	+114
Valtion suhdannerahaston tili	—	9	+ 9
Vastattavat	120	140	+ 20

Erään »määräaikaiset kotimaiset sitoumukset» sisältyvä vientimaksutili väheni käytön johdosta 103 milj. mk, ja tilillä oli varoja vuoden päättyessä 15 milj. mk. Suhdanneverovaroja kertyi vuoden aikana 114 milj. mk. Myös nämä varat sisältyvät »määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin».

Valtion suhdannerahaston varoista oli suurin osa Suomen Pankin toimesta sijoitettuna ulkomaisiin saataviin. Nämä sijoitukset eivät sisälly Suomen Pankin taseeseen. Suomen Pankin »määräaikaisissa kotimaisissa sitoumuksissa» olevalla suhdannerahaston tilillä oli vuoden päättyessä 9 milj. mk.

Asetelman ulkopuolelle jäävät pankin omistamat valtion obligaatiot sekä valtiolle myydyt talletustodistukset.

Pankkien tilit

Pankin asemaa rahalaitoksiin nähden kuvaa seuraava asetelma.

	31. 12. 1970	31. 12. 1971 milj. mk	Muutos
Diskontatut vekselit	827	848	+ 21
Rediskontatut vekselit	9	1	— 8
Indeksitasausilit	3	—	— 3
Vastaavat	839	849	+ 10
Postipankin shekkitali	4	2	— 2
Yksityisten rahalaitosten shekkitalit	1	9	+ 8
Mortgage Bank of Finland Oy	1	1	+ 0
Vastattavat	6	12	+ 6
Pankkien nettovelka	833	837	+ 4

Rahalaitosten diskonttaamien vekseleiden määrä lisääntyi vuoden 1971 aikana 21 milj. mk. Rediskontattujen vekselien määrä sen sijaan väheni 9 milj. markasta 1 milj. markkaan. Tammikuussa pankit maksoivat Suomen Pankille loput 3 milj. mk vakauttamissopimukseen liittyneestä rahalaitosten indeksitasausvelasta. Indeksitasausvelka oli taseessa kirjattu shekkiluotoihin.

Vastattavien puolella yksityisten rahalaitosten shekkitalit lisääntyivät 8 milj. mk, kun taas Postipankin shekkitali supistui 2 milj. mk.

Rahalaitosten nettovelka Suomen Pankille lisääntyi vuoden aikana 4 milj. mk ja oli vuoden lopussa 837 milj. mk. Tällöin ei ole otettu lukuun pankin omistuksessa olevia eri raha- ja luottolaitosten obligaatioita eikä toiselta puolen näille myytyjä Suomen Pankin talletustodistuksia.

Rahalaitosten asemaa tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon ne asetelmaan sisällyttämättömät vastuut, jotka ovat syntyneet eri rahoitusjärjestelyjen yhteydessä. Suomen Pankin ostamia vekseleitä, joiden maksamisesta rahalaitokset ovat vastuussa, ovat jo mainitut uusvientiluottovekselit ja vuoden 1963 toimitusluottojärjestelyyn liittyvät vekselit samoin kuin ulkomaan valuutan määräiset vientivekselit. Näistä viimeksi mainitut muodostavat pääosan tase-erästä »ulkomaiset vekselit». Vastuisiin kuuluvat myös vuoden 1967 toimitusluottojärjestelyyn liittyvät lainat, jotka on annettu asianomaisten rahalaitosten takuuta vastaan, sekä rahalaitoksilta termiinehdoin ostetut obligaatiot.

Yritysten tilit

Pankin tilisuhteet yksityisiin asiakkaisiin kehittyivät seuraavasti:

	31. 12. 1970	31. 12. 1971 mlj. mk	Muutos
Markkamääräiset vekselit	137	121	—16
Shekkitilit	0	0	+ 0
Lainat	146	219	+ 73
Muut saatavat	100	15	—85
Vastaavat	383	355	—28
Shekkitilit	2	3	+ 1
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	1	5	+ 4
Määräaikaiset kotimaiset sitoumukset	311	367	+ 56
Vastattavat	314	375	+ 61
Nettoluotonanto yrityksille	69	—20	—89

Markkamääräiseen vekseliluottoon sisältyvät liikepankkien välittämät uusvientiluotot, joiden käytössä oleva määrä aleni 29 milj. mk ja oli vuoden päättyessä 37 milj. mk. Pääosan lainoista muodostivat vuonna 1967 käynnistettyyn toimitusluottojärjestelyyn liittyvät lainat. Näiden määrä lisääntyi vuoden aikana 77 milj. mk ja oli vuoden päättyessä 174 milj. mk.

Määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin kuuluvien uusien investointitalletusten määrä lisääntyi 81 milj. markasta 98 milj. markkaan. Vanhoja investointitalletuksia oli vuoden päättyessä 10 milj. mk ja investointitalletusten yhteismäärä oli siten 108 milj. mk. Erään sisältyviä suhdannetalletuksia kertyi tammi—helmikuun aikana vielä 27 milj. mk. Näiden talletusten käyttö alkoi lokakuussa ja niitä nostettiin vuoden loppuun mennessä 61 milj. mk. Suhdannetalletuksia oli vuoden päättyessä 184 milj. mk. Tämän lisäksi sisältyi erään ns. alushankintatalletuksia 2 milj. mk.

Suomen Pankin koko nettoluotonanto yksityisille asiakkaille supistui 89 milj. mk. Vuoden päättyessä yrityksillä oli nettosaatavaa Suomen Pankilta 20 milj. mk.

Muut tilit

Niistä omaisuustaseen vastaaviin kuuluvista tase-eristä, jotka eivät esiinny edellä tarkastelluissa asetelmissa, voidaan kotimaisten obligaatioiden määrän todeta supistuneen vuoden aikana 64 milj. markasta 38 milj. mark-

kaan. »Muihin varoihin» kirjattu metalliraha on pankin kassassa olevaa rahaa. Liikkeessä olevan metallirahan määrä, jonka arvoa ei kirjata pankin taseeseen, kasvoi vuoden aikana 127 milj. markasta 150 milj. markkaan. Liikkeessä olevan metallirahan kehitys ja koostumus esitetään taulukoissa 7 ja 9.

Taseen mukaan liikkeessä oleva setelistö oli vuoden lopussa 1 479 milj. mk. Tämän lisäksi tase-erään »muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset» sisältyy vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä 10 milj. mk. Kun nämä vanhanmalliset setelit otetaan huomioon, koko liikkeessä olevan setelistön määrä oli vuoden lopussa 1 489 milj. mk. Vuoden aikana setelistö kasvoi 135 milj. mk eli 10.0 %.

Ensisijainen setelinkate, johon luetaan kulta ja pankin ulkomaiset saatat, lisääntyi vuoden 1971 aikana 811 milj. mk ja oli vuoden päättyessä määrältään 2 776 milj. mk. Ensisijaisen katteen ylittävä setelinanto-oikeus on ollut Suomen Pankin ohjesäännön mukaan vuoden 1969 alusta lukien 500 milj. mk. Kun liikkeessä oleva setelistö ja pankin vaadittaessa maksettavat sitoumukset kasvoivat yhteensä 368 milj. mk, setelinantovara nousi 443 milj. mk. Sen suuruus oli vuoden lopussa 1 438 milj. mk. Tietoja setelinannosta esitetään taulukossa 6.

Pankin kantarahasto korotettiin eduskunnan päätöksellä vuoden 1969 lopussa 600 milj. markkaan. Näkyvien omien varojen suuruus kertomusvuoden alussa ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 600 milj. mk ja vuoden lopussa 32 milj. mk suurempi eli 632 milj. mk. Lisäys johtui siitä, että vararahastoon oli vuoden alussa siirretty puolet edellisen vuoden voitosta. Näiden varojen lisäksi pankilla on sellaisia omaisuuseriä, jotka eivät näy pankin omaisuustaseessa. Niihin kuuluvat arvonalennuksiin sisältyvien varausten lisäksi pääkonttorin ja haarakonttorien toimitalot, setelipaino, eräät muut pankin toiminnan kannalta tarpeelliset kiinteistöt sekä osakkeet, lähinnä Tervakoski Oy:n osake-enemmistö.

Suomen Pankin tulostaseen kehitys ilmenee taulukosta 3. Pankin kokonaistuotot lisääntyivät kertomusvuonna 37 milj. mk. Korot kotimaisesta lainausliikkeestä kasvoivat 26 milj. mk ja korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta 14 milj. mk. Korot obligaatioista supistuivat 5 milj. mk. Pankin kokonaiskulut olivat 78 milj. mk eli 16 milj. mk suuremmat kuin edellisenä vuonna. Korot talletuksista nousivat 13 milj. mk. Korvoja ulkomaisista luotoista ei kertynyt vuonna 1971 lainkaan.

Palkkojen ja palkkioiden lisäys oli 2 milj. mk. Poistot lisääntyivät 2 milj. mk. Setelien valmistuskulut sen sijaan vähenivät 1 milj. mk. Pankin voitto oli 84 milj. mk. Pankin ohjesäännön mukaisesti puolet siitä on siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

V. SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN RAHALAITOKSIIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon, Maailmanpankkiin (Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön ja Kansainväliseen Kehittämisyjärjestöön, joiden jäsen Suomi on, samoin kuin Kansainväliseen Järjestelypankkiin, jossa Suomen Pankki itse on osakkaana. Edellä mainittujen lisäksi Suomi on jäsenenä Aasian Kehityspankissa.

Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)

Kansainvälisen Valuuttarahaston (International Monetary Fund) peruskirja allekirjoitettiin joulukuun 27 päivänä 1945 ja rahasto aloitti toimintansa seuraavan vuoden maaliskuun 9 päivänä. Se perustettiin edistämään kansainvälistä valuuttapoliittista yhteistyötä suotuisten edellytysten luomiseksi kansainvälisen kaupan nopealle kasvulle sekä jäsenmaiden sisäiselle taloudelliselle kehitykselle. Tarkoituksenaan toteuttaakseen rahasto luovuttaa jäsenosuuksina koottuja varojaan ns. yleistilinsä välityksellä lyhytaikaisina lainoina tilapäisiksi katsottaviin maksutasevaikeuksiin joutuneille jäsenmailleen, toimii neuvottelu- ja yhteistyökeskuksena, antaa taloudellista asiantuntija-apua sekä suorittaa toimialaansa liittyvää tutkimus- ja koulutustyötä. Yleistilin lisäksi Valuuttarahasto hoitaa ns. erityisnostotiliä, joka perustettiin heinäkuun 28 päivänä 1969 voimaan astuneen sopimusartikloiden muutoksen yhteydessä. Tämän tilin kautta jaetaan järjestelmään osallistuville rahaston jäsenmaille näiden kansainvälisen maksuvalmiuden vahvistamiseksi tarkoitetut erityiset nosto-oikeudet.

Suomi liittyi rahaston jäseneksi vuonna 1948 allekirjoittaen sopimusartiklat tammikuun 14 päivänä. Kertomusvuoden lopussa oli rahastossa 120 jäsentä, joten vuoden aikana siihen oli liittynyt kolme uutta jäsentä.

Rahaston jäsenosuudet suoritetaan siten, että kukin jäsen maksaa 25 % osuudestaan kultana ja 75 % omana valuuttanaan. Rahaston sopimusartikloiden mukaisesti jäsenosuuksien suuruus on tarkistettava vähintään joka viides vuosi. Suomen alkuperäinen jäsenosuus oli 38 milj. dollaria, joka syyskuussa 1959 nostettiin 57 milj. dollariin. Seuraavassa viisivuotistarkistuksessa maaliskuussa 1966 Suomen jäsenosuus korotettiin 125 milj. dollariin. Vuoden 1970 helmikuussa Valuuttarahaston hallintoneuvosto hyväksyi johtokunnan tekemän ehdotuksen jäsenosuuksien korottamiseksi siten, että niiden summa nousisi 21.3 mrd. dollarista 28.9 mrd. dollariin. Suomen osuus korotuksesta oli 65 milj. dollaria ja se suoritettiin joulukuun 1 päivänä 1970 siten, että Suomen Pankki siirsi neljänneksen korotuksesta eli 16.25 milj. dollaria Valuuttarahastolle kultana omasta varannostaan ja hyvitti lopun eli 48.75 milj. dollaria markkoina Valuuttarahaston tilille kirjoissaan. Tämän korotuksen jälkeen on Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa toistaiseksi 190 milj. dollaria.

Rahastolla oli vuoden 1971 lopussa jäsenosuuksina kertyneitä varoja käytettävissään 28.8 mrd. dollaria vastaava määrä. Jäsenmaat nostivat rahastosta valuuttoja kertomusvuoden aikana 1.9 mrd. dollarin arvosta. Aikaisempien nostojen takaisinmaksuina palautui rahastolle valuuttoja vastaavana aikana 2.8 mrd. dollarin arvosta, joten jäsenmaiden käytössä oleva määrä vuoden lopussa vastasi 3.7 mrd. dollaria.

Rahaston yleistilin käyttö on useimmiten sidottu ns. valmiusluottojen puitteisiin. Kertomusvuoden aikana ei Suomella ollut käytössään yleistilin varoja eikä Valuuttarahasto myöskään osoittanut markkoja muiden jäsenmaiden käyttöön. Sen sijaan rahasto osti 12.6 milj. mk luovuttamalla erityisiä nosto-oikeuksia 3 milj. yksikköä, jolloin Suomen ns. superkultaosuus pieneni vastaavasti. Rahaston markkasaatavat olivat kertomusvuoden lopussa 66 % maamme jäsenosuudesta.

Erityisiä nosto-oikeuksia koskevaan järjestelmään oli kertomusvuoden loppuun mennessä liittynyt yhteensä 112 jäsenmaata. Suomi liittyi siihen syyskuussa 1969. Kertomusvuoden alussa osoitettiin Suomelle erityisiä nosto-oikeuksia 20.3 milj. yksikköä eli 86 milj. mk ja lisäksi niitä kertyi vuoden aikana edellä mainitut 3 milj. yksikköä sekä vähäinen määrä korkoina. Vuoden lopussa oli maamme valuuttavarannosta erityisiä nosto-oikeuksia 47 milj. yksikköä eli 197.4 milj. mk, joista 41.3 milj. yksikköä osoituksia ja loput 5.7 milj. yksikköä ostettuja.

Touko- ja elokuun aikana Valuuttarahaston johtavat jäsenmaat lakkasivat pysyttämästä valuuttakurssejaan säädettyjen vaihtelurajojen puitteissa ja tämän johdosta myös rahaston muiden jäsenmaiden oli luovuttava noudattamasta tätä velvoitetta. Tilanteen vakiinnuttamiseksi Valuuttarahaston hallintoneuvosto teki lokakuun 1 päivänä päätöksen, jossa edellytettiin jäsenmaiden ryhtyvän toimenpiteisiin, jotta saataisiin aikaan sopivien vaih-

teluvälien puitteissa pysytettävä valuuttakurssien rakenne. Valuuttarahaston johtavien jäsenmaiden päästyä yhteisymmärrykseen valuuttojensa keskinäisistä suhteista sekä vaihteluväleistä teki rahaston johtokunta joulukuun 18 päivänä päätöksen, jolla rahaston sopimusartikloiden IV artiklan sekä edellä mainitun hallintoneuvoston päätöksen johdosta jäsenmailta odotettavat toimenpiteet määriteltiin. Tämän mukaisesti jäsenmaille tarjottiin kaksi vaihtoehtoa: määrittää uudet $2\frac{1}{4}$ %:n vaihtelualueet ns. interventiovaluutan kurssille joko perusarvon tai väliaikaisen keskuskurssin pohjalta. OECD:n jäsenmaiden enemmistön tavoin Suomi ja muut pohjoismaat määrisivät valuutoilleen väliaikaiset keskuskurssit Yhdysvaltain dollariin nähden. Suomen Pankki ilmoitti joulukuun 20 päivänä Valuuttarahastolle väliaikaisesta keskuskurssista, joka on 4.10 markkaa Yhdysvaltain dollarilta. Samalla ilmoitettiin, että Suomi käyttää hyväkseen $2\frac{1}{4}$ %:n vaihteluvälejä keskuskurssin molemmin puolin ja että markan kulta-arvo pysytetään muuttumattomana.

Rahaston sopimusartiklojen XIV artiklan edellyttämä Suomen konsultaatio pidettiin marraskuun 17 ja 26 päivän välisenä aikana, jolloin rahaston valtuuskunta vieraili Suomessa. Valtuuskunnan laatiman raportin käsitteli rahaston johtokunta maaliskuun 1 päivänä 1972.

Valuuttarahaston hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa syyskuun 27 ja lokakuun 1 päivän välisenä aikana. Hallintoneuvoston jäsenenä toimi kertomusvuonna Suomesta Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja, filosofian tohtori MAUNO KOIVISTO ja hänen varamiehenään pankin johtokunnan jäsen, kauppatieteiden tohtori JAAKKO LASSILA. Vuosikokoukseen osallistuivat tri KOIVISTO ja tri LASSILA sekä neuvonantajina pankinjohtaja PÄIVIÖ HETEMÄKI ja johtaja JORMA ARANKO Suomen Pankista sekä suurlähettiläs OLAVI MUNKKI ja ylijohtaja ERIK TÖRNQVIST.

Viiden pohjoismaan yhteisesti valitsemana rahaston johtokunnan varsinaisena jäsenenä toimi kertomusvuonna ERIK BROFOSS Norjasta ja varajäsenenä SIGURGEIR JÓNSSON Islannista.

Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)

Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki (International Bank for Reconstruction and Development) eli Maailmanpankki perustettiin samanaikaisesti Kansainvälisen Valuuttarahaston kanssa joulukuun 27 päivänä 1945. Suomi liittyi pankin jäseneksi vuonna 1948. Sen jäsenosuus Maailmanpan-

kissa oli vuoden 1971 alussa 133.3 milj. dollaria ja lopussa 162.1 milj. dollaria. Jäsenosuuksien yhteismäärä oli vuoden päättyessä yli 24 mrd. dollaria. Pankin jäsenmäärä oli samana ajankohtana 117.

Suomen jäsenosuudesta on kultana ja dollareina suoritettu 1 % sekä markkoina Maailmanpankin tilille Suomen Pankissa 9 % jäsenosuudesta. Suomen merkitsemien osuuksien maksamatta oleva 90 %:n suuruinen osa voidaan määrätä maksettavaksi ainoastaan Maailmanpankin omien sitoumusten täyttämisen sitä vaatiessa. Kertomusvuoden aikana Suomen jäsenosuutta Maailmanpankissa korotettiin 28.8 milj. dollaria. Korotuksen määrästä maksettavat 1 %:n kulta- tai dollari- sekä 9 %:n markkasuoritukset siirtyivät vuoden 1972 puolelle.

Jäsenvaltiot eivät osallistu Maailmanpankissa pankin tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan pankki hoitaa kaikki hallintokulunsa juoksevilla tuloillaan.

Antolainaukseensa tarvittavat varat Maailmanpankki saa omasta pääomastaan, mutta ennen kaikkea kansainvälisillä pääomamarkkinoilla myymistään obligaatioista. Tällä tavalla se ensiluokkaista arvonantoa markkinoilla nauttivana lainanottajana voi kerätä julkisten ja yksityisten sijoittajien pääomia, joita ei ehkä muulla tavalla saataisi käytettäväksi esim. kehityksmaille annettaviin lainoihin.

Seuraava asetelma esittää eräitä tietoja Suomen Maailmanpankilta saamista lainoista vuoden 1971 lopun tilanteen mukaan.

Lainasopimus allekirjoitettu	Nimellis- arvo \$	Korko %	Laina- aika, vuotta	Kuoletukset 31. 12. 1971 mennessä \$	Käytössä 31. 12. 1971 \$	Nostamatta 31. 12. 1971 \$
1. 8. 1949	12 500 000	4	15	12 500 000	—	—
17. 10. 1949	2 300 000	3	2	2 300 000 ¹	—	—
30. 4. 1952	20 000 000	4¾	18	20 000 000	—	—
13. 11. 1952	3 479 464	4¾	18	3 479 464 ²	—	—
24. 3. 1955	12 000 000	4⅝	15	12 000 000	—	—
22. 5. 1956	15 000 000	4¾	20	9 901 000	5 099 000	—
16. 3. 1959	37 000 000	5¾	15	25 601 000	11 399 000	—
9. 8. 1961	25 000 000	5¾	15	12 497 000	12 503 000	—
15. 8. 1962	25 000 000	5¾	20	6 245 000	18 755 000	—
18. 9. 1963	7 000 000	5½	16	3 198 800	3 801 200	—
10. 7. 1964	28 500 000	5½	15	7 565 000 ³	20 935 000	—
30. 6. 1965	14 000 000	5½	17	5 463 311 ⁴	8 536 689	—
27. 4. 1966	20 000 000	6	15	2 910 000	17 090 000	—
24. 1. 1969	22 000 000	6½	17	1 102 116	19 804 430	1 093 454
15. 10. 1970	20 000 000	7¼	17	—	3 443 061	16 556 939
17. 2. 1971	13 000 000	7¼	15	—	4 801 544	8 198 456
	276 779 464			124 762 691	126 167 924	25 848 849

¹ Tästä peruutuksia \$ 197 869. — ² Tästä peruutuksia \$ 1 416. — ³ Tästä peruutuksia \$ 45 834. — ⁴ Tästä peruutuksia \$ 7 500.

Kertomusvuoden aikana Suomi sai Maailmanpankilta kuudennentoista lainansa määrältään 13 milj. dollaria. Laina myönnettiin helmikuussa Suomen valtiolle maamme tieverkoston kehittämiseen ja parantamiseen. Suomen Maailmanpankilta vuoden 1971 loppuun mennessä saamien 16 lainan yhteenlaskettu määrä on noin 277 milj. dollaria. Maailmanpankin lainoja käytetään sitä mukaa kuin niihin liittyvät investoinnit edistyvät, joten viime vuosina myönnettyistä lainoista oli vielä kertomusvuoden päättyessä nostamatta lähes 26 milj. dollaria.

Maailmanpankin hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa syyskuun 27 ja lokakuun 1 päivän välisenä aikana. Vuosikokouksessa edusti Suomea valtiotieteen maisteri CARL OLOF TALLGREN ja hänen varamiehenään valtiovarainministeriön yleisen osaston päällikkö, hallitusneuvos OSMO KALLIALA. Valtuuskunnan neuvonantajina toimivat pankinjohtaja PÄIVIÖ HETEMÄKI ja johtaja JORMA ARANKO Suomen Pankista sekä Maailmanpankin johtokunnan pohjoismaita edustava jäsen ERIK TÖRNQVIST ja Suomen Yhdysvalloissa oleva suurlähettiläs OLAVI MUNKKI.

Maailmanpankin johtokunnan kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana jäsenenä toimi kertomusvuonna ERIK TÖRNQVIST Suomesta sekä vastaavana johtokunnan varajäsenenä CARL ÖHMAN Ruotsista.

Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)

Maailmanpankin yhteyteen perustettiin vuonna 1956 Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (*International Finance Corporation*) 100 miljoonan dollarin pääoman turvin. Rahoitusyhtiön tarkoituksena on sijoittaa varoja jäsenmaissa toimiviin yksityisiin yrityksiin ja teollisuuden pitkäaikaisesta rahoituksesta huolehtiviin ns. kehitysluottolaitoksiin, jotka sijaitsevat kehitysmaissa tai kehitysalueilla. Rahoitusyhtiö voi sijoittaa pääomia yrityksiin myös ilman jäsenvaltion antamia takuita tai kiinnityksiä, mitä ei Maailmanpankki lainaustoiminnassaan voi tehdä. Pääomat yhtiö voi sijoittaa sekä lainojen että osakepääoman muodossa. Lainojen korko saattaa olla riskistä riippuen vastaavasti korkeampi kuin Maailmanpankin lainojen. Korko on yleensä kiinteä ja pysyttelee tavallisesti lähellä asianomaisen lainansaajaan pankkien antolainauskorkoa.

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Rahoitusyhtiössä on 421 000 dollaria. Jäsenosuus maksettiin kertakaikkisena suorituksena Suomen liittyessä yhtiön jäseneksi sen perustamisvuonna 1956.

Rahoitusyhtiön jäsenmäärä oli vuoden päättyessä 96. Rahoitusyhtiön pääoma oli samana ajankohtana 107 milj. dollaria. Tämän lisäksi Rahoitusyhtiö on saanut Maailmanpankilta lainaustoimintaansa varten varoja noin 200 milj. dollarin arvosta.

Rahoitusyhtiö on antanut suomalaisille teollisuusyrityksille tähän mennessä kolme lainaa, jotka kaikki on jo maksettu takaisin.

Teollistamisrahasto Oy:n osakkeisiin Rahoitusyhtiö on sijoittanut varojaan 502 000 markan arvosta ja Huhtamäki-yhtymä Oy:n osakkeisiin 320 000 markkaa.

Suomen edustajina Rahoitusyhtiön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä toimivat Suomen edustajat.

Kansainvälinen Kehittämisyhteisö (IDA)

Suomi liittyi Kansainväliseen Kehittämisyhteisöön (International Development Association) kantajajäsenenä sen perustamisvuonna 1960. Yhteisöön liittymisen ehtona on, että asianomainen maa on jäsenenä Kansainvälisessä Jälleenrakennuspankissa. Kehittämisyhteisöön kuului kertomusvuoden päättyessä 107 maata. Yhteisön peruspääoma on noin 1 mrd. dollaria. Peruspääoma on jaettu jäsenvaltioiden kesken suhteessa niiden osuuksiin Maailmanpankissa.

Yhteisön peruspääomasta Suomen alkuperäisen jäsenosuuden määrä on 3.8 milj. dollaria. Sopimusartiklojen mukaan yhteisön varojen saanti ei rajoittuisi ainoastaan jäsenmaiden merkitsemiin osuuksiin, vaan aika ajoin varoja täydennettäisiin lähinnä taloudellisesti kehittyneiden maiden rahoitustuella. Tähän mennessä on suoritettu kaksi lisätäydennystä; Suomi on osallistunut lisäosuuksien merkintään 6.3 milj. dollarin arvosta. Vuoden 1969 joulukuussa ryhdyttiin yhteisön aloitteesta neuvotteluihin sen varojen kolmannesta lisäkorotuksesta. Neuvottelujen tuloksena aikaansaatu ehdotus varojen korottamisesta 400 milj. dollaria vuosittain kolmivuotiskautena 1971—1973 esitettiin jäsenmaiden hyväksyttäväksi kertomusvuoden aikana. Muutosehdotus astuu voimaan vasta sitten, kun vähintään 12 maata, joiden jäsenosuudet ovat yhteensä vähintään 950 milj. dollaria, ovat sen hyväksyneet. Vuoden 1971 loppuun mennessä olivat useimmat lisärahoitukseen osallistuvat maat hyväksyneet muutoksen. Kun hyväksymisensä ilmoittaneiden maiden jäsenosuudet eivät yhteensä nouse edellä mainittuun määrään, ei sopimus ole toistaiseksi astunut voimaan. Kansainvälisen Kehittämisyhteisön toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi eräät lisärahoitukseen osallistuvat maat, mm. Suomi, suorittivat ensimmäisen maksuerän jo ennen lisärahoituksen hyväksymistä vuoden 1971 puolella. Suomen osuus korotuksesta on yhteensä 12.2 milj. dollaria ja suoritettu ensimmäinen maksuerä siten 4.1 milj. dollaria.

Suomi ei ole saanut rahoitusapua Kansainväliseltä Kehittämisyhteisöltä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on myöntää erittäin pitkäaikaisia lainoja

etupäässä vain pääomaköyhille kehitysmaille. Järjestö pyrkii kaikessa toiminnassaan ja ratkaisuisaan siihen, että sen lainaehdot ovat joustavammat ja vähemmän maksutasetta rasittavia kuin tavanomaisten lainojen ehdot. Perustamisestaan lähtien Kehittämisyjärjestö on myöntänyt kehitysmaille lainoja noin 3.4 miljardin dollarin arvosta.

Suomen edustajina Kansainvälisen Kehittämisyjärjestön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa ovat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä toimivat Suomen edustajat.

Aasian Kehityspankki (ADB)

Aasian Kehityspankin (Asian Development Bank) peruskirja astui voimaan elokuun 22 päivänä 1966, jolloin sen allekirjoittivat siihen liittyneet sopimusmaat. Kehityspankki aloitti varsinaisen toimintansa samana vuonna joulukuun 21 päivänä toimipaikkanaan Manila. Aasian Kehityspankkiin kuuluu kaikkiaan 35 maata, joista 13 on Aasian ulkopuolella olevia valtioita, lähinnä teollisuusmaita. Pankin peruspääomaksi määrättiin aluksi 1 mrd. dollaria, mikä sittemmin marraskuussa 1966 nostettiin 1.1 mrd. dollariin.

Aasian Kehityspankin tarkoituksena on toteuttaa ohjelmassaan alueellista kehitysyhteistyötä suuntaamalla kehitysohjelmiin tarkoitettuja julkisia ja yksityisiä pääomasijoituksia Aasian ja Kaukoidän alueille. Pankki käyttää tämän ohella myös omia varojaan alueensa köyhien maiden kehitysuunnitelmien rahoittamiseen. Kehityspankki pyrkii sopimusartiklojensa mukaisesti kehittämään taloudellista tutkimustyötä ja antamaan teknillistä apua sen toimintapiiriin kuuluvissa jäsenmaissa.

Suomi on merkinnyt Aasian Kehityspankin osakepääomasta 5 milj. dollaria, josta sopimusartiklojen mukaan puolet on ns. maksettavaa osakepääomaa, ja toinen puoli muodostaa pankin takuurahaston. Jäseneksi liittyessään Suomi sitoutui maksamaan viiden vuoden kuluessa 500 000 dollaria vuodessa, josta toisen puolen kultana tai vaihdettavina valuuttoina ja toisen puolen vaihdettavina markkoina. Viimeinen erä suoritettiin vuonna 1970. Vaadittaessa maksettava osakepääoman osa 2.5 milj. dollaria eli puolet osanosuudesta jää takuusitoumakseksi, jonka Kehityspankki voi pyytää maksettavaksi vain omien sitoumustensa täyttämisen sitä vaatiessa.

Aasian Kehityspankin neljäs vuosikokous pidettiin kertomusvuonna huhtikuun 15 ja 17 päivien välisenä aikana Singaporessa. Suomea edustivat kokouksessa ministeri PENTTI UUSIVIRTA ulkoasiainministeriöstä ja valtiotieteen maisteri EERO ASP.

* * *

Seuraavassa esitetään yhdistelminä Suomen jäsenosuuden suuruus edellä käsitellyissä viidessä kansainvälisessä rahalaitoksessa sekä näiltä laitoksilta saatu rahoitusapu vuoden 1971 loppuun mennessä.

	IMF	IBRD	IFC milj. dollaria	IDA	ADB ²	Yhteensä ²
Jäsenosuus	190.0	162.1	0.4	22.5¹	5.0	380.0
a) josta maksettu:						
— kultana tai vaihdetta- vina valuuttoina	47.5	1.3	0.4	14.3	1.2	64.7
— markkoina	142.5	12.0	—	—	1.2	155.7
b) vielä erääntymättä	—	2.9	—	8.2	—	11.1
c) takuuvuovitus	—	145.9	—	—	2.5	148.4
Saatu lainoina, luottoina ja sijoituksina	98.8	276.8	2.9	—	—	378.5
— nostettu	98.8	251.0	2.7	—	—	352.5
— takaisin maksettu	98.8	124.8	2.7	—	—	226.3
— käytössä oleva määrä ...	—	126.2	—	—	—	126.2
— vielä nostamatta	—	25.8	—	—	—	25.8
— sijoituksina	—	—	0.2	—	—	0.2

Kansainvälinen Järjestelypankki (BIS)

Kansainvälinen Järjestelypankki (Bank for International Settlements), jonka peruskirja allekirjoitettiin helmikuun 27 päivänä 1930 ja jonka toimipaikkana on Basel, perustettiin edistämään keskuspankkien välistä yhteistyötä sekä hoitamaan eräitä kansainvälisiä erityistehtäviä. Suomen Pankki on ollut Järjestelypankin osakas perustamisvuodesta lähtien ja kertomusvuoden lopussa se omisti 10 008 osaketta, joista 8 000:een liittyy äänioikeus.

Käytännössä Järjestelypankki toteuttaa tarkoituksensa ostamalla ja myymällä kultaa, valuuttoja sekä arvopapereita joko omaan lukuunsa tai keskuspankkien toimeksiannosta. Pankilla on tämän lisäksi joukko muitakin asiamiestehtäviä, joista mainittakoon OECD:n puitteissa toimivan, Euroopan Maksuliiton (EPU) purkaututtua perustetun Euroopan Maksusopimuksen (EMA) tilinpito. Pankin hallintoneuvoston kokouksista on viime vuosien kuluessa muodostunut tärkeitä neuvottelutilaisuuksia, joissa vaihdetaan mielipiteitä ja sovitaan kansainvälisen maksujärjestelmän varmistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

¹ Tästä määrästä on varsinainen jäsenosuus 3.8 milj. dollaria ja lisärahoitusosuus 18.7 milj. dollaria. Siihen on sisällytetty myös IDAn kolmas lisärahoitus.

² Luvut on pyöristetty erikseen, minkä vuoksi niiden summa ei täsmää jäsenosuuden kanssa.

Taulukot:

Suomen Pankin toiminta

Taulukoissa on kaikki Suomen rahan määrät ilmaistu uutena rahayksikkönä. Aikaisemmilta vuosilta esitetyt rahamäärät on muunnettu nykymarkoiksi 1 nykymarkan vastatessa 100 vanhaa markkaa. Muuntaminen on suoritettu myös valuuttakursseja koskevassa taulukossa 12. Rahatilastoa koskevissa taulukoissa 7—9 on vanhan rahan määräiset nimellisarvot osoitettu merkinnöin vmk ja vp.

1. Omaisuustase vuosina 1964—1971

	31/12 1964	31/12 1965	31/12 1966	30/12 1967	31/12 1968	31/12 1969	
VASTAAVA							
1	<i>Kulta ja ulkomaiset saatavat</i>	1 050	945	637	799	1 477	1 433
2	Kulta ¹	190	267	144	189	190	189
3	Erityiset nosto-oikeudet	—	—	—	—	—	—
4	Kultaosuus Kansainvälisessä Va- luuttarahastossa	—	46	100	—	—	173
5	Ulkomaiset valuutat	784	548	312	512	1 163	905
6	Ulkomaiset vekselit	30	55	56	73	76	107
7	Ulkomaiset obligaatiot	46	29	25	25	48	59
8	<i>Saatavat kotimaisilta pankeilta</i>	448	640	915	867	725	637
9	Diskonttatut vekselit	—	—	—	—	—	—
10	Rediskonttatut vekselit	448	640	915	867	618	550
11	Shekkitilit	—	—	—	—	107	87
12	<i>Muu luotonanto</i>	144	133	261	425	314	318
	Diskonttatut kotimaiset vekselit						
13	Ulkomaan rahan määräiset ..	55	46	36	123	25	7
14	Markkamääräiset	79	76	180	197	186	192
15	Lainat	10	11	45	105	103	119
16	<i>Muut varat</i>	76	58	312	546	222	627
17	Kotimaiset obligaatiot	36	37	285	371	136	127
18	Metalliraha	4	6	12	12	12	5
19	Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	352
20	Muut saatavat	36	15	15	163	74	143
21	Yhteensä	1 718	1 776	2 125	2 637	2 738	3 015
VASTATTAVA							
22	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	1 003	1 029	1 106	1 052	1 160	1 298
23	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	187	98	180	140	137	124
24	Valuuttatilit	85	31	51	65	57	81
25	Ulkomaiset markkatilit	28	25	26	24	18	12
	Shekkitilit						
26	Valtio	5	1	40	4	3	4
27	Postipankki	50	8	17	17	4	4
28	Yksityiset pankit	16	12	14	10	39	10
29	Muut	1	1	3	2	2	1
30	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	2	20	29	18	14	12
31	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	55	57	126	553	546	308
32	Ulkomaiset	54	45	84	339	21	8
33	Kotimaiset	1	12	42	214	525	300
34	<i>Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit</i>	—	—	—	—	—	352
35	<i>Osoitetut erityiset nosto-oikeudet</i>	—	—	—	—	—	—
36	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	262	165	267	422	400	405
37	<i>Oma pääoma</i>	211	427	446	470	495	528
38	Kantarahasto	100	300	300	300	300	300
39	Vararahasto	85	98	112	129	150	173
40	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
41	Tulostilit	26	29	34	41	45	55
42	Yhteensä	1 718	1 776	2 125	2 637	2 738	3 015

¹ Korotettu kirjanpitoarvo 31. XII 1965 lähtien.

Mmk

31/12 1970	31/12 1971	1971						
		8/1	15/1	22/1	29/1	8/2	15/2	
1 965	2 776	2 055	2 099	2 102	2 110	2 114	2 110	1
121	205	121	121	121	121	121	121	2
98	197	183	183	183	183	183	183	3
280	268	280	280	280	280	280	280	4
1 344	1 950	1 347	1 392	1 396	1 408	1 414	1 410	5
85	119	87	86	85	81	79	79	6
37	37	37	37	37	37	37	37	7
339	349	694	590	844	736	881	801	8
827	848	678	587	839	731	853	792	9
9	1	11	3	4	2	7	3	10
3	—	5	0	1	3	21	6	11
283	340	283	281	275	271	248	234	12
—	—	—	—	—	—	—	—	13
137	121	134	132	127	123	108	99	14
146	219	149	149	148	148	140	135	15
689	597	752	738	673	769	661	734	16
64	38	124	109	43	138	30	108	17
7	14	9	11	13	14	14	15	18
518	530	518	518	518	518	518	518	19
100	15	101	100	99	99	99	93	20
3 776	4 562	3 784	3 708	3 894	3 886	3 904	3 879	21
1 344	1 479	1 270	1 245	1 237	1 255	1 195	1 202	22
126	358	92	90	107	96	129	97	23
94	297	61	60	60	66	65	69	24
12	30	13	14	11	11	11	11	25
2	2	2	0	11	2	26	3	26
4	2	1	0	11	3	13	2	27
1	9	—	1	—	—	—	—	28
3	3	4	4	3	3	3	1	29
10	15	11	11	11	11	11	11	30
633	905	660	608	788	771	822	822	31
—	—	—	—	—	—	—	—	32
633	905	660	608	788	771	822	822	33
518	530	518	518	518	518	518	518	34
88	174	173	173	173	173	173	173	35
404	400	406	408	404	404	397	396	36
663	716	665	666	667	669	670	671	37
600	600	600	600	600	600	600	600	38
0	32	32	32	32	32	32	32	39
—	—	32	32	32	32	32	32	40
63	84	1	2	3	5	6	7	41
3 776	4 562	3 784	3 708	3 894	3 886	3 904	3 879	42

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1964—1971

		1971					
		2 ² / ₂	2 ⁶ / ₂	8/ ₃	1 ⁵ / ₃	2 ³ / ₃	3 ¹ / ₃
VASTAAVA							
1	<i>Kulta ja ulkomaiset saatavat</i>	2 150	2 137	2 186	2 187	2 267	2 261
2	<i>Kulta</i>	121	121	121	121	121	121
3	<i>Erityiset nosto-oikeudet</i>	183	183	183	183	183	183
4	<i>Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa</i>	280	280	280	280	280	280
5	<i>Ulkomaiset valuutat</i>	1 453	1 440	1 483	1 483	1 562	1 553
6	<i>Ulkomaiset vekselit</i>	76	76	82	83	84	87
7	<i>Ulkomaiset obligaatiot</i>	37	37	37	37	37	37
8	<i>Saatavat kotimaisilla pankeilla</i>	918	856	739	788	864	792
9	<i>Diskontatut vekselit</i>	905	848	770	778	859	785
10	<i>Rediskontatut vekselit</i>	4	7	5	1	2	1
11	<i>Shekkitilit</i>	9	1	14	9	3	6
12	<i>Muu luotonanto</i>	233	232	231	231	233	229
	<i>Diskontatut kotimaiset vekselit</i>						
13	<i>Ulkomaaan rahan määräiset</i> ..	—	—	—	—	—	—
14	<i>Markkamääräiset</i>	100	101	100	96	98	95
15	<i>Lainat</i>	133	131	131	135	135	134
16	<i>Muut varat</i>	665	731	682	679	654	656
17	<i>Kotimaiset obligaatiot</i>	38	105	56	78	52	54
18	<i>Metalliraha</i>	15	15	15	15	15	15
19	<i>Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa</i>	518	518	518	518	518	518
20	<i>Muut saatavat</i>	94	93	93	68	69	69
21	Yhteensä	3 966	3 956	3 888	3 885	4 018	3 988
VASTATTAVA							
22	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	1 207	1 230	1 210	1 206	1 192	1 204
23	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	181	96	100	99	239	133
24	<i>Valuuttatilit</i>	68	67	70	70	77	76
25	<i>Ulkomaiset markkatilit</i>	10	10	10	11	10	10
	<i>Shekkitilit</i>						
26	<i>Valtio</i>	85	3	4	3	91	14
27	<i>Postipankki</i>	4	2	1	1	47	18
28	<i>Yksityiset pankit</i>	—	—	—	—	—	—
29	<i>Muut</i>	3	3	3	1	3	4
30	<i>Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	11	11	12	13	11	11
31	<i>Määräankaiset sitoumukset</i>	321	321	320	321	326	332
32	<i>Ulkomaiset</i>	—	—	—	—	—	—
33	<i>Kotimaiset</i>	321	321	320	321	326	332
34	<i>Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit</i>	518	518	518	518	518	518
35	<i>Osoitetut erityiset nosto-oikeudet</i>	173	173	173	173	173	173
36	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	394	395	392	391	392	399
37	<i>Oma pääoma</i>	672	673	675	677	678	679
38	<i>Kantarahasto</i>	600	600	600	600	600	600
39	<i>Vararahasto</i>	32	32	32	32	32	32
40	<i>Käyttämättömät voittovarot</i> ..	32	32	32	32	32	32
41	<i>Tulostilit</i>	8	9	11	13	14	15
42	Yhteensä	3 966	3 956	3 888	3 885	4 018	3 988

Mmk

1971								
8/4	15/4	22/4	29/4	7/5	14/5	21/5	28/5	
2 252	2 262	2 162	2 131	2 046	1 978	1 953	2 012	1
121	121	121	121	121	121	121	121	2
183	183	183	192	192	192	193	193	3
280	280	280	272	272	272	272	272	4
1 545	1 552	1 455	1 425	1 345	1 274	1 246	1 302	5
86	89	86	85	80	83	85	88	6
37	37	37	36	36	36	36	36	7
839	821	876	864	873	815	897	898	8
831	807	870	856	870	810	892	893	9
2	2	3	1	2	1	1	1	10
6	12	3	7	1	4	4	4	11
232	233	234	228	230	231	229	298	12
—	—	—	—	—	—	—	—	13
98	100	100	93	95	96	95	164	14
134	133	134	135	135	135	134	134	15
638	631	619	703	672	704	682	726	16
38	34	67	144	110	143	121	165	17
13	12	13	13	13	14	13	14	18
518	518	518	526	526	526	526	526	19
69	67	21	20	23	21	22	21	20
3 961	3 947	3 891	3 926	3 821	3 728	3 761	3 934	21
1 237	1 217	1 233	1 259	1 260	1 270	1 301	1 360	22
114	118	108	102	75	80	78	72	23
75	77	76	76	47	50	45	45	24
10	10	10	11	11	14	15	11	25
9	7	4	2	1	1	1	1	26
4	7	2	0	1	0	1	0	27
—	—	—	—	—	—	—	—	28
5	5	4	2	3	3	4	3	29
11	12	12	11	12	12	12	12	30
834	834	764	764	678	579	579	690	31
—	—	—	—	—	—	—	—	32
834	834	764	764	678	579	579	690	33
518	518	518	526	526	526	526	526	34
173	173	173	173	173	173	173	173	35
405	406	413	418	424	414	417	424	36
680	681	682	684	685	686	687	689	37
600	600	600	600	600	600	600	600	38
32	32	32	32	32	32	32	32	39
32	32	32	32	32	32	32	32	40
16	17	18	20	21	22	23	25	41
3 961	3 947	3 891	3 926	3 821	3 728	3 761	3 934	42

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1964—1971

		1971					
		8/6	15/6	23/6	30/6	8/7	15/7
VASTAAVA							
1	<i>Kulta ja ulkomaiset saatavat</i>	2 037	2 052	2 098	2 138	2 251	2 274
2	Kulta	121	121	121	121	121	121
3	Erityiset nosto-oikeudet	193	193	193	193	193	193
4	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	272	272	272	272	272	272
5	Ulkomaiset valuutat	1 330	1 342	1 385	1 425	1 537	1 559
6	Ulkomaiset vekselit	85	88	91	91	92	93
7	Ulkomaiset obligaatiot	36	36	36	36	36	36
8	<i>Saatavat kotimaisilta pankeilta</i>	847	791	842	894	840	794
9	Diskonttatut vekselit	835	783	841	877	833	789
10	Rediskonttatut vekselit	1	1	1	1	1	1
11	Shekkitilit	11	7	—	16	6	4
12	<i>Muu luotonanto</i>	318	318	355	347	363	367
	Diskonttatut kotimaiset vekselit						
13	Ulkomaan rahan määräiset ..	—	—	—	—	—	—
14	Markkamääräiset	179	179	217	209	207	209
15	Lainat	139	139	138	138	156	158
16	<i>Muut varat</i>	651	743	772	762	722	732
17	Kotimaiset obligaatiot	89	172	201	191	151	162
18	Metalliraha	15	18	18	19	19	18
19	Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	526	526	526	526	526	526
20	Muut saatavat	21	27	27	26	26	26
21	Yhteensä	3 853	3 904	4 067	4 141	4 176	4 167
VASTATTAVA							
22	<i>Lisäkkeessä olevat setelit</i>	1 265	1 285	1 344	1 355	1 332	1 324
23	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	77	83	87	141	89	92
24	Valuuttatilit	51	58	61	50	58	64
25	Ulkomaiset markkatilit	10	9	9	9	10	10
	Shekkitilit						
26	Valtio	0	1	1	23	3	2
27	Postipankki	0	1	0	44	3	1
28	Yksityiset pankit	—	—	1	—	—	—
29	Muut	4	3	4	4	4	4
30	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	12	11	11	11	11	11
31	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	690	750	851	852	962	957
32	Ulkomaiset	—	—	—	—	—	—
33	Kotimaiset	690	750	851	852	962	957
34	<i>Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit</i>	526	526	526	526	526	526
35	<i>Osoitetut erityiset nosto-oikeudet</i>	173	173	173	173	173	173
36	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	432	428	425	432	431	431
37	<i>Oma pääoma</i>	690	659	661	662	663	664
38	Kantarahasto	600	600	600	600	600	600
39	Vararahasto	32	32	32	32	32	32
40	Käyttämättömät voittovarot ..	32	—	—	—	—	—
41	Tulostilit	26	27	29	30	31	32
42	Yhteensä	3 853	3 904	4 067	4 141	4 176	4 167

Mmk

1971								
$23/7$	$30/7$	$6/8$	$13/8$	$23/8$	$31/8$	$8/9$	$15/9$	
2 338	2 374	2 372	2 363	2 337	2 372	2 381	2 334	1
121	121	121	205	205	205	205	205	2
193	197	197	197	197	197	197	197	3
272	268	268	268	268	268	268	268	4
1 624	1 660	1 660	1 567	1 551	1 580	1 587	1 535	5
92	92	90	90	80	86	88	89	6
36	36	36	36	36	36	36	40	7
875	829	840	823	848	800	775	792	8
866	821	837	820	848	785	759	783	9
1	1	1	—	0	0	0	—	10
8	7	2	3	—	15	16	9	11
381	380	382	379	377	379	407	421	12
—	—	—	—	—	—	—	—	13
222	221	222	219	215	214	214	228	14
159	159	160	160	162	165	193	193	15
728	716	722	725	722	714	729	752	16
159	145	152	154	158	149	163	188	17
17	14	14	15	15	15	16	17	18
526	530	530	530	530	530	530	530	19
26	27	26	26	19	20	20	17	20
4 822	4 299	4 316	4 290	4 284	4 265	4 292	4 299	21
1 330	1 341	1 319	1 314	1 311	1 307	1 273	1 285	22
236	201	249	204	196	182	191	207	23
83	65	104	121	102	133	153	179	24
15	16	11	9	9	9	9	10	25
12	43	24	15	20	14	5	1	26
111	62	94	44	47	11	10	2	27
—	—	—	—	3	—	—	—	28
4	4	4	4	4	4	3	4	29
11	11	12	11	11	11	11	11	30
956	955	956	995	996	995	1 045	1 044	31
—	—	—	—	—	—	—	—	32
956	955	956	995	996	995	1 045	1 044	33
526	530	530	530	530	530	530	530	34
173	173	173	173	173	173	173	173	35
435	432	421	404	407	406	408	387	36
666	667	668	670	671	672	672	673	37
600	600	600	600	600	600	600	600	38
32	32	32	32	32	32	32	32	39
—	—	—	—	—	—	—	—	40
34	35	36	38	39	40	40	41	41
4 822	4 299	4 316	4 290	4 284	4 265	4 292	4 299	42

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1964—1971

		1971					
		23/9	30/9	8/10	15/10	22/10	29/10
VASTAAVA							
1	<i>Kulta ja ulkomaiset saatavat</i>	2 317	2 311	2 280	2 319	2 335	2 361
2	Kulta	205	205	205	205	205	205
3	Erityiset nosto-oikeudet	197	197	197	197	197	197
4	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268	268	268	268	268
5	Ulkomaiset valuutat	1 518	1 510	1 478	1 508	1 524	1 557
6	Ulkomaiset vekselit	89	91	92	101	101	94
7	Ulkomaiset obligaatiot	40	40	40	40	40	40
8	<i>Saatavat kotimaisilta pankeilta</i>	851	882	1 076	1 051	1 155	1 103
9	Diskontatut vekselit	845	866	1 074	1 047	1 147	1 097
10	Rediskontatut vekselit	1	1	1	1	1	1
11	Shekkitilit	5	15	1	3	7	5
12	<i>Muu luotonanto</i>	117	372	386	378	380	380
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
13	Ulkomaan rahan määräiset ..	—	—	—	—	—	—
14	Markkamääräiset	224	180	193	186	187	188
15	Lainat	193	192	193	192	193	192
16	<i>Muut varat</i>	725	743	726	722	723	715
17	Kotimaiset obligaatiot	161	178	160	158	160	152
18	Metalliraha	18	19	19	19	19	18
19	Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	530	530	530	530	530
20	Muut saatavat	16	16	17	15	14	15
21	Yhteensä	4 310	4 308	4 468	4 470	4 593	4 559
VASTATTAVA							
22	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	1 294	1 322	1 320	1 331	1 346	1 373
23	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	203	208	323	319	425	363
24	Valuuttatilit	166	183	204	231	238	236
25	Ulkomaiset markkatilit	8	9	10	11	10	10
	Shekkitilit						
26	Valtio	6	0	20	13	26	22
27	Postipankki	8	0	72	48	134	79
28	Yksityiset pankit	—	—	—	—	—	—
29	Muut	4	4	3	2	3	2
30	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	11	12	14	14	14	14
31	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	1 044	998	1 039	1 033	1 032	1 026
32	Ulkomaiset	—	—	—	—	—	—
33	Kotimaiset	1 044	998	1 039	1 033	1 032	1 026
34	<i>Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit</i>	530	530	530	530	530	530
35	<i>Osoitetut erityiset nosto-oikeudet</i>	173	173	173	173	173	173
36	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	391	399	402	401	401	404
37	<i>Oma pääoma</i>	675	678	681	683	686	690
38	Kantarahasto	600	600	600	600	600	600
39	Vararahasto	32	32	32	32	32	32
40	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
41	Tulostilit	43	46	49	51	54	58
42	Yhteensä	4 310	4 308	4 468	4 470	4 593	4 559

Mmk

1971								
8/11	15/11	22/11	30/11	8/12	15/12	23/12	31/12	
2 437	2 466	2 484	2 502	2 628	2 659	2 781	2 776	1
205	205	205	205	205	205	205	205	2
197	197	197	197	197	197	197	197	3
268	268	268	268	268	268	268	268	4
1 634	1 663	1 680	1 694	1 814	1 842	1 970	1 950	5
94	94	95	99	108	111	105	119	6
39	39	39	39	36	36	36	37	7
1 105	1 114	1 138	1 129	1 011	1 054	921	849	8
1 087	1 091	1 134	1 109	987	1 039	898	848	9
1	1	1	1	1	1	1	1	10
17	22	3	19	23	14	22	—	11
352	352	348	344	354	365	342	340	12
—	—	—	—	—	—	—	—	13
162	161	155	152	159	169	131	121	14
190	191	193	192	195	196	211	219	15
717	728	724	714	725	721	778	597	16
155	166	162	153	165	163	222	38	17
18	18	18	17	16	14	12	14	18
530	530	530	530	530	530	530	530	19
14	14	14	14	14	14	14	15	20
4 611	4 660	4 694	4 689	4 718	4 799	4 822	4 562	21
1 328	1 333	1 326	1 396	1 471	1 555	1 610	1 479	22
459	502	543	477	479	474	401	358	23
226	246	236	233	256	270	352	297	24
27	27	29	28	31	31	30	30	25
25	35	31	39	34	34	0	2	26
166	179	232	162	143	125	1	2	27
—	—	—	—	—	—	—	9	28
4	3	3	3	3	2	2	3	29
11	12	12	12	12	12	16	15	30
1 023	1 020	1 014	1 004	997	989	1 019	905	31
—	—	—	—	—	—	—	—	32
1 023	1 020	1 014	1 004	997	989	1 019	905	33
530	530	530	530	530	530	530	530	34
173	173	173	173	173	173	173	174	35
405	406	409	407	363	369	377	400	36
693	696	699	702	705	709	712	716	37
600	600	600	600	600	600	600	600	38
32	32	32	32	32	32	32	32	39
—	—	—	—	—	—	—	—	40
61	64	67	70	73	77	80	84	41
4 611	4 660	4 694	4 689	4 718	4 799	4 822	4 562	42

2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1968—1971

Mmk

Valuuttalaji	1968	1969	1970				1971			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Kulta	190	189	189	189	189	121	121	121	205	205
Erityiset nosto- oikeudet	—	—	92	93	98	98	183	193	197	197
Kultaosuus Kansain- välisessä Valuutta- rahastossa	—	173	173	173	189	280	280	272	268	268
Vaihdettavat valuut- tat	1 113	893	883	950	1 108	1 302	1 449	1 400	1 496	1 919
Sidotut valuutat ..	- 13	- 80	78	96	33	- 63	19	- 33	-178	-296
Yhteensä	1 290	1 175	1 415	1 501	1 617	1 738	2 052	1 953	1 988	2 293

3. Tulostase vuosina 1966—1971

Mmk

	1966	1967	1968	1969	1970	1971
TUOTOT						
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	38.5	55.5	52.2	43.0	56.2	81.9
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ...	4.2	6.0	15.7	26.0	40.1	53.7
Korot obligaatioista	5.0	7.7	13.5	10.5	20.7	16.2
Provisiot	1.7	1.9	2.8	3.4	3.5	3.7
Agiot	1.7	2.5	1.1	2.3	1.3	2.3
Muut tuotot	2.1	2.1	2.4	2.7	3.8	4.5
Yhteensä	53.2	75.7	87.7	87.9	125.6	162.3
KULUT						
Korot talletuksista	1.8	9.1	12.7	9.0	27.8	40.5
Palkat ja palkkiot	7.3	8.4	9.7	10.5	11.5	13.1
Eläkkeet, perhe-eläkkeet ja avustukset ..	0.9	1.2	1.4	1.6	1.9	2.2
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	0.4	0.6	0.7	0.7	0.8	1.0
Korot ulkomaisista luotoista	—	4.4	5.4	0.5	0.1	—
Setelien valmistus	2.9	2.3	3.7	3.4	6.0	5.4
Muut kulut	2.0	2.3	2.7	2.7	3.2	3.7
Poistot	4.0	6.5	6.0	4.2	10.9	12.6
Kulut yhteensä	19.3	34.8	42.3	32.6	62.2	78.5
Pankin voitto	33.9	40.9	45.4	55.3	63.4	83.8
Yhteensä	53.2	75.7	87.7	87.9	125.6	162.3

4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1958—1971

Prosenttia

Päivästä	Liikepankkien keskuspankkiluoton peruskorko ¹	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat	
		Alaraja	Yläraja
1. X 1958	7 ¹ / ₄	6 ¹ / ₂	8
1. III 1959	»	6	7 ¹ / ₂
1. IV 1959	6 ³ / ₄	»	»
30. III 1962	8	7	8 ¹ / ₂
28. IV 1962	7 ²	6	7 ¹ / ₂
12. XII 1969	»	»	9
1. VI 1971	8 ¹ / ₂	»	»

¹ Tämän peruskoron lisäksi Suomen Pankki on perinyt rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden vclan ylittäessä määrättyt rajat, ei kuitenkaan vuoden 1970 aikana.

² Erillisä tapauksissa on 1. XI 1965—31. X 1966 sovellettu alempaa, 6 %:n korkoa.

5. Kotimainen clearingliike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1968—1971

1 000 kpl

Mmk

Kuukausi ja vuosi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Luku	Määrä	Luku	Määrä	Luku	Määrä
1971						
I	1 167	4 111	549	1 066	1 716	5 177
II	1 214	3 851	578	1 016	1 792	4 867
III	1 419	4 203	673	1 125	2 092	5 328
IV	1 386	3 999	626	1 042	2 012	5 041
V	1 278	4 121	599	1 091	1 877	5 212
VI	1 451	4 652	666	1 228	2 117	5 880
VII	1 363	4 417	603	1 114	1 966	5 531
VIII	1 332	4 009	613	1 091	1 945	5 100
IX	1 439	4 399	646	1 163	2 085	5 562
X	1 366	4 416	646	1 189	2 012	5 605
XI	1 504	4 588	712	1 249	2 216	5 837
XII	1 506	5 578	704	1 372	2 210	6 950
Yhteensä	16 425	52 344	7 615	13 746	24 040	66 090
1970	14 450	45 610	6 663	12 625	21 117	58 325
1969	12 531	36 598	5 247	11 078	17 778	47 676
1968	10 256	32 905	4 170	9 156	14 426	42 061

6. Setelinanto vuosina 1962—1971

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- auto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit- taessa maksetta- vat sitou- mukset	Shekki- luotoista nostata- matta	Yhteensä	
31. XII								
1962	705	500	1 205	774	113	4	891	314
1963	818	451	1 269	944	59	6	1 009	260
1964	1 050	500	1 550	1 003	187	5	1 195	355
1965	945	500	1 445	1 029	98	5	1 132	313
1966	637	700	1 337	1 106	180	5	1 291	46
1967	799	700	1 499	1 052	140	3	1 195	304
1968	1 477	700	2 177	1 160	137	5	1 302	875
1969	1 433	500	1 933	1 298	124	0	1 422	511
1970	1 965	500	2 465	1 344	126	0	1 470	995
1971	2 776	500	3 276	1 479	358	1	1 838	1 438
1971								
8. I	2 055	500	2 555	1 270	91	1	1 362	1 193
15.	2 099	500	2 599	1 245	90	0	1 335	1 264
22.	2 102	500	2 602	1 237	107	1	1 345	1 257
29.	2 110	500	2 610	1 255	96	1	1 352	1 258
8. II	2 114	500	2 614	1 195	129	1	1 325	1 289
15.	2 110	500	2 610	1 202	97	1	1 300	1 310
23.	2 150	500	2 650	1 207	181	0	1 388	1 262
26.	2 137	500	2 637	1 280	96	1	1 377	1 260
8. III	2 186	500	2 686	1 210	100	1	1 311	1 375
15.	2 187	500	2 687	1 206	99	1	1 306	1 381
23.	2 267	500	2 767	1 192	239	1	1 432	1 335
31.	2 261	500	2 761	1 204	133	1	1 338	1 423
8. IV	2 252	422	2 674	1 237	114	1	1 352	1 322
15.	2 262	429	2 691	1 217	118	1	1 336	1 355
23.	2 162	430	2 592	1 233	108	0	1 341	1 251
30.	2 131	428	2 559	1 259	102	1	1 362	1 197
7. V	2 046	500	2 546	1 260	75	1	1 336	1 210
14.	1 978	500	2 478	1 270	80	0	1 350	1 128
21.	1 953	500	2 453	1 301	78	1	1 380	1 073
28.	2 012	500	2 512	1 360	72	1	1 433	1 079
8. VI	2 037	500	2 537	1 265	77	0	1 342	1 195
15.	2 052	500	2 552	1 285	83	0	1 368	1 184
23.	2 098	500	2 598	1 344	87	0	1 431	1 167
30.	2 138	500	2 638	1 355	141	1	1 497	1 141

Mmk

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit- taessa maksetta- vat sitou- mukset	Shekri- luotoista nostat- matta	Yhteensä	
1971								
8. VII	2 251	500	2 751	1 332	89	1	1 422	1 329
15.	2 274	500	2 774	1 324	92	0	1 416	1 358
23.	2 338	500	2 838	1 330	236	1	1 567	1 271
30.	2 374	500	2 874	1 341	201	0	1 542	1 332
6. VIII	2 372	500	2 872	1 319	249	1	1 569	1 303
13.	2 363	500	2 863	1 314	204	1	1 519	1 344
23.	2 337	500	2 837	1 311	196	0	1 507	1 330
31.	2 372	500	2 872	1 307	182	1	1 490	1 382
8. IX	2 381	500	2 881	1 273	191	1	1 465	1 416
15.	2 334	500	2 834	1 285	207	1	1 493	1 341
23.	2 317	500	2 817	1 294	203	1	1 498	1 319
30.	2 311	500	2 811	1 322	208	1	1 531	1 280
8. X	2 280	500	2 780	1 320	323	1	1 644	1 136
15.	2 319	500	2 819	1 331	319	0	1 650	1 169
22.	2 335	500	2 835	1 346	425	0	1 771	1 064
29.	2 361	500	2 861	1 373	363	2	1 738	1 123
8. XI	2 437	500	2 937	1 328	459	1	1 788	1 149
15.	2 466	500	2 966	1 333	502	0	1 835	1 131
23.	2 484	500	2 984	1 326	543	1	1 870	1 114
30.	2 502	500	3 002	1 396	477	2	1 875	1 127
8. XII	2 628	500	3 128	1 471	479	1	1 951	1 177
15.	2 659	500	3 159	1 555	474	1	2 030	1 129
23.	2 781	500	3 281	1 610	401	1	2 012	1 269
31.	2 776	500	3 276	1 479	358	1	1 838	1 438
Keskim.	2 270	494	2 764	1 306	208	1	1 515	1 249
Vaihtelu	828	78	828	418	471	2	730	374

¹ Toissijaisen setelinkatteen yläraja oli 500 miljoonaa markkaa vuoden 1960 alusta marraskuun 23 päivään 1966, siitä lukien 700 miljoonaa markkaa vuoden 1968 loppuun ja vuoden 1969 alusta jälleen 500 miljoonaa markkaa.

7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1966—1971 lopussa

Mmk

Rahalaji	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Setelit						
Uudet						
100 mk	656.7	613.3	708.1	814.2	857.3	970.7
50 »	248.5	237.5	246.7	267.7	266.4	277.6
10 »	162.0	164.0	166.8	175.8	178.5	187.6
5 »	33.4	34.5	35.6	38.3	39.1	40.3
1 »	5.6	2.8	2.4	2.4	2.5	2.9
Yhteensä	1 106.2	1 052.1	1 159.6	1 298.4	1 343.8	1 479.1
Vanhat						
10 000 vmk	9.1	1.9	1.6	1.5	1.5	1.4
5 000 »	2.5	2.2	2.1	2.0	2.0	2.0
1 000 »	2.5	2.4	2.3	2.3	2.2	2.2
500 »	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
100 »	2.0	2.0	2.0	2.0	1.9	2.0
50, 20, 10, 5 »	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Yhteensä	18.2	10.5	10.0	9.8	9.6	9.6
Kaikkiaan	1 124.4	1 062.6	1 169.6	1 308.2	1 353.4	1 488.7
Metallirahat						
Uudet						
10 mk	—	9.8	9.9	10.0	15.8	24.8
1 mk	34.0	39.3	42.0	47.4	53.1	60.5
50 p	8.8	9.5	10.8	12.4	13.7	15.9
20 »	9.5	9.8	9.7	10.2	11.1	12.3
10 »	4.6	4.9	5.4	6.0	6.5	7.2
5 »	3.8	4.1	4.5	5.0	5.7	6.5
1 »	2.8	3.5	4.2	5.1	5.7	6.6
Yhteensä	63.5	80.9	86.5	96.1	111.6	133.8
Vanhat						
1 000 vmk	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8
500 »	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9
200 »	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
100 »	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
50 »	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2
20 »	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
10 »	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4
5 »	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7
1 »	2.6	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5
50, 25, 10, 5, 1 vp	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Yhteensä	16.1	15.9	15.8	15.8	15.8	15.8
Kaikkiaan	79.6	96.8	102.3	111.9	127.4	149.6

8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1969—1971

Mmk

Setellilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1969	1970	1971	1969	1970	1971
Setelit						
Uudet 100 mk	680.0	430.0	660.0	400.0	530.0	575.0
50 »	244.5	295.5	235.0	252.5	290.0	262.5
10 »	191.4	362.8	327.6	293.0	277.0	287.5
5 »	68.9	121.0	167.4	82.5	94.0	98.2
1 »	—	0.2	—	1.8	1.4	1.0
Yhteensä	1 184.8	1 209.5	1 390.0	1 029.8	1 192.4	1 224.2
milj. kpl	44.6	70.9	77.6	56.7	59.0	60.5
Vanhat						
Yhteensä	—	—	—	0.2	0.2	0.0
milj. kpl	—	—	—	0.0	0.0	0.0
Kaikkiaan	1 184.8	1 209.5	1 390.0	1 030.0	1 192.6	1 224.2
milj. kpl	44.6	70.9	77.6	56.7	59.0	60.5

9. Setelit ja metallirahat vuonna 1971

Mmk

Rahalaji	Vastuu- summa 31. XII 1970	Valmis- tettu 1971	Hävitetty 1971	Vastuu- summa 31. XII 1971	Suomen Pankissa 31. XII 1971	Liikkeessä 31. XII 1971
Setelit						
Uudet 100 mk	1 566.2	660.0	575.0	1 651.2	680.5	970.7
50 »	482.0	235.0	262.5	454.5	176.9	277.6
10 »	351.1	327.6	287.5	391.2	203.6	187.6
5 »	87.8	167.4	98.2	157.0	116.7	40.3
1 »	18.5	—	1.0	17.5	14.6	2.9
Yhteensä	2 505.6	1 390.0	1 224.2	2 671.4	1 192.3	1 479.1
milj. kpl	96.5	77.6	60.5	113.6	68.6	45.0
Vanhat						
Yhteensä	9.6	—	0.0	9.6	0.0	9.6
milj. kpl	11.5	—	0.0	11.5	0.0	11.5
Kaikkiaan	2 515.2	1 390.0	1 224.2	2 681.0	1 192.3	1 488.7
milj. kpl	108.0	77.6	60.5	125.1	68.6	56.5
Metallirahat						
Uudet 10 mk	16.0	10.0	—	26.0	1.2	24.8
1 mk	59.5	19.7	10.0	69.2	8.7	60.5
50 p	13.9	5.0	0.0	18.9	3.0	15.9
20 »	11.4	1.1	0.0	12.5	0.2	12.3
10 »	6.6	1.5	0.0	8.1	0.9	7.2
5 »	5.8	1.0	0.0	6.8	0.3	6.5
1 »	6.0	0.7	0.0	6.7	0.1	6.6
Yhteensä	119.2	39.0	10.0	148.2	14.4	133.8
Vanhat						
1 000—100 vmk	7.0	—	0.0	7.0	0.0	7.0
50 vmk—1 vp	8.8	—	0.0	8.8	0.0	8.8
Yhteensä	15.8	—	0.0	15.8	0.0	15.8
Kaikkiaan	135.0	39.0	10.0	164.0	14.4	149.6

10. Avistamyntikurssit¹ vuonna 1971

Päivä ²	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florintia
Myyntikurssi								
4. I	4.176	4.130	9.995	80.90	58.55	55.78	114.60	116.12
5.	4.176	4.130	9.995	80.90	58.51	55.78	114.60	116.12
7.	4.176	4.124	10.000	80.90	58.51	55.78	114.60	116.19
8.	4.176	4.114	10.010	80.90	58.51	55.78	114.66	116.19
11.	4.176	4.110	10.015	80.90	58.51	55.78	114.66	116.19
12.	4.176	4.116	10.020	80.90	58.51	55.78	114.75	116.19
13.	4.176	4.126	10.025	80.90	58.51	55.82	114.75	116.19
14.	4.176	4.120	10.035	80.90	58.51	55.82	114.75	116.19
15.	4.176	4.126	10.055	80.90	58.51	55.82	114.81	116.19
18.	4.176	4.126	10.050	80.90	58.51	55.82	114.81	116.19
19.	4.176	4.126	10.050	80.90	58.47	55.82	114.87	116.19
20.	4.176	4.128	10.050	80.90	58.47	55.82	114.87	116.19
22.	4.176	4.128	10.065	80.90	58.47	55.82	115.00	116.19
25.	4.176	4.128	10.075	80.90	58.47	55.82	115.00	116.19
26.	4.176	4.132	10.090	80.90	58.47	55.82	115.00	116.19
27.	4.176	4.135	10.090	80.90	58.47	55.82	115.06	116.19
29.	4.176	4.140	10.090	80.85	58.47	55.78	115.06	116.12
1. II	4.176	4.140	10.095	80.75	58.47	55.78	115.00	116.05
2.	4.176	4.140	10.095	80.65	58.47	55.78	114.94	116.12
3.	4.176	4.140	10.095	80.70	58.47	55.78	115.00	116.12
5.	4.176	4.145	10.085	80.70	58.47	55.78	115.00	116.12
8.	4.176	4.145	10.080	80.65	58.47	55.78	115.00	116.12
9.	4.176	4.145	10.090	80.60	58.47	55.78	115.00	116.20
11.	4.176	4.145	10.090	80.65	58.47	55.78	115.00	116.10
15.	4.176	4.138	10.095	80.65	58.47	55.78	115.00	116.10
16.	4.176	4.142	10.100	80.65	58.47	55.78	115.00	116.17
17.	4.176	4.142	10.100	80.75	58.47	55.78	115.00	116.17
19.	4.176	4.142	10.100	80.80	58.47	55.78	115.00	116.17
22.	4.176	4.150	10.100	80.80	58.47	55.78	115.00	116.17
23.	4.176	4.160	10.100	80.85	58.47	55.78	115.00	116.17
24.	4.176	4.153	10.100	80.90	58.47	55.82	115.00	116.17
25.	4.176	4.153	10.100	80.85	58.47	55.82	115.00	116.17
26.	4.176	4.148	10.095	80.85	58.47	55.82	114.94	116.17
1. III	4.176	4.148	10.090	80.85	58.47	55.82	114.88	116.17
2.	4.176	4.148	10.095	80.90	58.47	55.82	114.96	116.17
3.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.51	55.82	115.02	116.17
4.	4.176	4.148	10.095	80.90	58.51	55.82	115.02	116.17
8.	4.176	4.160	10.100	80.90	58.51	55.82	115.02	116.17
9.	4.176	4.165	10.100	80.90	58.51	55.82	115.02	116.17
11.	4.176	4.154	10.095	80.90	58.51	55.82	115.02	116.17
12.	4.176	4.154	10.100	80.90	58.51	55.82	114.96	116.17

¹ 23. VIII 1971 lähtien Suomen Pankki on noteerannut virallisen kurssin USA:n dollarille ja SNTL:n ruplalle.² Kurssit niinä päivinä, joina jokin kurssi on muuttunut. Mikäli ei toisin mainita, kurssit noteerataan kello 12.00.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillingiä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
								Myyntikurssi
8.405	96.80	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	4. I
8.405	96.74	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	5.
8.405	96.86	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	7.
8.410	96.86	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	8.
8.410	96.86	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	11.
8.410	96.92	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	12.
8.415	96.92	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	13.
8.415	96.92	75.65	0.6700	16.16	14.64	4.76	6.03	14.
8.415	96.92	75.65	0.6705	16.16	14.66	4.76	6.03	15.
8.415	97.00	75.65	0.6705	16.16	14.66	4.76	6.03	18.
8.415	97.06	75.65	0.6705	16.16	14.68	4.76	6.03	19.
8.415	97.12	75.70	0.6705	16.16	14.68	4.76	6.03	20.
8.415	97.12	75.70	0.6705	16.16	14.70	4.76	6.03	22.
8.415	97.12	75.70	0.6705	16.15	14.70	4.76	6.03	25.
8.415	97.12	75.70	0.6700	16.15	14.70	4.76	6.03	26.
8.415	97.18	75.70	0.6700	16.15	14.70	4.76	6.03	27.
8.415	97.18	75.70	0.6700	16.15	14.70	4.76	6.03	29.
8.415	97.18	75.70	0.6700	16.14	14.70	4.76	6.03	1. II
8.415	97.18	75.70	0.6690	16.14	14.70	4.76	6.03	2.
8.415	97.18	75.70	0.6690	16.14	14.70	4.76	6.03	3.
8.415	97.18	75.70	0.6690	16.13	14.70	4.76	6.03	5.
8.415	97.18	75.70	0.6690	16.13	14.68	4.76	6.03	8.
8.415	97.18	75.70	0.6690	16.13	14.68	4.76	6.03	9.
8.415	97.18	75.70	0.6690	16.13	14.68	4.76	6.03	11.
8.415	97.18	75.70	0.6695	16.13	14.68	4.76	6.03	15.
8.415	97.18	75.70	0.6695	16.13	14.68	4.76	6.03	16.
8.415	97.18	75.70	0.6700	16.13	14.68	4.76	6.03	17.
8.415	97.18	75.70	0.6700	16.14	14.68	4.76	6.03	19.
8.415	97.18	75.70	0.6710	16.14	14.68	4.76	6.03	22.
8.415	97.18	75.70	0.6715	16.14	14.68	4.76	6.03	23.
8.415	97.24	75.70	0.6715	16.14	14.70	4.76	6.03	24.
8.415	97.10	75.70	0.6715	16.14	14.70	4.76	6.03	25.
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.14	14.70	4.76	6.03	26.
8.415	97.00	75.70	0.6700	16.14	14.70	4.76	6.03	1. III
8.415	97.00	75.70	0.6695	16.14	14.70	4.76	6.03	2.
8.415	97.00	75.70	0.6700	16.14	14.70	4.76	6.03	3.
8.415	97.00	75.70	0.6700	16.14	14.70	4.76	6.03	4.
8.415	97.00	75.70	0.6710	16.14	14.70	4.76	6.03	8.
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.15	14.70	4.76	6.03	9.
8.415	97.03	75.70	0.6710	16.15	14.70	4.76	6.03	11.
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.15	14.70	4.76	6.03	12.

Muiden valuuttojen kurssit ovat olleet epävirallisia.

10. (Jatk.) Avistamyntikurssit vuonna 1971

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
15. III	4.176	4.154	10.100	80.90	58.51	55.82	114.90	116.17
17.	4.176	4.154	10.100	80.90	58.51	55.86	114.98	116.17
18.	4.176	4.154	10.100	80.90	58.51	55.86	115.04	116.17
19.	4.176	4.150	10.100	80.90	58.51	55.82	115.04	116.17
22.	4.176	4.138	10.100	80.90	58.47	55.82	115.04	116.17
23.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.47	55.82	115.04	116.17
24.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.51	55.82	115.04	116.17
26.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.51	55.82	115.04	116.17
29.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.55	55.82	115.04	116.17
1. IV	4.176	4.148	10.095	80.90	58.55	55.82	115.04	116.17
2.	4.176	4.148	10.080	80.90	58.55	55.82	115.04	116.24
5.	4.176	4.148	10.085	80.90	58.55	55.82	115.04	116.24
6.	4.176	4.148	10.095	80.90	58.59	55.78	115.04	116.17
8. ¹	4.176	4.148	10.090	80.90	58.59	55.78	114.98	116.05
13.	4.176	4.148	10.090	80.90	58.59	55.78	114.92	115.98
14.	4.176	4.148	10.095	80.90	58.59	55.78	114.92	115.80
16.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.59	55.78	114.98	116.00
19.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.59	55.78	114.90	115.90
20.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.59	55.78	114.70	115.83
21.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.63	55.78	114.80	115.90
22.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.63	55.78	114.86	115.97
23.	4.176	4.148	10.100	80.90	58.59	55.78	114.80	115.97
26.	4.178	4.142	10.105	80.95	58.59	55.78	114.80	115.97
27.	4.180	4.142	10.110	81.00	58.63	55.78	114.96	116.04
28.	4.180	4.142	10.110	81.00	58.63	55.78	114.96	116.04
29.	4.182	4.142	10.115	81.00	58.63	55.78	115.15	116.25
3. V	4.182	4.142	10.115	81.00	58.63	55.78	115.15	116.32
4.	4.184	4.147	10.120	81.05	58.67	55.82	115.27	116.45
5.	4.186	4.150	10.125	81.10	58.67	55.82	—	—
6.	4.190	4.160	10.125	81.05	58.80	55.82	—	—
7.	4.190	4.160	10.130	81.00	58.80	55.82	—	—
10. ²	4.192	4.160	10.135	81.15	58.95	55.86	119.50	119.20
11.	4.196	4.164	10.140	81.15	59.00	55.86	119.30	119.10
12.	4.196	4.162	10.145	81.15	59.00	55.90	118.50	118.70
13.	4.198	4.162	10.150	81.30	59.00	55.94	118.90	118.90
14.	4.200	4.162	10.155	81.30	59.05	55.98	119.10	119.10
17.	4.202	4.162	10.165	81.40	59.05	55.98	118.90	118.90
18.	4.204	4.168	10.170	81.45	59.10	56.02	118.90	118.90
19.	4.204	4.168	10.170	81.45	59.14	56.06	119.20	118.90
21.	4.204	4.168	10.170	81.45	59.14	56.06	119.90	119.15
24.	4.204	4.168	10.170	81.45	59.18	56.06	120.20	119.50
25.	4.204	4.168	10.170	81.45	59.18	56.10	119.60	118.90

¹ Klo 11.00 lähtien. — ² Klo 14.00 lähtien.

100 Belgian frangia	100 Sveltsein frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.15	14.69	4.76	6.03	15. III
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.15	14.69	4.76	6.03	17.
8.415	97.18	75.70	0.6710	16.16	14.69	4.76	6.03	18.
8.415	97.18	75.70	0.6710	16.16	14.69	4.76	6.03	19.
8.415	97.18	75.70	0.6710	16.16	14.69	4.76	6.03	22.
8.415	97.18	75.70	0.6715	16.16	14.69	4.76	6.03	23.
8.415	97.18	75.70	0.6720	16.16	14.69	4.76	6.03	24.
8.410	97.18	75.70	0.6715	16.16	14.69	4.76	6.03	26.
8.410	97.24	75.70	0.6715	16.17	14.69	4.76	6.03	29.
8.415	97.24	75.70	0.6715	16.17	14.69	4.76	6.03	1. IV
8.415	97.24	75.70	0.6715	16.17	14.68	4.76	6.03	2.
8.415	97.24	75.75	0.6715	16.17	14.68	4.76	6.03	5.
8.415	97.24	75.75	0.6715	16.17	14.68	4.76	6.03	6.
8.415	97.24	75.75	0.6715	16.18	14.68	4.76	6.03	8.
8.410	97.18	75.75	0.6710	16.18	14.68	4.76	6.03	13.
8.410	97.12	75.65	0.6710	16.18	14.66	4.76	6.03	14.
8.410	97.18	75.70	0.6715	16.18	14.66	4.76	6.03	16.
8.410	97.10	75.70	0.6710	16.18	14.66	4.76	6.03	19.
8.410	97.04	75.70	0.6710	16.18	14.66	4.76	6.03	20.
8.415	97.04	75.70	0.6710	16.18	14.66	4.76	6.03	21.
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.18	14.66	4.76	6.03	22.
8.415	97.10	75.70	0.6710	16.18	14.66	4.76	6.03	23.
8.415	97.10	75.70	0.6715	16.18	14.66	4.76	6.03	26.
8.420	97.20	75.75	0.6715	16.19	14.66	4.76	6.03	27.
8.420	97.26	75.80	0.6720	16.20	14.68	4.76	6.03	28.
8.425	97.32	75.85	0.6720	16.20	14.68	4.76	6.03	29.
8.425	97.32	75.85	0.6720	16.20	14.70	4.76	6.03	3. V
8.430	97.40	75.90	0.6720	16.20	14.70	4.76	6.03	4.
—	—	—	—	—	14.70	4.76	6.03	5.
—	—	—	—	—	—	4.76	6.03	6.
—	—	—	—	—	—	4.76	—	7.
—	102.80	76.05	0.6755	16.80	—	4.76	6.10	10.
8.453	102.80	76.05	0.6755	16.82	14.75	4.76	6.10	11.
8.453	102.60	76.00	0.6745	16.82	14.75	4.76	6.07	12.
8.460	102.60	76.05	0.6745	16.82	14.78	4.76	6.07	13.
8.465	102.90	76.05	0.6750	16.82	14.78	4.76	6.07	14.
8.470	102.90	76.05	0.6750	16.82	14.85	4.76	6.07	17.
8.470	103.05	76.05	0.6755	16.82	14.92	4.76	6.07	18.
8.470	103.05	76.00	0.6755	16.82	14.92	4.76	6.07	19.
8.470	103.15	76.10	0.6755	16.82	14.92	4.76	6.07	21.
8.470	103.35	76.10	0.6755	16.82	14.92	4.76	6.07	24.
8.470	103.00	76.10	0.6750	16.82	14.92	4.76	6.07	25.

10. (Jatk.) Avistamyntikurssit vuonna 1971

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
26. V	4.200	4.168	10.165	81.40	59.10	56.06	118.80	118.20
27.	4.200	4.168	10.160	81.35	59.10	56.06	119.00	118.40
28.	4.200	4.168	10.155	81.35	59.06	56.06	118.60	118.10
1. VI	4.200	4.156	10.155	81.35	59.06	56.06	118.30	117.95
2.	4.200	4.145	10.150	81.30	59.06	56.02	117.80	117.45
3.	4.200	4.145	10.155	81.30	59.06	56.02	119.00	118.60
4.	4.198	4.135	10.155	81.30	59.02	56.02	119.30	118.80
8.	4.198	4.135	10.155	81.30	59.02	56.02	119.30	118.30
9.	4.198	4.128	10.155	81.30	59.02	56.02	119.50	118.20
10.	4.200	4.118	10.160	81.36	59.07	56.02	119.65	118.20
11.	4.198	4.100	10.160	81.36	59.07	56.02	119.75	118.30
14.	4.198	4.100	10.155	81.31	59.07	56.02	119.75	118.10
15.	4.198	4.100	10.155	81.31	59.07	56.02	119.75	117.80
16.	4.200	4.100	10.160	81.36	59.07	56.06	119.81	117.80
17.	4.202	4.106	10.165	81.41	59.07	56.10	119.81	117.65
18.	4.202	4.106	10.165	81.41	59.07	56.10	120.00	117.75
21.	4.200	4.106	10.160	81.41	59.07	56.10	119.90	117.68
22.	4.200	4.106	10.160	81.41	59.07	56.06	119.90	117.68
23.	4.200	4.106	10.160	81.41	59.07	56.06	120.05	117.80
24.	4.200	4.104	10.160	81.41	59.07	56.06	120.20	118.15
28.	4.198	4.104	10.155	81.36	59.07	56.02	120.05	117.75
29.	4.194	4.104	10.145	81.31	59.03	55.98	119.85	117.55
30.	4.192	4.104	10.145	81.31	59.03	55.94	119.91	117.62
1. VII	4.188	4.098	10.135	81.20	58.97	55.88	119.75	117.50
2.	4.186	4.098	10.130	81.15	58.93	55.88	119.65	117.50
5.	4.186	4.098	10.125	81.15	58.93	55.84	119.65	117.43
6.	4.186	4.093	10.125	81.10	58.93	55.84	119.65	117.43
7.	4.184	4.093	10.120	81.05	58.93	55.84	119.65	117.36
8.	4.184	4.093	10.120	81.05	58.89	55.80	119.59	117.36
12.	4.184	4.093	10.120	81.00	58.89	55.80	119.59	117.36
13.	4.184	4.093	10.120	80.95	58.89	55.80	119.59	117.36
14.	4.184	4.093	10.120	81.00	58.89	55.80	119.65	117.44
15.	4.182	4.093	10.115	81.05	58.89	55.80	120.00	117.60
16.	4.182	4.088	10.115	81.05	58.89	55.80	120.25	117.80
19.	4.180	4.088	10.115	81.00	58.89	55.76	120.65	117.95
20.	4.180	4.094	10.110	81.00	58.85	55.76	120.45	117.75
21.	4.180	4.098	10.110	81.00	58.85	55.76	120.39	117.65
22.	4.180	4.098	10.110	81.00	58.85	55.76	120.60	117.65
23.	4.180	4.118	10.110	81.00	58.85	55.76	120.66	117.58
26.	4.178	4.112	10.105	81.00	58.80	55.76	120.66	117.58
27.	4.178	4.105	10.100	81.00	58.80	55.72	120.72	117.58

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
8.465	102.90	76.10	0.6740	16.82	14.92	4.76	6.07	26. V
8.465	102.90	76.10	0.6735	16.82	14.92	4.76	6.07	27.
8.465	102.45	76.05	0.6735	16.82	14.85	4.76	6.07	28.
8.460	102.39	75.95	0.6730	16.82	14.85	4.76	6.07	1. VI
8.460	102.39	75.90	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	2.
8.460	102.80	75.90	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	3.
8.460	102.80	75.90	0.6730	16.82	14.85	4.76	6.07	4.
8.455	102.80	75.95	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	8.
8.455	102.74	76.00	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	9.
8.455	102.74	76.00	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	10.
8.450	102.80	76.00	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	11.
8.450	102.80	76.00	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	14.
8.450	102.70	76.00	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	15.
8.440	102.70	75.95	0.6725	16.82	14.85	4.76	6.07	16.
8.440	102.80	76.00	0.6725	16.84	14.82	4.76	6.07	17.
8.440	102.70	76.00	0.6725	16.84	14.82	4.76	6.07	18.
8.440	102.70	76.00	0.6720	16.84	14.82	4.76	6.07	21.
8.430	102.60	76.00	0.6720	16.84	14.81	4.76	6.07	22.
8.445	102.60	76.00	0.6725	16.84	14.81	4.76	6.07	23.
8.450	102.60	76.05	0.6730	16.84	14.80	4.76	6.07	24.
8.450	102.50	76.05	0.6725	16.84	14.80	4.76	6.07	28.
8.420	102.35	76.00	0.6725	16.84	14.80	4.76	6.07	29.
8.420	102.35	76.00	0.6725	16.82	14.80	4.76	6.07	30.
8.420	102.25	75.90	0.6720	16.81	14.80	4.76	6.07	1. VII
8.420	102.25	75.90	0.6720	16.81	14.80	4.76	6.07	2.
8.415	102.10	75.90	0.6720	16.81	14.76	4.76	6.07	5.
8.415	102.04	75.90	0.6720	16.81	14.76	4.76	6.07	6.
8.415	102.04	75.90	0.6720	16.79	14.76	4.76	6.07	7.
8.415	101.98	75.90	0.6720	16.79	14.76	4.76	6.07	8.
8.420	101.92	75.90	0.6720	16.79	14.74	4.76	6.07	12.
8.430	101.98	75.90	0.6720	16.78	14.75	4.76	6.07	13.
8.430	102.04	75.90	0.6720	16.78	14.75	4.76	6.07	14.
8.430	102.15	75.90	0.6715	16.78	14.75	4.76	6.07	15.
8.430	102.15	75.90	0.6710	16.78	14.75	4.76	6.07	16.
8.425	102.21	75.85	0.6710	16.78	14.75	4.76	6.07	19.
8.425	102.21	75.85	0.6710	16.78	14.75	4.76	6.07	20.
8.425	102.21	75.85	0.6710	16.78	14.75	4.76	6.07	21.
8.420	102.35	75.80	0.6710	16.78	14.75	4.76	6.07	22.
8.420	102.29	75.80	0.6710	16.77	14.74	4.76	6.06	23.
8.420	102.29	75.80	0.6710	16.77	14.74	4.76	6.06	26.
8.420	102.29	75.80	0.6705	16.77	14.74	4.76	6.06	27.

10. (Jatk.) Avistamyntikurssit vuonna 1971

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
28. VII	4.178	4.095	10.100	81.00	58.80	55.72	120.78	117.58
30.	4.178	4.102	10.100	81.00	58.80	55.72	120.78	117.65
3. VIII	4.178	4.100	10.100	81.00	58.80	55.72	120.72	117.65
4.	4.178	4.100	10.100	81.00	58.80	55.72	121.00	117.80
5.	4.178	4.108	10.105	81.00	58.80	55.72	121.40	118.50
6.	4.178	4.108	10.105	81.00	58.84	55.72	121.30	118.40
9.	4.178	4.108	10.105	81.00	58.84	55.72	122.10	119.00
9. ¹	4.178	4.108	10.105	81.00	58.84	55.72	122.10	119.00
10.	4.180	4.120	10.110	81.00	58.90	55.76	122.80	119.70
11.	4.180	4.125	10.110	81.00	58.90	55.76	122.80	119.77
12.	4.180	4.125	10.110	81.00	58.90	55.76	123.20	120.80
13.	4.182	4.135	10.115	81.10	58.98	55.84	124.09	121.90
16. ²	—	—	—	—	—	—	—	—
23. ³	4.158	—	—	—	—	—	—	—
24.	4.160	4.103	10.170	81.80	60.55	56.40	122.85	120.50
25.	4.160	4.106	10.215	81.90	60.50	56.35	122.95	120.80
26.	4.160	4.106	10.260	82.10	60.70	56.35	123.25	121.05
27.	4.162	4.106	10.302	82.30	60.60	56.80	122.50	120.50
30.	4.162	4.118	10.302	82.35	60.60	56.75	122.75	121.20
31.	4.162	4.118	10.250	82.15	60.50	56.70	122.55	121.00
1. IX	4.162	4.100	10.220	81.90	60.30	56.60	122.35	120.70
2.	4.162	4.100	10.230	81.90	60.15	56.65	122.85	121.10
3.	4.162	4.100	10.245	82.00	60.30	56.75	122.92	121.10
6.	4.162	4.098	10.250	82.00	60.30	56.80	122.92	120.90
7.	4.162	4.095	10.245	82.00	60.20	56.80	122.92	120.90
8.	4.162	4.095	10.240	81.90	60.15	56.80	122.85	120.80
9.	4.162	4.095	10.235	81.75	60.10	56.80	122.75	120.80
10.	4.162	4.095	10.235	81.75	60.10	56.80	122.75	120.90
13.	4.162	4.095	10.245	81.90	60.10	56.80	123.00	121.05
14.	4.162	4.100	10.245	82.00	60.10	56.80	123.40	121.50
15.	4.162	4.106	10.285	82.10	60.25	56.90	123.65	121.70
16.	4.162	4.106	10.285	82.10	60.25	56.90	123.55	121.60
17.	4.162	4.106	10.285	82.10	60.30	57.00	123.55	121.50
20.	4.162	4.110	10.290	82.15	60.40	57.00	123.90	121.65
21. ⁴	4.162	4.110	10.290	82.15	60.52	57.00	124.20	122.00
21.	4.162	4.116	10.300	82.35	60.52	57.20	124.50	122.50
22.	4.162	4.114	10.300	82.30	60.52	56.90	124.30	122.40
23.	4.162	4.114	10.300	82.25	60.52	57.00	124.65	122.85
24. ⁴	4.162	4.114	10.310	82.35	60.52	57.20	125.15	123.10
24.	4.162	4.130	10.335	82.75	60.75	57.35	126.05	124.15
27.	4.162	4.130	10.330	82.55	60.75	57.25	125.60	123.85

¹ Klo 15.00 lähtien. — ² Klo 9.00 lähtien. — ³ Klo 15.00 lähtien. — ⁴ Klo 9.00 lähtien.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan kaupalli- nen kurssi		100 Italian liraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portu- gallin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
8.420	102.29	75.80		0.6705	16.77	14.74	4.76	6.06	28. VII
8.420	102.29	75.80		0.6705	16.77	14.74	4.76	6.06	30.
8.420	102.23	75.80		0.6705	16.77	14.74	4.76	6.06	3. VIII
8.420	102.23	75.80		0.6705	16.77	14.74	4.76	6.06	4.
8.420	102.90	75.80		0.6720	16.77	14.74	4.76	6.06	5.
8.420	102.84	75.80		0.6751	16.77	14.74	4.76	6.06	6.
8.420	—	75.80		0.6720	16.78	14.74	4.76	6.06	9.
8.420	103.10	75.80		0.6720	16.78	14.74	4.76	6.06	9.
8.420	103.10	75.80		0.6725	16.79	14.74	4.76	6.06	10.
8.420	103.00	75.80		0.6730	16.79	14.74	4.76	6.06	11.
8.420	103.10	75.80		0.6735	16.79	14.74	4.76	6.06	12.
8.425	103.64	75.90		0.6740	16.80	14.74	4.76	6.06	13.
—	—	—		—	—	—	—	—	16.
—	—	—		—	—	—	—	—	23.
8.620	104.60	75.40	76.70	0.6815	17.19	15.30	4.80	6.08	24.
8.620	105.05	75.40	77.20	0.6840	17.19	15.30	4.80	6.08	25.
8.630	105.40	75.45	77.40	0.6800	17.10	15.34	4.80	6.05	26.
8.630	105.00	75.45	76.80	0.6800	17.10	15.34	4.80	6.05	27.
8.635	104.90	75.50	77.80	0.6790	17.10	15.34	4.80	6.03	30.
8.650	104.60	75.50	78.30	0.6790	17.05	16.80	4.80	6.03	31.
8.610	104.00	75.50	78.05	0.6790	17.00	16.65	4.80	6.03	1. IX
8.630	104.50	75.50	78.25	0.6790	17.00	16.50	4.80	6.03	2.
8.635	104.40	75.50	78.45	0.6785	17.03	16.20	4.78	6.03	3.
8.625	104.50	75.50	78.45	0.6780	17.03	16.20	4.78	6.03	6.
8.625	104.50	75.50	78.20	0.6780	17.03	16.20	4.78	6.03	7.
8.620	104.40	75.50	78.20	0.6780	17.03	16.20	4.78	6.03	8.
8.620	104.40	75.50	77.65	0.6780	17.00	16.00	4.78	6.03	9.
8.620	104.30	75.50	78.25	0.6780	17.00	15.50	4.78	6.03	10.
8.625	104.20	75.50	77.70	0.6775	17.00	15.50	4.78	6.03	13.
8.660	104.50	75.50	78.00	0.6780	17.03	15.20	4.78	6.03	14.
8.675	104.60	75.50	78.00	0.6785	17.05	15.20	4.78	6.03	15.
8.670	104.60	75.50	78.00	0.6790	17.08	15.30	4.78	6.03	16.
8.670	104.50	75.50	78.00	0.6790	17.08	15.30	4.78	6.03	17.
8.680	104.50	75.45	77.90	0.6790	17.08	15.40	4.78	6.03	20.
8.715	104.75	75.45	77.90	0.6790	17.08	15.40	4.78	6.03	21.
8.755	105.00	75.40	77.90	0.6800	17.20	15.40	4.78	6.03	21.
8.800	104.80	75.40	77.95	0.6800	17.18	15.40	4.77	6.03	22.
8.800	105.00	75.40	77.90	0.6800	17.19	15.40	4.77	6.03	23.
8.815	105.00	75.40	77.90	0.6800	17.19	15.40	4.77	6.03	24.
8.880	105.40	75.40	77.90	0.6805	17.33	15.45	4.77	6.03	24.
8.855	105.00	75.35	77.10	0.6805	17.25	15.35	4.77	6.03	27.

13. VIII 1971 asti Ranskan frangille noteerattiin vain yksi kurssi ja 24. VIII 1971 alkaen kaupallinen (commercial) ja ei-kaupallinen (financial) kurssi.

10. (Jatk.) Avistamyntikurssit vuonna 1971

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
28. IX	4.162	4.123	10.325	82.55	60.60	57.05	125.60	123.85
29.	4.162	4.118	10.325	82.65	60.60	57.10	125.80	123.85
30.	4.162	4.123	10.340	82.80	60.70	57.20	125.90	124.00
1. X	4.162	4.123	10.345	82.87	60.70	57.20	125.30	123.50
4.	4.162	4.132	10.355	83.02	60.75	57.25	125.25	123.50
5.	4.162	4.132	10.355	82.97	60.80	57.25	125.25	123.50
6.	4.162	4.132	10.370	83.05	60.80	57.40	125.55	123.80
7.	4.162	4.132	10.350	83.00	60.80	57.30	125.55	123.70
8.	4.162	4.138	10.370	83.00	60.85	57.35	125.75	124.00
11.	4.162	4.138	10.370	83.00	60.85	57.35	125.45	123.85
12.	4.162	4.143	10.365	82.95	60.85	57.35	125.20	123.85
13.	4.162	4.143	10.360	82.85	60.90	57.30	125.10	123.85
14.	4.162	4.143	10.355	82.75	60.85	57.30	125.10	123.95
15.	4.162	4.143	10.360	82.75	60.85	57.30	124.80	123.85
18.	4.162	4.143	10.360	82.80	60.80	57.30	125.00	123.95
19.	4.162	4.146	10.360	82.80	60.75	57.30	125.30	124.05
20. ¹	4.162	4.146	10.360	82.80	60.75	57.30	125.30	124.05
20.	4.162	4.146	10.365	82.80	60.75	57.30	125.55	124.30
21.	4.162	4.151	10.365	82.80	60.75	57.30	125.40	124.30
22.	4.162	4.155	10.370	82.90	60.75	57.35	125.10	124.15
25.	4.162	4.155	10.370	82.90	60.75	57.35	124.90	124.15
26.	4.162	4.155	10.375	83.00	60.75	57.35	124.90	124.15
27.	4.162	4.158	10.380	83.00	60.80	57.35	124.80	124.22
28.	4.162	4.158	10.380	83.00	60.75	57.35	124.86	124.22
29.	4.162	4.160	10.380	82.95	60.75	57.40	124.70	124.22
1. XI	4.162	4.145	10.375	82.85	60.75	57.35	124.70	124.22
2.	4.162	4.145	10.375	82.85	60.75	57.31	124.80	124.29
3.	4.162	4.145	10.375	82.85	60.70	57.26	124.80	124.29
4.	4.162	4.145	10.375	82.85	60.65	57.15	124.70	124.36
5.	4.162	4.145	10.375	82.92	60.65	57.15	124.70	124.50
8.	4.162	4.140	10.375	82.92	60.65	57.15	124.60	124.62
9.	4.162	4.140	10.375	82.92	60.65	57.15	124.48	124.62
10.	4.162	4.140	10.375	82.92	60.65	57.15	124.40	124.55
11.	4.162	4.140	10.375	82.92	60.60	57.15	124.26	124.55
12.	4.162	4.140	10.380	83.04	60.60	57.15	124.50	124.70
15.	4.162	4.145	10.380	83.04	60.60	57.15	124.70	124.77
16.	4.162	4.150	10.375	83.04	60.60	57.15	124.70	124.77
17.	4.162	4.150	10.375	83.13	60.60	57.25	124.70	124.77
18.	4.162	4.150	10.375	83.13	60.60	57.30	124.55	124.60
19.	4.162	4.150	10.380	83.20	60.60	57.40	125.20	125.22
22.	4.162	4.150	10.380	83.20	60.60	57.40	125.10	125.12

¹ Klo 9.30 lähtien.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan kaupalli- nen kurssi		100 Itallian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
8.840	105.00	75.30	76.50	0.6800	17.25	15.35	4.77	6.03	28. IX
8.845	105.10	75.30	76.50	0.6800	17.25	15.35	4.77	6.03	29.
8.855	105.40	75.35	77.25	0.6805	17.28	15.35	4.77	6.03	30.
8.855	105.30	75.40	77.70	0.6805	17.25	15.35	4.77	6.03	1. X
8.855	105.20	75.40	77.60	0.6805	17.25	15.35	4.77	6.03	4.
8.850	105.20	75.35	77.50	0.6805	17.25	15.35	4.77	6.03	5.
8.860	105.20	75.35	77.50	0.6805	17.25	15.35	4.77	6.03	6.
8.860	105.20	75.30	77.20	0.6805	17.25	15.30	4.77	6.03	7.
8.900	105.10	75.30	77.20	0.6800	17.25	15.30	4.77	6.03	8.
8.910	105.00	75.30	77.05	0.6800	17.25	15.30	4.77	6.03	11.
8.905	104.90	75.25	77.05	0.6800	17.25	15.30	4.77	6.03	12.
8.905	104.84	75.25	76.95	0.6800	17.22	15.30	4.77	6.03	13.
8.890	104.70	75.20	77.35	0.6795	17.20	15.30	4.77	6.03	14.
8.880	104.55	75.20	77.00	0.6795	17.20	15.30	4.77	6.03	15.
8.880	104.62	75.12	77.10	0.6800	17.18	15.30	4.77	6.03	18.
8.890	104.75	75.12	76.80	0.6800	17.20	15.30	4.77	6.03	19.
8.890	104.75	75.12	76.80	0.6800	17.20	15.30	4.77	6.08	20.
8.905	104.85	75.07	76.45	0.6800	17.24	15.30	4.77	6.08	20.
8.905	104.75	75.07	76.45	0.6800	17.24	15.30	4.77	6.08	21.
8.910	104.65	75.47	76.85	0.6800	17.24	15.30	4.77	6.08	22.
8.910	104.50	75.47	76.85	0.6800	17.24	15.30	4.77	6.08	25.
8.910	104.40	75.42	76.85	0.6800	17.24	15.30	4.77	6.08	26.
8.925	104.30	75.37	76.65	0.6800	17.24	15.30	4.77	6.08	27.
8.925	104.30	75.30	76.65	0.6800	17.22	15.25	4.77	6.08	28.
8.925	104.30	75.30	76.80	0.6800	17.20	15.25	4.77	6.08	29.
8.925	104.20	75.30	76.80	0.6800	17.20	15.25	4.77	6.08	1. XI
8.930	104.39	75.30	76.80	0.6800	17.20	15.25	4.77	6.08	2.
8.945	104.30	75.30	76.85	0.6800	17.20	15.25	4.77	6.08	3.
8.960	104.36	75.25	76.85	0.6800	17.20	15.25	4.77	6.08	4.
8.970	104.36	75.25	77.05	0.6800	17.18	15.25	4.77	6.08	5.
8.980	104.30	75.30	77.05	0.6795	17.18	15.25	4.77	6.08	8.
8.980	104.24	75.30	77.05	0.6795	17.18	15.25	4.77	6.08	9.
8.980	104.24	75.25	77.05	0.6795	17.18	15.25	4.77	6.08	10.
8.980	104.18	75.25	77.05	0.6790	17.17	15.20	4.77	6.08	11.
8.960	104.25	75.25	77.05	0.6790	17.17	15.20	4.77	6.08	12.
8.960	104.25	75.25	77.05	0.6790	17.17	15.20	4.77	6.08	15.
8.960	104.25	75.25	76.85	0.6790	17.18	15.20	4.77	6.08	16.
8.960	104.25	75.25	76.75	0.6790	17.18	15.20	4.77	6.08	17.
8.960	104.19	75.25	76.75	0.6790	17.18	15.20	4.77	6.08	18.
8.970	104.65	75.50	76.95	0.6795	17.20	15.20	4.77	6.08	19.
9.010	104.65	75.50	76.80	0.6795	17.20	15.30	4.77	6.08	22.

10. (Jatk.) Avistamyntikurssit vuonna 1971

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
23. XI	4.162	4.150	10.380	83.40	60.65	57.45	125.20	125.22
24.	4.162	4.150	10.380	83.58	60.90	57.70	125.40	125.55
25.	4.162	4.150	10.380	83.72	60.90	57.65	125.95	126.40
26.	4.162	4.150	10.380	84.05	60.90	57.75	125.95	126.40
29.	4.162	4.150	10.380	84.20	61.00	57.80	125.89	126.15
30.	4.162	4.150	10.380	83.90	60.95	57.70	125.89	125.85
1. XII	4.160	4.145	10.375	84.06	60.90	57.65	125.80	125.70
2.	4.160	4.150	10.375	84.55	61.05	57.80	126.50	126.10
3.	4.160	4.150	10.375	84.55	61.10	57.70	126.80	126.00
7. ¹	4.160	4.158	10.400	84.80	61.25	57.90	128.20	127.10
7. ²	4.160	4.158	10.410	85.38	61.30	58.00	128.50	127.30
8.	4.160	4.158	10.415	85.20	61.50	57.90	127.00	126.25
9.	4.158	4.160	10.450	85.00	61.50	57.90	127.45	126.60
10.	4.158	4.176	10.470	84.95	61.50	57.90	127.15	126.60
13.	4.158	4.172	10.475	85.00	61.50	57.90	126.80	126.50
14.	4.156	4.166	10.470	84.95	61.57	57.85	127.00	126.80
15.	4.154	4.170	10.470	85.00	61.70	57.95	127.90	127.30
16.	4.152	4.166	10.465	84.95	61.60	57.90	127.70	127.00
17.	4.152	4.166	10.505	84.95	61.65	58.10	127.50	126.90
21.	4.152	4.176	10.610	85.10	61.50	58.50	127.15	126.70
22.	4.152	4.165	10.610	85.40	61.95	58.80	127.40	127.00
23.	4.152	4.156	10.605	85.25	62.00	58.80	127.40	127.15
27.	4.152	4.156	10.595	85.05	62.00	58.70	126.95	127.05
28.	4.152	4.152	10.585	84.95	61.90	58.60	126.80	126.97
29.	4.152	4.148	10.580	84.75	61.60	58.55	126.50	126.85
30.	4.152	4.148	10.590	85.05	61.95	58.70	127.00	127.25
31.	4.152	4.148	10.605	85.40	61.95	58.80	127.15	127.85

Clearingdollari notaerettiin kurssin 4.212 mk 17. XII 1971 asti, jonka jälkeen clearingdollarille lakattiin liikkeessä USA:n dollarin kurssija. Clearingsopimukset Bulgarian, Saksan demokraattisen tasavallan ruplaan, jonka kurssi oli 23. XII 1971 asti 4.6799 mk ja 28. XII 1971 lähtien 4.960 mk. Kiinan kansantasa-

¹ Klo 9.30 lähtien. — ² Klo 12.00 lähtien.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan kaupalli- nen kurssi		100 Italian liraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
9.030	104.80	75.50	76.80	0.6795	17.22	15.25	4.77	6.08	23. XI
9.050	105.25	75.50	77.05	0.6795	17.30	15.30	4.77	6.08	24.
9.080	105.35	75.50	77.05	0.6795	17.32	15.30	4.77	6.08	25.
9.065	105.42	75.50	77.05	0.6800	17.32	15.30	4.77	6.08	26.
9.030	105.35	75.50	76.75	0.6820	17.32	15.30	4.77	6.08	29.
9.010	105.35	75.50	76.90	0.6820	17.32	15.30	4.77	6.08	30.
9.000	105.25	75.45	76.90	0.6820	17.30	15.30	4.77	6.08	1. XII
9.060	106.00	75.50	77.60	0.6855	17.38	15.30	4.77	6.08	2.
9.100	106.15	75.50	77.60	0.6855	17.38	15.30	4.77	6.08	3.
9.135	107.05	75.50	77.60	0.6875	17.38	15.30	4.77	6.08	7.
9.160	107.25	75.20	77.15	0.6875	17.55	15.35	4.77	6.08	7.
9.125	106.50	75.45	77.30	0.6875	17.55	15.35	4.77	6.08	8.
9.100	106.75	75.45	77.40	0.6870	17.50	15.35	4.77	6.08	9.
9.085	106.75	75.45	77.70	0.6885	17.50	15.40	4.77	6.08	10.
9.100	106.50	75.45	77.70	0.6885	17.44	15.40	4.77	6.08	13.
9.110	106.60	75.40	77.25	0.6860	17.50	15.40	4.77	6.12	14.
9.150	107.20	75.45	78.55	0.6960	17.60	15.40	4.77	6.12	15.
9.125	107.10	75.45	78.80	0.6910	17.60	15.40	4.77	6.20	16.
9.125	107.10	75.45	79.10	0.6925	17.60	15.45	4.77	6.30	17.
9.150	107.00	79.60	79.30	0.7000	17.50	—	—	—	21.
9.160	107.00	79.60	79.70	0.7000	17.58	15.80	—	6.40	22.
9.160	106.90	79.50	79.40	0.7000	17.60	15.60	4.77	6.35	23.
9.185	106.00	79.50	79.40	0.6990	17.55	15.45	4.77	6.32	27.
9.190	106.00	79.45	79.35	0.6990	17.52	15.45	4.77	6.32	28.
9.180	106.10	79.45	79.20	0.6985	17.49	15.35	4.77	6.32	29.
9.190	106.00	79.50	79.45	0.6990	17.49	15.35	4.77	6.32	30.
9.270	106.00	79.70	79.50	0.6995	17.55	15.35	4.77	6.32	31.

noteeraamasta erillistä kiinteitä kurssia. Sen sijasta noudatettiin dollaripohjaisessa kahdenkeskisessä maksu- ja Unkarin kanssa perustuivat dollariin. SNTL:n ja Romanian kanssa tehdyt clearingsopimukset perustuivat vallan kanssa tehty clearingsopimus perustui markkaan.

11. Avistamyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina

Kuu- kausi	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
1969								
I	4.187	3.904	9.994	81.00	58.59	55.78	104.60	115.78
II	4.187	3.899	10.012	80.96	58.55	55.66	104.24	115.51
III	4.187	3.891	10.012	81.00	58.63	55.79	104.22	115.44
IV	4.187	3.891	10.021	81.03	58.65	55.65	104.37	115.29
V	4.199	3.899	10.017	81.21	58.78	55.73	105.35	115.40
VI	4.210	3.901	10.061	81.38	59.00	55.92	105.26	115.45
VII	4.213	3.898	10.072	81.47	59.01	55.97	105.38	115.70
VIII	4.213	3.908	10.051	81.53	58.99	55.96	105.74	116.45
IX	4.213	3.907	10.041	81.47	58.97	56.00	106.26	116.57
X	4.214	3.908	10.057	81.61	58.95	56.04	113.04	117.19
XI	4.209	3.913	10.087	81.48	58.91	56.11	114.12	116.84
XII	4.202	3.911	10.072	81.33	58.84	56.11	114.06	116.18
1970								
I	4.196	3.910	10.073	81.24	58.69	56.00	113.87	115.54
II	4.190	3.905	10.075	80.94	58.65	55.92	113.65	115.22
III	4.184	3.900	10.066	80.47	58.59	55.83	113.89	115.19
IV	4.177	3.893	10.051	80.35	58.50	55.68	114.70	115.03
V	4.176	3.892	10.039	80.34	58.44	55.66	114.97	115.16
VI	4.181	4.033	10.027	80.56	58.50	55.77	115.11	115.38
VII	4.176	4.046	9.985	80.54	58.46	55.70	115.01	115.65
VIII	4.176	4.091	9.973	80.64	58.46	55.68	115.02	116.00
IX	4.176	4.110	9.959	80.31	58.45	55.70	115.00	116.04
X	4.176	4.089	9.969	80.53	58.44	55.69	114.99	116.03
XI	4.177	4.095	9.984	80.71	58.47	55.72	115.03	116.11
XII	4.177	4.103	9.987	80.79	58.56	55.79	114.67	115.98
1971								
I	4.176	4.126	10.045	80.90	58.49	55.80	114.83	116.18
II	4.176	4.145	10.095	80.72	58.47	55.79	114.99	116.14
III	4.176	4.151	10.099	80.90	58.51	55.82	115.01	116.17
IV	4.177	4.146	10.099	80.92	58.60	55.79	114.95	116.04
V	4.196	4.161	10.149	81.26	58.98	55.95	118.68	118.54
VI	4.199	4.116	10.156	81.35	59.06	56.04	119.57	118.00
VII	4.182	4.097	10.115	81.04	58.87	55.79	120.14	117.55
VIII	4.171	4.112	10.160	81.42	59.51	56.05	122.32	119.76
IX	4.162	4.107	10.276	82.16	60.36	56.92	123.87	121.95
X	4.162	4.144	10.365	82.91	60.79	57.32	125.18	123.95
XI	4.162	4.146	10.377	83.21	60.71	57.35	124.96	124.98
XII	4.155	4.159	10.502	84.96	61.58	58.20	127.12	126.79

1969—1971

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia ¹	100 Italian litraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	Kuu-kausi
								1969
8.345	96.96	84.59	0.6710	16.20	14.67	4.76	6.02	I
8.348	96.90	84.54	0.6695	16.17	14.68	4.76	6.02	II
8.330	97.38	84.46	0.6666	16.17	14.70	4.76	6.02	III
8.334	96.88	84.37	0.6680	16.18	14.71	4.76	6.02	IV
8.367	97.17	84.40	0.6685	16.20	14.73	4.76	6.02	V
8.367	97.62	84.65	0.6715	16.27	14.79	4.76	6.03	VI
8.379	97.72	84.74	0.6715	16.31	14.81	4.76	6.04	VII
8.381	97.88	78.50	0.6710	16.33	14.81	4.78	6.05	VIII
8.371	98.04	75.90	0.6701	16.31	14.83	4.80	6.05	IX
8.433	97.93	75.47	0.6710	16.31	14.84	4.80	6.05	X
8.473	97.31	75.49	0.6726	16.26	14.83	4.80	6.05	XI
8.462	97.56	75.46	0.6711	16.27	14.82	4.80	6.04	XII
								1970
8.448	97.29	75.56	0.6672	16.24	14.81	4.80	6.03	I
8.440	97.51	75.59	0.6662	16.22	14.79	4.79	6.03	II
8.427	97.10	75.48	0.6656	16.18	14.76	4.77	6.03	III
8.412	97.09	75.49	0.6642	16.14	14.75	4.77	6.03	IV
8.411	96.92	75.64	0.6641	16.13	14.71	4.77	6.03	V
8.422	96.93	75.74	0.6648	16.16	14.70	4.76	6.03	VI
8.415	97.04	75.69	0.6641	16.17	14.66	4.76	6.03	VII
8.415	97.09	75.63	0.6653	16.18	14.65	4.76	6.03	VIII
8.415	97.00	75.66	0.6685	16.18	14.63	4.76	6.03	IX
8.415	96.45	75.60	0.6705	16.18	14.62	4.76	6.03	X
8.416	96.72	75.67	0.6711	16.17	14.62	4.76	6.03	XI
8.414	96.91	75.65	0.6703	16.18	14.62	4.76	6.03	XII
								1971
8.413	97.00	75.67	0.6702	16.16	14.67	4.76	6.03	I
8.415	97.18	75.70	0.6698	16.14	14.69	4.76	6.03	II
8.414	97.11	75.70	0.6710	16.15	14.69	4.76	6.03	III
8.415	97.18	75.73	0.6714	16.18	14.67	4.76	6.03	IV
8.460	102.20	76.04	0.6745	16.74	14.83	4.76	6.06	V
8.447	102.65	75.98	0.6725	16.83	14.83	4.76	6.07	VI
8.421	102.16	75.86	0.6714	16.78	14.75	4.76	6.07	VII
8.499	103.62	75.68 76.39	0.6754	16.91	15.05	4.78	6.06	VIII
8.706	104.65	75.45 77.82	0.6790	17.10	15.65	4.78	6.03	IX
8.893	104.79	75.29 77.03	0.6800	17.23	15.30	4.77	6.05	X
8.986	104.57	75.35 76.93	0.6797	17.22	15.25	4.77	6.08	XI
9.136	106.50	77.08 78.43	0.6926	17.50	15.41	4.77	6.20	XII

¹ Elokousta 1971 alkaen kaupallinen (commercial) ja ei-kaupallinen (financial) kurssi.

12. Avistamyntikurssit vuosina 1961—1971

Vuosi	1 USAn dollari			1 Englannin punta			100 Ruotsin kruunua		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1961	3.222	3.205	3.215	9.055	8.970	9.009	62.45	61.95	62.23
1962	3.223	3.217	3.221	9.060	9.025	9.044	62.66	62.05	62.50
1963	3.223	3.221	3.223	9.045	9.010	9.027	62.35	62.05	62.16
1964	3.224	3.216	3.220	9.020	8.950	8.990	62.78	62.00	62.52
1965	3.224	3.216	3.223	9.045	8.975	9.011	62.78	62.33	62.52
1966	3.224	3.224	3.224	9.045	8.990	9.007	62.70	62.34	62.45
1967	4.206	3.224	3.448	11.655	8.975	9.430	81.55	62.30	66.81
1968	4.206	4.187	4.190	10.145	9.975	10.033	81.55	80.95	81.10
1969	4.215	4.187	4.201	10.095	9.985	10.079	81.75	80.95	81.28
1970	4.197	4.176	4.180	10.080	9.945	10.014	81.30	80.15	80.62
1971	4.204	4.152	4.174	10.610	9.995	10.205	85.40	80.60	81.82

Vuosi	100 Norjan kruunua			100 Tanskan kruunua			100 D-markkaa		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1961	45.25	44.90	45.02	46.84	46.38	46.57	81.07	76.80	80.06
1962	45.20	45.08	45.14	46.84	46.58	46.69	80.90	80.36	80.60
1963	46.16	45.01	45.11	46.77	46.65	46.71	81.09	80.48	80.88
1964	45.09	44.89	44.99	46.69	46.37	46.56	81.12	80.86	81.01
1965	45.14	44.98	45.08	46.83	46.46	46.62	81.16	80.35	80.73
1966	45.14	45.06	45.10	46.83	46.57	46.69	81.21	80.30	80.68
1967	58.88	45.06	48.24	60.42	46.45	49.25	105.63	80.47	86.53
1968	58.88	58.63	58.68	56.45	55.66	56.00	105.50	104.16	104.98
1969	59.06	58.55	58.82	56.15	55.59	55.68	114.62	104.00	106.29
1970	58.82	58.41	58.52	56.07	55.63	55.76	115.21	113.44	114.67
1971	62.00	58.47	59.50	58.80	55.72	56.41	128.50	114.60	120.17

Vuosi	100 Hollannin florinia			100 Belgian frangia			100 Sveitsin frangia		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1961	89.69	84.70	88.58	6.475	6.410	6.450	74.66	74.18	74.44
1962	89.69	88.86	89.42	6.485	6.465	6.475	74.72	74.02	74.51
1963	89.76	89.20	89.55	6.485	6.455	6.467	74.72	74.44	74.62
1964	89.54	88.98	89.29	6.490	6.455	6.473	74.70	74.34	74.56
1965	89.70	89.42	89.55	6.497	6.480	6.494	74.76	74.16	74.51
1966	89.51	88.76	89.14	6.497	6.440	6.474	74.74	74.28	74.57
1967	116.95	89.18	95.73	8.470	6.440	6.940	97.43	74.21	79.69
1968	116.95	114.93	115.80	8.470	8.320	8.396	97.49	96.47	97.08
1969	117.34	115.16	115.98	8.480	8.320	8.381	98.10	96.70	97.44
1970	116.15	114.86	115.62	8.455	8.405	8.421	97.65	96.30	97.00
1971	127.85	115.80	119.72	9.270	8.405	8.607	107.20	96.74	101.63

Vuosi	100 Ranskan frangia ¹			100 Italian liiraa			100 Itävallan šillingiä		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1961	65.75	65.32	65.54	0.5192	0.5160	0.5179	12.50	12.32	12.40
1962	65.80	65.60	65.74	0.5193	0.5180	0.5190	12.49	12.46	12.48
1963	65.80	65.75	65.79	0.5193	0.5176	0.5188	12.50	12.46	12.49
1964	65.80	65.65	65.71	0.5176	0.5147	0.5157	12.50	12.45	12.47
1965	65.80	65.65	65.77	0.5163	0.5147	0.5160	12.50	12.44	12.48
1966	65.80	65.10	65.64	0.5175	0.5160	0.5165	12.50	12.47	12.49
1967	85.80	65.15	70.11	0.6750	0.5156	0.5527	16.29	12.47	13.35
1968	85.70	84.21	84.66	0.6740	0.6705	0.6723	16.29	16.19	16.22
1969	84.80	75.40	81.16	0.6735	0.6660	0.6702	16.33	16.16	16.25
1970	75.80	75.40	75.62	0.6718	0.6641	0.6669	16.27	16.13	16.18
1971	79.70	75.07	75.78	0.7000	0.6690	0.6765	17.60	16.13	16.75

¹ Ranskan siirryttyä 13. VIII 1971 kaksikurssijärjestelmään on vuoden 1971 laskelmissa käytetty ns. kaupallista kurssia.

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1971 lopussa

HARRI HOLKERI, valtiotieteen maisteri, kansanedustaja, *puheenjohtaja*
JUSSI LINNAMO, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti, ylijohtaja, *varapuheenjohtaja*

AARO LINTILÄ, maanviljelijä, kansanedustaja

VEIKKO VENNAMO, lakitieteen lisensiaatti, tullineuvos, kansanedustaja

INGVAR S. MELIN, kauppätieteiden lisensiaatti, filosofian maisteri, johtaja, kansanedustaja

T. JUNNILA, filosofian tohtori, pankinjohtaja, kansanedustaja

SYLVI SILTANEN, kirjanpitäjä, kansanedustaja

HEIKKI HYKKÄÄLÄ, toimistopäällikkö, kansanedustaja

AARNE SAARINEN, puolueen puheenjohtaja

Suomen Pankki vuoden 1971 lopussa

Johtokunta

MAUNO KOIVISTO, filosofian tohtori, *puheenjohtaja*

A. SIMONEN, lakitieteen lisensiaatti, varatuomari

AHTI KARJALAINEN, valtiotieteen tohtori

HEIKKI VALVANNE, valtiotieteen tohtori

JAAKKO LASSILA, kauppätieteiden tohtori

PÄIVIÖ HETEMÄKI, varatuomari, valtiovarainministeri, virasta vapaa

TIMO HELELÄ, valtiotieteen tohtori, vt. jäsen

Johtajat

JOUKO J. VOUTILAINEN, Master of Arts

TIMO HELELÄ, valtiotieteen tohtori

JORMA ARANKO, ekonomi

PERTTI TAMMIVUORI, varatuomari

Pankin pääkonttori

Osastopäälliköt

PAULI KANERVA, lainopin kandidaatti, *hallinnollinen osasto*
K. IGNATIUS, varatuomari, *henkilökuntaosasto*
MARKKU PUNTILA, valtiotieteen tohtori, *rahopoliittinen osasto*
ANTTI LEHTINEN, kauppatieteiden kandidaatti, *rahoitusosasto*
HELGE LINDSTRÖM, lakitieteen lisensiaatti, *luotto-osasto*
KALLE KOSKI, *ulkomaisten pääomaliikkeiden osasto*
P.-E. ÖSTERLUND, *ulkomaisten pääomaliikkeiden osasto*
LEO LINDSTRÖM, varatuomari, *valuutantarkkailuosasto*
STIG TÖRNROTH, filosofian maisteri, *kassaosasto*
K. EIROLA, ekonomi, *ATK-osasto*
A. NENONEN, filosofian lisensiaatti, *kirjeenvaihto-osasto*
VÄINÖ HEISKANEN, lainopin kandidaatti, *asiakaspalveluosasto*
EINO SUOMELA, *tarkastusosasto*
A. KAJANTIE, filosofian maisteri, *erikoistehtävät*

Taloustieteellinen tutkimuslaitos

PERTTI KUKKONEN, valtiotieteen tohtori, *johtaja*
HENRI J. VARTIAINEN, valtiotieteen tohtori, *osastopäällikkö, tutkimusosasto,*
virasta vapaa

Haarakonttorien johtajat

V. LEHTO, *Joensuu*
E. M. TAMMI, varanotaari, *Jyväskylä*
V. KAARNAKORPI, *Kotka*
O. KANERVA, filosofian kandidaatti, *Kuopio*
R. KOTKASAARI, *Lahti*
S. PAAVOLA, lainopin kandidaatti, *Mikkeli*
E. VUORELA, *Oulu*
K. PAANANEN, ekonomi, *Pori*
M. HANNULA, *Rovaniemi*
P. O. HÄLLSTEN, varanotaari, *Tampere*
OLAVI VAINIO, kauppatieteiden maisteri, *Turku*
O. SUNDSTRÖM, lainopin kandidaatti, *Vaasa*